

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

|| Sayı/Issue 8 (Ağustos/August 2022), s. 345-394.
|| Geliş Tarihi-Received: 19.07.2022
|| Kabul Tarihi-Accepted: 01.08.2022
|| Araştırma Makalesi-Research Article
|| ISSN: 2687-5675
|| DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1145626

Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz Cönk 193 Numarada Kayıtlı Olan İlâhî Cöngünün İncelenmesi

A Review of the Divine Cönk Numbered 06 Mil Yz Cönk 193 in Manuscripts Collection Of National Library of Turkey

Duygu KAYALIK ŞAHİN*

Öz

Uzunlamasına açılan defter şeklindeki cönkler, muhtevalarında yer alan edebî ürünler sebebiyle Türk edebiyatının asli kaynaklarıdır. Musiki, tarih, din, tasavvuf ve tıp gibi çeşitli disiplinlere de pek çok veri sağlayan cönkler, mürettibin arzu ve duygularına göre şekillenmişlerdir. Hem hece hem de aruz vezniyle yazılan şiirlerin öne çıktığı bu eserlerin bir kısmında, sadece bir türe ait manzumelerin bir araya derlendiği de görülmektedir. Çalışmamıza konu edilen Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz Cönk 193 numarada kayıtlı olan cönkte de ilâhî türündeki 112 manzume yer almaktadır. Farklı nazım şekillerinden müteşekkil bu ilâhilerin çoğunun hangi makamda icra edildiğinin mürettib tarafından belirtilmiş olması, dinî musiki açısından da önem arz etmektedir. Bu makalede ilk olarak söz konusu cönk fiziksel ve muhteva özellikleri bakımından incelenmiştir. Sonrasında cöngün transkripsiyonlu ve karşılaştırmalı metni hazırlanmıştır. Çalışma sonunda ise cöngün MESTAP (Mecmuların Sistematik Tasnifi Projesi)'a göre tasnifi yapılmıştır. Bu cöngün konu olarak seçilmesindeki amaç Türk İslam edebiyatına kaynaklık eden çok sayıdaki dinî-tasavvufi metni ortaya koyarak ilâhî cönkleri literatürüne katkı sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk İslam edebiyatı, Cönk, MESTAP.

Abstract

The cönks in the form of a longitudinally opened notebook are one of the main sources of Turkish literature due to the literary products in their content. Cönks, which provide a lot of data for various disciplines such as music, history, religion, mysticism and medicine, were shaped according to the desires and feelings of the compiler. In some of these works, in which the poems written in both syllabic and aruz meter stand out, it is seen that the poems belonging to only one genre are compiled together. In the cönk numbered 06 Mill Yz Cönk 193 in Manuscripts Collection of National Library of Turkey contains 112 verses in the divine type. It is also important in terms of religious music that most of these hymns, which are composed of different verse forms, are indicated in which maqam they are performed. In this article, first of all, the aforementioned cönk was examined in terms of its physical and content properties. Afterwards, the transcribed and comparative text of the cönk was prepared. At the end of the study, the cönk was classified according to MESTAP (Systematic Classification of Journals Project). The purpose of choosing this cönk as the subject is to reveal many religious-mystical texts that are the source of Turkish-Islamic literature and to contribute to the literature of divine cönks.

Keywords: Turkish Islamic literature, cönk, MESTAP.

Giriş

Menşei hakkında çeşitli görüşlerin olduğu cönk terimi “büyük yelkenli gemi”, “deri kaplı defter”, “şiir mecmuası”, “defter”, “el yazması defter”, “sığır dili”, “dana dili”, “sefine-kârî”, “bir tür Çin gemisi”, “büyük kalyon”, “keşkül” ve “murakka” gibi çeşitli ifadelerle nitelenmiştir.¹ Başta Türk edebiyatı olmak üzere tarih, coğrafya, din, tıp ve musiki gibi çeşitli disiplinlerin kaynakları arasında yer alan cönkleri, “sosyal hayatın izlerinin kaydının tutulduğu; günlük yaşantıyı kolaylaştıran bilgilerin not edildiği; dinî kaide ve öğütlerin unutulmaması için satır aralarına kondukları; hastalıkların tedavisi için gerekli olan tüm eczâların bir doktor edasıyla ve inceliğiyle yazıldığı; sahibinin gönlü ve hisleri doğrultusunda her türden edebi ürünlerin terennüm edildiği not defterleri” (Kayalık Şahin, 2015, s. 716) şeklinde tanımlamak mümkündür.²

Muhtevalarındaki zenginlik sebebiyle muhtelif disiplinlere veri sağlayan ve literatürdeki eksiklikleri tamamlayan cönkler mecmualarla birlikte Türk edebiyatının önemli membalardan birini teşkil ederler. Mecmualar, “genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplar”dır (Uzun, 2003, C. 28, s. 265). Uzunlamasına açılan cönklerin mecmualardan farkı muhtevadan ziyade şekil ve cilt özelliklerindedir. Mecmuaların ilâhî mecmuaları, tarih mecmuaları ve dua mecmuaları gibi çeşitli kistaslara göre tasnif edildikleri görülürken³ cönklerin herhangi bir sınıflandırmaya tabi tutulmadığı fark edilmiştir. Her ne kadar cönklerin birçoğunda tertip bakımından bir tutarlılığa rastlayamasak da muhtevalarına göre nitelendirilmelerinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Fatih Köksal’a göre şekilden dolayı ‘danadili’ ve ‘sığırdili’ de denilen ve günümüzdeki bloknotlar gibi uzunlamasına açılmasıyla diğer yazmalardan ayrılan cönklerin bir kısmı muhteva bakımından ilâhî mecmuasıdır (2017, s. 332). “İlâhî mecmuaları, şiirlerin tamamı veya büyük kısmı ilâhî türünde yazılan manzumelerden oluşan eserlerdir. Bu mecmualar genelde fazla hacimli olmayan, hem aruz hem hece vezniyle yazılmış ilâhîleri barındırabilen, öne çıkan bazı mutasavvıfların ilâhîlerine daha çok yer verilen ve bazılarında bestelendiği makamın kaydedilmesine karşın çoğunda bu özelliğin olmadığı derlemelerdir” (Köksal, 2017, s. 332). İncelemeye tabi tuttuğumuz cönk, kimisi aruz kimisi hece ölçüsüyle yazılan farklı nazım şekillerindeki ilâhîlerden oluşmaktadır. Bu makaleye konu olan cönk içerdiği konu ve türe göre “ilâhî cönkleri” sınıfına dâhil olmaktadır.

Bu makale, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz Cönk 193 numarada kayıtlı olan cöngün incelenmesinden ve cöngün transkripsiyonlu metninden oluşmaktadır. Ayrıca çalışma sonunda cöngün MESTAP’a⁴ göre tasnifi yapılmıştır. Bu cöngün konu olarak seçilmesindeki amaç Türk İslam edebiyatına kaynaklık eden çok sayıdaki dinî-tasavvufî metni ortaya koyarak ilâhî cönkleri literatürüne katkı sağlamaktır. Cöngün yer alan ilâhîlerin 53’ünün makamının belirtilmiş olması din musikisi alanındaki çalışmalara da ışık tutacaktır.

¹ Cönkler hakkında detaylı bilgi için bk. (Kayalık Şahin, 2015, s. 709-726).

² Cönk teriminin kökeni, kazandığı anlam dünyası ve cönkler üzerinde yapılmış çalışmaların derlenmesi hakkında pek çok çalışma yapılmıştır. Çalışmamızda, bu veriler tekrar edilmemiştir.

³ Bu konu hakkında bk. (Kılıç, 2012, s. 75-96; Gürbüz, 2012, s. 97-113; Kurnaz ve Aydemir, 2013, s. 53).

⁴ MESTAP (Mecmuaların Sitematik Tasnifi Projesi)’nin hedefi, “öncelikli olarak şiir mecmuaları, nihâi olarak da edebiyatla ilgili -cönkler de dâhil olmak üzere- bütün mecmuaların ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılmasıdır.” (Köksal, 2012, s. 422).

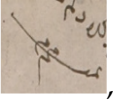
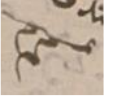

1. Cöngün Tavsifi

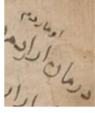
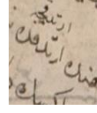
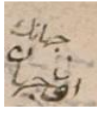
Makalemizde incelediğimiz cöng, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz Cöng 193 numarada kayıtlıdır. 41 varaktan oluşan ve 180x93 mm. ölçülerinde olan⁵ cöng baştan eksiktir. Suyolu filigranlı kâğıt bulunan cöngte, sayfaların yazı alanı ve satırları birbirinden farklıdır. Şemseli, şirazesı dağılmış bir cilt içerisinde olan cöngte nesih hatla yazılan şiirlerin yanı sıra farklı yazı türlerine de rastlanılmaktadır. Cöngün bazı sayfalarında okumaya engel teşkil edecek derecede mürekkep dağılımları bulunmaktadır. Siyah mürekkebin yanı sıra kimi sayfalarda mor mürekkebin kullanıldığı görülmektedir.

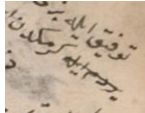
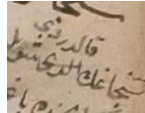
2. Cöngün Tertip ve Dil Hususiyetleri

Mürettib, cöngteki şiirlerin yazımında belirli bir düzen gözetmemiştir. Genellikle bir sayfada birden fazla şiirin eğik bir şekilde yazıldığı cöngte, 112 şiir bulunmaktadır.

Farklı yüzyıllarda yaşamış olan şairlerin şiirlerini cöngte nakleden mürettib,

manzumelerin sonuna genellikle , ve örneklerinde görüldüğü üzere "temme" ve "üç mim" koymuştur.

, ve örneklerinde görüldüğü üzere kimi zaman kelimelerin üstüne vezne ve metnin anlamına uygun kelimeler yazılmış; kimi zaman da

 ve örneklerindeki gibi kelimelerin üstü çizilerek yeni kelimeler eklenmiştir. Mısranın yahut beytin dahi üzerinin çizildiği örnekler de yer almaktadır.

Genellikle sade bir dille yazılan şiirlerin derlendiği cöngte imla birliğinin bulunmadığı görülmektedir. Bilhassa iyelik eklerinin yazımında mürettibin tutarlı olmadığı fark edilmiştir.

3. Cöngteki Şairler ve Şiirleri

Cöngte, müellifi tespit edilemeyen 2 manzumeyle birlikte 32 şaire ait 112 şiir yer almaktadır. Mürettibin en çok Hüdâyî'nin, Niyâzî Mısrî'nin ve Yunus Emre'nin şiirlerine yer verdiği görülmektedir. Aşağıdaki tabloda cöngte yer alan şairlerin yaşadıkları yüzyıl ve şairlere ait şiir sayıları bulunmaktadır:

Tablo 1: Cöngte Yer Alan Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıl ve Şairlere Ait Şiir Sayıları

Sıra Nu.	Mahlas	Yaşadığı Yüzyıl	Şiir Sayısı
1	Abdulhay	17?	1
2	Câhidî	17	1
3	Cemâlî	18	1
4	Derviş Abdullah	17	1

⁵ Cöngün tavsifinde, kayıtlı olduğu Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda verilen bilgilerden yararlanılmıştır. <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/details/200704?SearchType=1> [Erişim Tarihi: 29.06.2022].

5	Eşrefoğlu Rûmî	15	7
6	Fahrî	18	1
7	Gafûrî	17	1
8	Hâfız Post	17	1
9	Hakkî	?	1
10	Hakkî	18	2
11	Hilmî	18	1
12	Hüdâyî	17	24
13	Kenzî	17	1
14	Keşfî	?	1
15	Mahvî	17	1
16	Muhyî	17	1
17	Nakşî	18	2
18	Nasûhî	17	2
19	Nazîm	18	1
20	Niyâzî Mısrî	17	20
21	Nûrî	17	2
22	Rûşenî	15	2
23	Seyyid Nesîmî	15	1
24	Seyyid Nizâmoğlu	17	2
25	Seyyid Şeref	18	1
26	Sezâyî	18	4
27	Sinân Ümmî	16	3
28	Şemsî	16	1
29	Şeyh Muhammed	?	1
30	Üftâde	16	1
31	Vâlî	17	1
32	Yunus Emre	14	20
33	Bilinmeyen	-	2

Cönkte yer alan şairlerin 14- 18. yüzyıllar arasında yaşadıkları görülmektedir. Bu doğrultuda cöngün 18. yüzyıl ve sonrasında tertip edildiğini söylemek mümkündür. Ayrıca cöngün sonunda yer alan “Şâhib-i mülk 'Alî Rızâ Efendi Mü'ezzin 1245” kaydından hareketle cöngün mürettibi olmasa da cöngün sahibinin/ sahiplerinden birinin 19. yüzyılda yaşayan ve müezzinlik yapan Ali Rıza Efendi olduğunu söyleyebiliriz.

4. Cönkteki Şiirlerin Nazım Şekli ve Vezni

Cönkte 75 gazel, 20 koşma, 13 murabba, 3 kıta ve 1 muhammes nazım şekli ile yazılan manzume bulunmaktadır.⁶ Aruzun 8 farklı kalıbıyla yazılan şiirlerin sayısı 65; hece vezniyle yazılan şiirlerin sayısı 47'dir. Bazı şiirlerin hece vezniyle yazılmış olmasına rağmen kıta nazım şekliyle değil de gazel nazım şekliyle yazıldığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki tabloda cönkte yer alan vezinler ve bu vezinlerle yazılan şiir sayıları bulunmaktadır:

Tablo 2: Cönkte Yer Alan Vezinler ve Bu Vezinlerle Yazılan Şiir Sayıları

Sıra Nu.	Kullanılan Vezinler	Sayı
1	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	24
2	mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	13
3	müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün	10
4	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	8
5	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün	3
6	mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün	4
7	müstef'ilün müstef'ilün	2
8	mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	1
9	16'lı Hece Vezni	12
10	14'lü Hece Vezni	10
11	11'li Hece Vezni	9
12	10'lu Hece Vezni	6
13	7'li Hece Vezni	6
14	8'li Hece Vezni	4

İncelediğimiz ilâhî cöngünde yer alan 112 manzumenin 41'inin başlığında sadece ilâhî terimi kullanılırken 53 manzumenin makamı da belirtilmiştir. 9 uşşâk, 8 sabâ, 6 evc, 5 mâhûr, 5 râst, 4 bayâtî, 2 acem ve 2 segâh ilâhînin yer aldığı cönkte, *aşîrân*, *çâr-gâh*, *hümâyün*, *hüseynî*, *ırâk*, *izzâl*, *muhayyer*, *nevâ*, *nikrîz*, *penç-gâh*, *şehnâz* ve *zîrgûle* makamlarından birer tane olmak üzere 20 farklı makamda ilâhî bulunmaktadır.

⁶ Bu veriler mürettibin tertip hususiyetlerine göre belirlenmiştir. Manzumelerin divanlardaki ve muhtelif kaynaklardaki nazım şekilleri göz önünde bulundurulmamıştır.

METİN⁷**1a****1**

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

1. Kim bu sırdan⁸ kimini mahrûm idüp câhil iden
Kimini mahrem idinüp ehl-i irfân eyleyen⁹
2. Ey **Niyâzî** hem¹⁰ vücûdın terk iderse ol durur
Cümle yüzler içre ol bir yüzi seyrân eyleyen¹¹

2**İlâhî-i Mâhûr**

(16'lı Hece Vezni)

1. Hâkık'ın cemâlin gözleyen hû dimesün yâ ne disün
Zevk-i visâlin özleyen hû dimesün yâ ne disün
2. 'Aşk-ı Hudâ'ya dūş olan fikri ile medhūş [olan]
'Aklı gidüp ser-hoş olan hû dimesün yâ [ne disün]
3. 'Aklı yitirüp 'aşk ile meydâna gir gel şıdık ile
Cân u gönülden 'aşk ile hû dimesün yâ ne disün
4. Zıkr ile ol kim devr ide terk-i sivâyı ğayr ide
Lâhût ilini seyr ide hû dimesün yâ ne disün
5. Açılsa dehrin gülleri feryâd ider bülbülleri
Pes bâğ-ı vahdet illeri hû dimesün ya ne disün
6. Her kim ol 'âşık âşinâ işitsün hoş şavt ü nevâ

İnşâf idelim **Hilmîyâ** hû dimesün yâ ne disün¹²**1b****3****İlâhî-i Mâhûr**

(14'lü Hece Vezni)

1. 'Aceb bu benüm cânım âzâd ola mı yâ Rab
Yoħsa yedi ŧamuda yanup¹³ ğala mı yâ Rab
2. Cân hulkuma geldükde 'Azrâ 'il[i] gördükde
Yâ cânımı alduğda âsân ola mı yâ Rab¹⁴
3. 'Aceb bu benüm hâlüm yir altında aħvâlüm
Varup yaŧacak yirüm 'ağreb ŧola mı yâ Rab¹⁵
4. Allâh olucağ ğâzî bizden ola mı râzî
Görüp ğabîbim¹⁶ bizi ŧefî' ola mı yâ Rab
5. **Yûnus** ğabre vardığda Münker Nekîr geldükde
Rabbîñ kimdür didikde¹⁷ dilüm döne mi yâ Rab

4**İlâhî-i Muħayyer**

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

1. Cümle 'âlem âşinâ ben arada¹⁸ bî-ğaneyim
Her işim ağyâr ile gör kim 'aceb dîvâneyim
2. Teşneyim zulmette ğaldım âb-ı ğayvân isterim
Girmeden deryâ-yı 'aşğa ŧalib-i dürdâneyim¹⁹

2a

3. Bilmeyüp ta' mîr-i cism etdüm velî ğalbim ğarâb

⁷ Metni oluştururken transkripsiyon alfabesi kullanılmıştır. Metnin imlasına sadık kalınmış; bariz hatalar ve gerekli düzenlemeler dipnotta belirtilmiştir. Dipnotta öncelikle düzeltilen hâli yazılmış, ardından iki nokta “.” işareti konularak cönkteki hâli verilmiştir. Metne yapılan eklemeler köşeli parantezle “[]” gösterilmiştir. Metinlerin tertip sırasına müdahale edilmemiş, sayfa numaraları sol üste gelecek şekilde yerleştirilmiştir. Şiirlerdeki beyit/kıta sıralamasında da mürettibin tertibi gözetilmiş, divanlardaki şekliyle mukayesesi yapılarak tespit edilen farklılıklar dipnotta belirtilmiştir. Bir şiirin her bir beytine/kıtasına numara verilmiştir. Mahlaslar koyu karakterle belirgin hâle getirilmiştir. Ayet ve hadisler metin içerisinde italik olarak gösterilmiştir. Metin içerisinde yer alan özel isimler büyük harfle başlatılmış, bu isimlere gelen ekler kesme işareti ile ayrılmıştır. Divanlarda yer alan şiirler divanlarla, muhtelif bilimsel çalışmalarda yer alanlar ise ilgili çalışmalarla mukayese edilmiştir. Tespit edilen farklılıklar dipnotta belirtilmiştir.

⁸ Eserde “sır” kelimesi “sîr” şeklinde yazılmış; kelimenin üzerine “sır” şekli eklenmiştir.

⁹ *Divan'* da 13. beyittir (Tatçı, 2017, s. 508).

¹⁰ hem: bu (Tatçı, 2017, s. 122).

¹¹ *Divan'* da 15. beyittir (Tatçı, 2017, s. 2017, 508).

¹² Şaire ait bir divan tespit edilememiştir. Türk edebiyatında Hilmi mahlasını kullanan çok sayıda isim bulunmaktadır. Bu şiir, Müstakîmzâde'ye göre Yusufzâde Abdullah Efendi'ye aittir (Sağman, 2001, s. 364).

¹³ yanup: yana (Tatçı, 2012, s. 115).

¹⁴ *Divan'* da 4. beyittir (Tatçı, 2012, s. 115).

¹⁵ *Divan'* da 2. beyittir (Tatçı, 2012, s. 115).

¹⁶ ğabîbim: ğabîbi (Tatçı, 2012, s. 115). *Divan'* da 3. beyittir.

¹⁷ Rabbîñ kimdür didikde: Bana su'âl sordukda (Tatçı, 2012, s. 115).

¹⁸ ben arada: arada ben (Toparlı, 2015, s. 103).

¹⁹ *Divan'* da 3. beyittir (Toparlı, 2015, s. 103).

Ey²⁰ meded mi‘ mār-ı ‘ âlem kıl nazar vîrāneyim²¹

4. Zāt-ı mutlak çünkü yüz gösterdi gayrı n’eylerim
Kayd-ı girdi kayd-ile hüküm eyle [kim]
büthāneyim²²

5. Mey-fürüş oldum şalâdır ehl-i ‘ aşka **Şemsîyâ**
Bendedir²³ hamr-i ezel gelsün gelen meyhāneyim

5

İlâhî-i Hümâyün

(-.- /-.- /-.- /-.-)

1. Râzîyım derdine yârin ben şikâyet itmezem
Kendi hâlim söyleyem gayra hikâyet itmezem
2. Derd ü miñnet yoldaşımdır bu yola ‘ azm ideli
Dost belâsından başım bir dem selâmet
itmez[em]
3. ‘ Aşk [ile] bilişeli ‘ illetle kılmadum ‘ amel
Cennet u hür u kuşur için ‘ ibâdet itmezem²⁴
4. Her ne kim işledüm ise bî-ğarağ işlemişem
Bendeyem tâcir degilem ben ticâret itmezem²⁵

2b

5. İderem ‘ âşıklara ‘ aşkıdan haber şimden girü
Âşıkâre gün gibi gizli işâret itmezem²⁶
6. Söyle **Eşrefoğlı Rûmî** derdini ‘ âşıklara
Dime kim ben gizlerim ‘ aşkı melâmet itmezem²⁷

6

İlâhî-i Peñç-gâh

(-.- /-.- /-.- /-.-)

1. Çün ziyâret-gâh olundı ravza-i pāk-i Resûl
Cümle arzdan efdâl oldı ravza-i pāk-i Resûl
2. Semâ ol cism-i pākî mesteden arz-ı laţîf
Cennet-i Firdevs kılındı ravza-i pāk-i Resûl
3. Halka eflâke sebep olan vücūd-ı muhterem

²⁰ Ey: Hey (Toparlı, 2015, s. 103).

²¹ *Divan*’da 2. beyittir (Toparlı, 2015, s. 103).

²² *Divan*’da bu beyit şu şekilde yer almaktadır:

Zât-ı mutlak çünkü yüz gösterdi kaydı n’eylerim

Gayra ger dil kayd edem hüküm eyle kim büthāneyim

(Toparlı, 2015, s. 103).

²³ Bendedir: Bizdedir (Toparlı, 2015, s. 103).

²⁴ *Divan*’da 5. beyittir (Güneş, 2006, s. 306).

²⁵ *Divan*’da 6. beyittir (Güneş, 2006, s. 306).

²⁶ *Divan*’da 12. beyittir (Güneş, 2006, s. 307).

İde iken oldı ol arz-ı mükerrerrem muhteşem

4. Rûy-ı arzîñ cümlesinden oldı a‘ lâ ol mek[ân]
Hem mu‘ allî hem mużayyâ ay u günden bî-gümân

5. Zāt-i pāk-i dünyâyı eyler münevver nür-ile
Hem müzekkî hem muţahhar hem mükerrerrem hür-
ile

3a

6. Ey gönül hâkine yüz sür **Keşfiyâ** ma‘ zür eyle
Cennet-i Firdevs kılındı ravza-i pāk-i Resûl²⁸

7

İlâhî-i Nikrîz

(-.- /-.- /-.-)

1. Ey Hudâdan luţf u ihsân isteyen
Mevlûd-i pāk-i Resûlullâh’a gel
Cennet içre hür u ğilmân isteyen
Mevlûd-i pāk-i Resûlullâh’a gel
2. Na‘ t-i pākî cân u dilden diñleyen
Mağz-ı nür-ı Hâk’dan ol zât-ı hasen
Olduğunca dünyâda şağ u esen
Mevlûd-i pāk-i Resûlullâh’a gel
3. Ol Resûl’ün toğduğı şeb bî-gümân
Leyle-i kadr’e müşâbihdür hemân
Olmağ isterseñ cehennemden emân
Mevlûd-i pāk-i Resûlullâh’a gel
4. Meclis-i mevlûda ey **Vâlî** müdâm
Ol Resûl’e vir şalât ile selâm
Cennet-i a‘ lâda istersen mağâm
Mevlûd-i pāk-i Resûlullâh’a gel²⁹

3b

8

İlâhî-i Mâhûr

(-.- /-.- /-.- /-.-)

1. Dermân arardım³⁰ derdime derdim bana dermân
imiş

²⁷ *Divan*’da 13. beyittir (Güneş, 2006, s. 307).

²⁸ Bu gazele kaynaklarda rastlanılmamıştır. Kafiye ve redife bakıldığında bu gazelin, farklı iki manzumenin birleştirilmesinden oluştuğu anlaşılmaktadır. 1., 2. ve 6. beyitler gazel nazım şeklinde; 2., 3. ve 4. beyitler mesnevi nazım şeklinde kafiyeleşmiştir.

²⁹ Şair Abdurrahman Valî’ye ait bir divan tespit edilememiştir. Manzumeye ve şaire ait bilgi için bk. (Koncu, 2020).

³⁰ Cönkte, bu kelimenin üstüne “umardım” yazılmıştır.

- Bürhân arardım³¹ aşıma aşılm bana bürhân imiş
2. Sağ u şolum gözler idim ben dost yüzini görsem³²
Ben taşrada arar idim³³ ol cân içinde cân imiş
 3. Mürşid gerekdir bildüre Hakk'ı saña haka'l-
yağın
Mürşidi olmayanların bildikleri gümân imiş³⁴
 4. Her mürşide dil virme kim yoluñı şarpa uğradır
Mürşidi kâmil olanın gâyet yolu âsân imiş
 5. İşt Niyâzi'nin sözün bir nesne örtmez Hâk yüzün
Hâk'dan 'ayan bir nesne yok gözsüzlere pinhâ[n
miş]³⁵

9

İlâhî-i Nevâ

(-.- -/.- -/.- -/.-)

1. Cânımız cânâna virüp vaşl-ı cânân olmuşuz
Derdimiz dermân idüp her derde dermân olmuşuz
2. Sien-i tenden Yûsuf-ı rûhı hâlâş itdik bugün³⁶
Bu vücûd mülkinde³⁷ dil tahtında sulţân olmuşuz³⁸

3. Gevher-i esrâr-ı Hakk'ı isteyen gelsün bize
Ey Cemâlî biz anıñla toptolu kan olmuşuz³⁹

4a

10

İlâhî-i Şabâ

(11'li Hece Vezni)

1. Ğaflet ile⁴⁰ baña bir hâl yükledi
Bir yeşil 'âlemlî⁴¹ sulţân göründi
Gözümüñ gördüğün söylerim size
Bir yeşil 'âlemlî⁴² sulţân göründi

³¹ arardım: sorardım (Tatçı, 2017, s. 447).

³² ben dost yüzini görsem: dost yüzünü görsem deyü (Tatçı, 2017, s. 448).

³³ Eserde "arar idim" kelimesi "aradım" şeklinde yazılmıştır. Sonradan bu kelimenin üzerine "arar idim" şekli eklenmiştir. *Divan*'da da "arar idim" şeklindedir (Tatçı, 2017, s. 448).

³⁴ *Divan*'da 6. beyittir (Tatçı, 2017, s. 448).

³⁵ *Divan*'da 9. beyittir (Tatçı, 2017, s. 448). Mısradaki eksiklik *Divan*'dan tamamlanmıştır.

³⁶ hâlâş itdik bugün: alup itdik hâlâş (Karaman, 1988, s. 193).

³⁷ mülkinde: Mısır'ına (Karaman, 1988, s. 193).

³⁸ *Divan*'da 3. beyittir (Karaman, 1988, s. 193).

³⁹ *Divan*'da 6. beyittir (Karaman, 1988, s. 193).

2. Sancağın kaldırdı⁴³ düzüldi yola
Sancağı altında ümmeti bile⁴⁴
Gel ey günâhkâr kıl günâhñ⁴⁵ dile
Bir yeşil 'âlemlî⁴⁶ sulţân göründi

3. Sancağı ağ idi döndi yeşile
Uyandım kendümi dögdüm taş ile
Ey Allâh'ım yine⁴⁷ göster düş ile
Eyzân

4. Sancağın kaldırdı⁴⁸ şöyle yürüdü
Yüregim içinde yağı⁴⁹ eridi
Muhammed'in nûri 'arşı büridi
Bir yeşil sancağlı sulţân göründi

5. **Dervîş Yûnus** saña şıdk ile şapar
Şapmayañlar toğrı yolundan şapar
Ey Allâh'ım bizi anlarla kıpar
Bir yeşil 'âlemlî⁵⁰ sulţân göründi

4b

11

İlâhî-i Çâr-gâh

(-.- -/.- - -/.- -)

1. Şarâb-ı câm-ı vaşluñdan içenler
Ayılmaz tâ ebed mestâne geldi
Senüñ 'aşkuñ hevâsına düşenler
Bilişmez 'aql ile dîvâna geldi

2. Cemâlîñ nûri eşref⁵¹ itse câna
Şığışmaz mübtelân⁵² iki cihâna
Tecellî it kerem kıl 'âşıkâna
Efendüm bendeler ihsâna geldi

3. Olanlar 'izz-i⁵³ zâtñ âşinâsı

⁴⁰ Cönkte, "Ğaflet ile" kelimelerinin üstünde "hâlet-ile" yazılmıştır. *Divan*'da da "hâlet ile" şeklindedir (Tatçı, 2012, s. 859).

⁴¹ 'âlemlî: sancaklı (Tatçı, 2012, s. 859).

⁴² 'âlemlî: sancaklı (Tatçı, 2012, s. 859).

⁴³ Sancağın kaldırdı: Sancagını açdı (Tatçı, 2012, s. 859).

⁴⁴ *Divan*'da bu mısra yer almamaktadır.

⁴⁵ günâhñ: afvını (Tatçı, 2012, s. 859).

⁴⁶ 'âlemlî: sancaklı (Tatçı, 2012, s. 859).

⁴⁷ Ey Allâh'ım yine: İlâhî bir dahi (Tatçı, 2012, s. 859).

⁴⁸ Sancağın kaldırdı: Sancagını açdı (Tatçı, 2012, s. 859).

⁴⁹ Yüregim içinde yağı: Yüregümün yağı içde (Tatçı, 2012, s. 859).

⁵⁰ 'âlemlî: sancaklı (Tatçı, 2012, s. 859).

⁵¹ eşref: işrâk (Özuygun, 1999, s. 308).

⁵² mübtelân: mübtelâdan C.

⁵³ 'izz-i: bañr-ı (Özuygun, 1999, s. 309).

Bekâ bulur haqîkatda fenâsı
Sezâyi vaşl olur ‘aşkuñ cüdâsı
 İrişdi qatreler ‘ummâna geldi

12

İlâhî

(10’lu Hece Vezni)

1. Sâkî şun bâde-i şubûh olsun
 İçeriz tevbe-i naşûh olsun
 Bir dem olsun vişâl-i yâre degiş⁵⁴
 ‘Ömrüñ isterse ‘ömr-i Nüh olsun⁵⁵

5a

[...]⁵⁶

5b

13

(-.- -/-. -/-.)

1. Nice bir nâr-ı gâmuñdan yanayın
 El-amân ey fâhr-i ‘âlem el-amân
 Şem’-i ‘aşkıñda yanar pervâneyn
 El-amân ey fâhr-i ‘âlem el-amân
2. Bir tecellî itseñ ey yüzi şulu
 Çeşmüm olsa ruhlaruñla rû-be-rû
 Nice bir bu iştiyâk u arzû
 El-amân ey fâhr-i ‘âlem el-amân
3. Ravzaña her dem olup hasret-nigâh
 ‘Andelîb-i dil ider derd ile âh
 Olmasun cürm ü günâhım sedd-i râh
 El-amân ey fâhr-i ‘âlem el-amân

⁵⁴ Vezne uymamaktadır.

⁵⁵ Bu manzumenin kime ait olduğu belirlenememiştir.

⁵⁶ 5a sayfasında farklı iki yazı çeşidi ile birbiri üzerine yazılmış ifadeler bulunmaktadır. Bu yazılardan biri mavi mürekkeple yazılmıştır:

“Ben bir ya’kûb idim kendi hâlimde
 Mevlâ’nın ismi var idi dilimde

Ağlar Ya’kûb ağlar Yûsuf’um deyu
 Atdılar Yûsuf’ı şehîd kaçdına
 Cebrâ’îl yetişdi Mevlâ dostına”

Bu ilâhî hakkında bk. <http://www.notaarsivleri.com/turk-halk-muzigi/722.html> [Erişim Tarihi: 28.02.2022].

⁵⁷ Şiir burada kesilmiştir. İsmail Hakkı Bursevî’ye ait olduğu tespit edilen bu şiirin devamı şöyledir:

Gark-ı hûn-âb oldı çeşmüm el-meded
 El-amân ey fâhr-i ‘âlem el-amân

Mîhr-i rûyunla münevverdür zemîn

4. Bûy-ı bürdeñ alsa bir ehl-i nemed
 Şoyunup ne cân qalur ne cesed⁵⁷

6a

14

İlâhî-i Der-mağâm-ı Bayâtî

(16’lı Hece Vezni)

1. Şehîdlerin ser-çeşmesi Hâsan ile Hüseyn’dür
 Enbiyânın bağı başı⁵⁸ Hâsan ile Hüseyn’dür⁵⁹
2. Hâzret-i ‘Alî babaları Muhammed’dür dedeleri
 ‘Arşın iki küpeleri Hâsan ile Hüseyn’dür
3. Dedesiyle bile varan Kevşer ırmağında duran
 Şusuz ümmete şu viren Hâsan ile Hüseyn’dür
4. Kerbelâ’nın⁶⁰ yazıları şehîd oldı gâzîleri
 Fâtma ana kızuları Hâsan ile Hüseyn’dür
5. Kerbelâ’nın tâ içinde nûr balkır siyâh saçında
 Kızıl kanlarıñ⁶¹ içinde Hâsan ile Hüseyn’dür⁶²
6. Âyet içinde okunan şehîdlere serdâr olan
 Cennet içinde şalınan Hâsan ile Hüseyn’dür⁶³
7. **Dervîş Yûnus** dünyâ fânî senden evvel gelen kanı
 İki cihânın sultânı Hâsan ile Hüseyn’dür⁶⁴

6b

15

İlâhî-i Der-mağâm-ı Şabâ

(14’lü Hece Vezni)

1. Mağşad-ı ‘aşıkların menzil-i cânân olur

Şem’-i ‘ışkunla yanar çarh-ı berîn

Kıl nazar Hakkî kula ey şâh-ı dîn

El-amân ey fâhr-i ‘âlem el-amân (Kaya, 2019, s. 252-253).

⁵⁸ *Divan*’da bu mısra “‘Aşıkların gözi yaşı” şeklinde yer almaktadır (Tatcı, 2012, s. 694).

⁵⁹ *Divan*’da dörtlükler hâlinededir; cönkteki şekli esas alınmıştır.

⁶⁰ Kerbelâ’nın: Kerbelâ’da (Tatcı, 2012, s. 694).

⁶¹ Kızıl kanlarıñ: Yatan al kanlar (Tatcı, 2012, s. 695).

⁶² *Divan*’da 7. beyittir (Tatcı, 2012, s. 695).

⁶³ *Divan*’da 5. beyittir (Tatcı, 2012, s. 694). Bu beyitten sonra “Kerbelâ’ya irişdiler ‘aql bağıñ şaşıldılar” mısrası yazılmış lakin üstü çizilmiştir.

⁶⁴ *Divan*’da bu mısralar 8. kıtada şu şekilde geçmektedir:

Yunus Emrem dünyâ fânî

Terk eyle gel cân u teni

İki cihânun sultânı

Hâsan ile Hüseyn’dür (Tatcı, 2012, s. 695).

- İsmi yād eyleyen⁶⁵ vālih u hayrān olur
2. Hāḡ vire cünbüşlerin ‘afv ide kem⁶⁶ işlerin
Menzil-i dervişlerin gūşe-i virān olur
 3. Kim ide Hāḡḡ’ı edā ‘aşḡ ile kıla nidā
Feyz-i Cenāb-ı Hūdā anda nümāyān olur⁶⁷
 4. ‘Ārife her şubḡ-dem nār ola bāḡ-ı Īrem
Tövbede şābit kâdem Zāl ü Nerimān olur⁶⁸
 5. Fānī cihāndan kesil āyine-i ḡalbi sil
‘Arşa-i maḡşerde bil bir ulu dīvān olur⁶⁹
 6. ‘Aşḡ ile kim āh ide ḡalbini āḡāh ide
‘Azmini dergāh ide ol ulu sultān olur⁷⁰
 7. Kimde ki ‘aşḡ bulına ‘azm ide Hāḡ yolına
Sırr-ı anuñ biline ‘aşḡ niçe pinhān olur⁷¹
 8. **Nakḡi**-i ‘āşık saña ‘aşḡ haberin vir baña
Menḡıbe-i evliyā reşḡ-i gülistān olur

7a

16

İlāhī-i Der-maḡām-ı Rast

(11’li Hece Vezni)

1. [U]rüm’da ‘Acem’de ‘āşık olduğum
Yemen illerinde Veysel Ḳarānī
Allāh’ın ḡabībi dostum didiḡi
Yemen illerinde Veysel Ḳarānī
2. Biñ deveyi bir aḡçeye güderdi
Anıñ da yarısıñ zekāt iderdi
Gice gündüz Hāḡḡ’a⁷² tevḡid iderdi
Yemen illerinde Veysel Ḳarānī⁷³
3. ‘Aşāsı var idi ḡurmā dalından
Ḳırkası var idi deve yüninden
Gözün ayırmazdı⁷⁴ Ka’be yolundan
Yemen illerinde Veysel Ḳarānī⁷⁵

⁶⁵ eyleyen: eylese (Ayhan, 2000, s. 207).

⁶⁶ kem: kim (Ayhan, 2000, s. 208).

⁶⁷ *Divan*’da 6. beyittir (Ayhan, 2000, s. 208).

⁶⁸ *Divan*’da 5. beyittir (Ayhan, 2000, s. 208).

⁶⁹ *Divan*’da 4. beyittir (Ayhan, 2000, s. 208).

⁷⁰ *Divan*’da 7. beyittir (Ayhan, 2000, s. 208).

⁷¹ *Divan*’da 3. beyittir (Ayhan, 2000, s. 208).

⁷² Gice gündüz Hāḡḡ’a: Develer bilesince (Tatcı, 2012, s. 829).

⁷³ *Divan*’da 5. dörtlüktür (Tatcı, 2012, s. 829).

⁷⁴ Gözün ayırmazdı: Gözlerin ırmazdı (Tatcı, 2012, s. 829).

⁷⁵ *Divan*’da 6. dörtlüktür (Tatcı, 2012, s. 829).

4. **Yūnus** bunda idi kendisi anda
Arzum ḡaldı benim yine ol yirde
Yerini şorarsañ ḡaranlık köyde
Yemen illerinde Veysel Ḳarānī⁷⁶

7b

17

İlāhī-i Der-maḡām-ı ‘Uşşāḡ

(8’li Hece Vezni)

1. Seyrimde bir şehre vardım
Gördüm sarāyı güldür gül (İllallāh hū)⁷⁷
Baḡçesiniñ içindeki
Serv ü cınarı güldür gül (İllallāh hū)
2. Gülden degirmeni döner
Gine gülden gül öḡünür (İllallāh hū)
Döner çarḡı aḡar şuyı
Bend-i pıñarı güldür gül (İllallāh hū)
3. Gülden ḡurulmuş bir çādır (amān)⁷⁸
İçinde ni’ meti ḡāzır (İllallāh hū)
Ḳapucısı İlyās Hızır
La’l-i şarābı güldür gül (İllallāh hū)
4. Gül alurlar gül şatarlar
Gülden terāzū tutarlar (İllallāh hū)
Gül ile bile bitarlar
Çarşu u pāzārı güldür gül (İllallāh hū)
5. **Sinān Ümmī** gel vaşf eyle (amān)
Gül ile bülbül derdini (İllallāh hū)
Yine bu ‘āşık bülbülüñ (amān)
Āh u fiḡānı güldür gül (İllallāh hū)⁷⁹

8a

18

İlāhī

(7’li Hece Vezni)

1. Cem’ olmuş dervişleri
Yoluñda şādıḡları
Sultān ‘Abdü’l-ḡādir’ün⁸⁰ (lā ilahe illallāh)⁸¹

⁷⁶Cönkte yer alan bu dörtlük, *Divan*’da bulunmamaktadır.

⁷⁷ “İllallāh hū” derleyen tarafından eklenmiştir.

⁷⁸ “amān” derleyen tarafından eklenmiştir.

⁷⁹ Bu ilāhînin aidiyeti hakkında bk. (Kuzay Demir, 2013, s. 776-777; Vırıçça, 2008, s. 69).

⁸⁰ Bu mısralar *Divan*’da yer alan aynı redifli başka ilāhîlerle birleştirilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bk. (Güneş, 2006, s. 293-295).

Cem’ olmuş dervişleri şeyḡüm ‘Abdü’l-kādirün

Yoluñda şādıḡları şeyḡüm ‘Abdü’l-kādirün (Güneş, 2006, s. 295).

⁸¹ “lā ilahe illallāh” derleyen tarafından eklenmiştir.

2. Devlet istersen devlet
‘ İzzet istersen ‘ izzet
İşiginde kıl hizmet
Sultân ‘ Abdü’l-ķādir’ün⁸²
3. Elin virdüm⁸³ eline
Ķurbān oldum diline
Cānım fedā yolına
Sultân⁸⁴ ‘ Abdü’l-ķādir’ün
4. Arısının balıyam
Bāğçesiniñ güliym
Bāğınıñ bülbüliym
Pīrim⁸⁵ ‘ Abdü’l-ķādir’ün
5. Sana direm ey kişi
Ķalbinden çıkar⁸⁶ teşvīşi
Oda yanmaz dervīşi
Sultân⁸⁷ ‘ Abdü’l-ķādir’ün
6. Hāķ katında uludur
İki cihān töludur⁸⁸
Eşrefoğlı kılıdır
Sultân ‘ Abdü’l-ķādir’ün⁸⁹

8b

19
İlāhī

(- -./- -./- -./- -./- -./-)

1. Mevlām vir ‘ aşkıñı baña hayrānıñ olayım seniñ
Bülbül gibi didārīña⁹⁰ nālānıñ olayım seniñ
2. Gönüm kuşuñ saña uçur ‘ aşķ meyinden baña içür⁹¹
Bu tāt u hırķadan geçür ‘ uryānıñ olayım seniñ

⁸² *Divan*’da beyitler hālindedir; cönkteki şekli esas alınmıştır (Güneş, 2006, s. 295).

⁸³ Verdüm: aldum (Güneş, 2006, s. 295).

⁸⁴ Sultân: Şeyhüm (Güneş, 2006, s. 295).

⁸⁵ Pīrim: Şeyhüm (Güneş, 2006, s. 295).

⁸⁶ Ķalbinden çıkar: çıkar Ķalbden (Güneş, 2006, s. 295).

⁸⁷ Sultân: Şeyhüm (Güneş, 2006, s. 295).

⁸⁸ *Divan*’da ilk iki mısra yer değıştirmiştir (Güneş, 2006, s. 295).

⁸⁹ Cönkte bu mısradan sonra “Hāķ lā ilahe illallāh” yazılmıştır.

⁹⁰ didārīña: cemāline (Özdemir, 1996, s. 141).

⁹¹ Gönüm kuşuñ saña uçur ‘ aşķ meyinden baña içür: ‘Aşķıñ meyın bana içür bu cān kuşuñ saña uçur (Özdemir, 1996, s. 141). *Divan*’da 5. beyittir.

⁹² ‘aşķıñ ile: ‘aşķ meyine (Özdemir, 1996, s. 141).

3. Yandır beni yandır beni ‘ aşķıñ ile⁹² Ķandır beni
Ser-ĥoş idüp döndür beni devrānıñ⁹³ olayım seniñ
4. Vāşl eyle yā Rab yārine⁹⁴ Ķoma bugüni yarına
Yaķ beni ‘ aşķ[ın] nārına pūryānıñ olayım seniñ
5. **Seyyid Nizāmoğlı** ĥoca⁹⁵ ayırma kendiden⁹⁶ yüce
Eger gündüz eger gice⁹⁷ mihmānıñ olayım seniñ⁹⁸

9a

20

İlāhī-i Der-maķām-ı Evc

(. - -./- - -./- - -./- - -)

1. İlāhī yāri kıl baña ki senden Ķayrı yārim yoķ
Ne yüz ilen varam⁹⁹ saña günāhdan Ķayrı kārım
yoķ
2. Gönül yād itdi sübhānı gözüm yaşı döker¹⁰⁰ Ķanı
Yoluña Ķomuşam cānı¹⁰¹ bu yolda ihtiyārim yoķ
3. Yine bir menzile irdim nedāmet baħrına taldım
Ĥayāl-i ‘ aşķa yār¹⁰² oldum şabā gibi Ķarārım yoķ
4. Ne dervīšem ferāğatde ne tāt u taħt u devletde
Yudar derdi¹⁰³ Ķurbetde Ķarib oldum añarım yoķ
5. Benim ‘ aşı yūzi Ķara Ķarib **Üftāde** bī-Ķāre
Ĥutuşmuşam¹⁰⁴ ki bir nāra yanımca¹⁰⁵ bir yanarım
yoķ

21

İlāhī-i Der-maķām-ı ‘Uşşāķ

(16’lı Hece Vezni)

1. Ey dervīşler ey Ķardaşlar ne ‘ aceb derdüm var
benüm

⁹³ devrānıñ: mestānıñ (Özdemir, 1996, s. 141). *Divan*’da 2. beyittir.

⁹⁴ Vāşl eyle yā Rab yārine: Vasl eyle yār-ı yārına (Özdemir, 1996, s. 141). *Divan*’da 7. beyittir.

⁹⁵ ĥoca: hocam (Özdemir, 1996, s. 141).

⁹⁶ kendiden: kendinden (Özdemir, 1996, s. 141).

⁹⁷ gice: gicem (Özdemir, 1996, s. 141).

⁹⁸ *Divan*’da 8. beyittir

⁹⁹ yüz ilen varım: yüzle varayım (İlhan, 2020, s. 129)

¹⁰⁰ döker: ciğer (İlhan, 2020, s. 129).

¹⁰¹ Yoluña Ķomuşam cānı: Ķomuşam baş ile cānı (İlhan, 2020, s. 129).

¹⁰² yār: düş (İlhan, 2020, s. 129).

¹⁰³ Yudar derdi: Bu dār-ı dehr-i (İlhan, 2020, s. 130).

¹⁰⁴ Ĥutuşmuşam: Ĥutulmuşam (İlhan, 2020, s. 130).

¹⁰⁵ nāra yanımca: nāra ki yanımca (İlhan, 2020, s. 130).

Mecnûn olmuş der¹⁰⁶ görenler ne ‘aceb derdüm
(zârum)¹⁰⁷ var benim¹⁰⁸

2. Deryânun mevcî çağladı ‘aşk yüregüm[i] tağladı
Hâlim bilenler ağladı ne ‘aceb derdüm (zârum)
var benim¹⁰⁹
3. Dervîş olan zâr eylemez hiç kimseden ‘âr
eylemez¹¹⁰
Hekîmler tımâr eylemez ne ‘aceb derdüm (zârum)
var benim¹¹¹
4. **Dervîş Yûnus** coşdum yine ‘aşk bahırına düşdüm
yine
Yârdan ayru düşdüm yine ne ‘aceb derdüm var
[benüm]¹¹²

9b

22

İlâhî-i Der maḳâm-ı Evc

(14’lü Hece Vezni)

1. Ey tarîkat erleri ey ḥaḳîkat pîrleri
Bir nişân¹¹³ virün baña ol bir nişân¹¹⁴ ḳandedür
2. Ḳandedür dostuñ ili ḳande¹¹⁵ açulur güli
Dost bâğçesi¹¹⁶ bülbülü gül-i ḥandân ḳandedür
3. Bildüm ki cân tendedir ten cân ile zindedür
Ammâ n’idem bilmedüm cânâ canân ḳandedür¹¹⁷
4. Aradum bahır u berri bulmadum ben bu sırrı
Cism ü cândan içeri gizli sulṫân ḳandedür¹¹⁸
5. **Niyâzi**’ye cân olan sırrında sulṫân olan
Dîn ü hem imân olan ol bî-mekân ḳandedür

10a

23

(.- - - / . - - - / . - - -)

1. Gel ey miskîn vü bî-çâre igende gezme âvâre
Dilersen derdiñe çare eyzân¹¹⁹

2. Seḫerde ḳalkuben her gâh yüzini yire sür¹²⁰ ḳıl âh
İre lütfi saña nâ-gâh eyzân¹²¹

3. Açılır bâb-ı Sübhân’ı çekilir ḥân-ı sulṫânı
Dökülür feyz-i Rabbân’ı eyzân¹²²
4. Seḫerde uyḳudan uyan **Niyâzi** durma derde yan
Ola kim iriše dermân eyzân¹²³

24

İlâhî

(.- - - / . - - - / . - - -)

1. Vücuduñ ‘âleme lutf-ı Ḥudâ’dur yâ Resûlallâh
Zuhuruñ ‘âşıḳa nûr-ı Ḥudâ’dur yâ Resûlallâh
2. İdüpdür ḥazret-i Allâh vücuduñ ‘âleme raḫmet
Cenâbın mercî’i ehl-i recâdır yâ Resûlallâh
3. Ḳamu eşyâdan evvel Ḥaḳḳ’ı tevḫîd eyleyen sensin
Meh-i maḫbûb-ı Ḥaḳ olsun [...] yâ Resûlallâh
4. Ḥaḳîkat sırrına sensin delîl-i zümre-i kâmil
Gönüller derdine feyzîñ devâdur yâ Resûlallâh
5. Şefâ’at eyle ‘**Abdulhay** faḳîre zâhir ü bâtın
Sende iḫsânına ḳalmış gedâdur yâ Resûlallâh¹²⁴

10b

25

İlâhî

(.- - - / . - - - / . - - -)

1. Gönül pervâne-i bezm-i vişâlin yâ Resûlallâh
Lisânüm bülbül-i bâğ-ı cemâlün yâ Resûlallâh
2. Hemîşe şahn-ı mirât-ı nigâhumdan hüveydâdur
Cemâlün şâhid-i naḳş-ı ḥayâlün yâ Resûlallâh
3. Şafâ-baḫş-ı ḥarîm-i ḥâne-i endîšem olmuşdur
Ziyâ-i nûr-ı vech-i bî-mişâlün yâ Resûlallâh
4. Zülâl-i ‘afvîña ben ḥastayı luṫf eyle sezâ it

¹⁰⁶ der: hep (Tatçı, 2012, s. 726).

¹⁰⁷ “zârum” derleyen tarafından eklenmiştir.

¹⁰⁸ *Divan*’da dörtlükler hâlinedir; cönkteki şekli esas alınmıştır (Tatçı, 2012, s. 726).

¹⁰⁹ *Divan*’da 3. dörtlüktür (Tatçı, 2012, s. 726).

¹¹⁰ Dervîş olan zâr eylemez / Hiç kimseden ‘âr eylemez: Dervîş olan ‘âr eylemez / ‘Âşık olan zâr eylemez (Tatçı, 2012, s. 726).

¹¹¹ *Divan*’da 2. dörtlüktür (Tatçı, 2012, s. 726).

¹¹² *Divan*’da 5. dörtlüktür (Tatçı, 2012, s. 726).

¹¹³ nişân: haber (Tatçı, 2017, s. 413).

¹¹⁴ bir nişân: bî-nişân (Tatçı, 2017, s. 413).

¹¹⁵ ḳande: kandedir C.

¹¹⁶ bâğçesi: bâğçesiniñ C.

¹¹⁷ *Divan*’da 4. beyittir (Tatçı, 2017, s. 413).

¹¹⁸ *Divan*’da 3. beyittir (Tatçı, 2017, s. 413).

¹¹⁹ Cönkte matla beyti bulunmayan manzumenin bu beyti *Divan*’da 4. beyittir (Tatçı, 2017, s. 522).

¹²⁰ yüzini yire sür: yüzün yere sürüp (Tatçı, 2017, s. 522).

¹²¹ *Divan*’da 5. beyittir (Tatçı, 2017, s. 522).

¹²² *Divan*’da 6. beyittir (Tatçı, 2017, s. 523).

¹²³ *Divan*’da 7. beyittir (Tatçı, 2017, s. 523).

¹²⁴ Kaynaklarda bu ilâhiye rastlanılmamıştır. Abdulhay Celveti’ye ait olması muhtemeldir.

Derūnum yakmasun tāb-ı celālīn yā Resūlallāh

5. Kapuña intisāb idüp şefā'at ilticā eyler
Faķirūn **Hāfız**-ı şermende hālik yā Resūlallāh¹²⁵

26

(..- /..- - /..- - /..- -)

1. Çün toğup tutdı cihān yüzini hūsnūñ güneşi
Kim ola sevmeye bu vech ile sen māh-veşi¹²⁶
2. Sen emīre kul olan her ne kadar müdbir ise
Bende-i muķbil olur mişl-i Bilāl-i Hābeşi¹²⁷
3. Parmağından aķıdup āb-ı revān-bahşı revān
Niçe yüz biñ kişiden def' idisersin 'aşaşı¹²⁸

11a

4. *Ve 'd-duħa*¹²⁹ virdüne *Ve 'l-leyl*¹³⁰ okuram
sünbülüne
Rūşeni virdi budur külle *gādātin ve 'aşı*¹³¹

27

İlāhī-i Der-maķām-ı Māhūr

(10'lu Hece Vezni)

1. Ayurma beni senden yaradan
Düşüp ölürem (dostlar)¹³² ben bu yaradan
2. Öldüğüm için ğammı çekerim
Alur cânımız (dostlar) bir gün yaradan¹³³
3. Varam yüz sürem dost eşigine
Bir hırķa giyem (dostlar) yüz biñ pâreden¹³⁴
4. Ağlama direm şol gözlerime
Kanlı yaş döker (dostlar) aķdan¹³⁵ ķaradan

¹²⁵ Bu şiir, 17. yüzyıl şairlerinden Hāfız Post'a aittir. Şiirin geçtiği yer için bk. (Kantık, 2019, s. 88-89).

¹²⁶ Bu beyitten önce cönkte şu mısralar yazılmıştır:
Saāa ey şāh-ı Rūsūl uymayanıñ bitmez işi
Ebū Leheb gibi anıñ tebbet olur sensiz işi
Ayağınñ toprağına yüz süreniñ kutlı başı

¹²⁷ *Divan*'da 3. beyittir (Tavukçu, t.y., s. 128).

¹²⁸ *Divan*'da 10. beyittir (Tavukçu, t.y., s. 129).

¹²⁹ "Kuşluk vaktine ant olsun." (Duha, 93/1).

¹³⁰ "Geceye ant olsun." (Duha, 93/2).

¹³¹ "Sabah ve akşam" (En'ām 6/52); *Divan*'da 11. beyittir (Tavukçu, t.y., s. 129).

¹³² "Dostlar" derleyen tarafından eklenmiştir.

¹³³ *Divan*'da bu beyit şu şekildedir:
Öldüğüm için gussa mı yirem
Ala cânımı yine yaradan (Tatçı, 2012, s. 415).

¹³⁴ *Divan*'da 7. beyit şu şekildedir:
Varam kul olam şeyh işigine

5. 'Āşık Yūnus'un budur maķşudı
Alam yārımı (dostlar) çıkam aradan¹³⁶

11b

28

İlāhī-i Şehnāz

(-.- /-.- - /-.- - /-.- -)

1. Āşinā-yı 'aşķ olandan āh u zār eksik deĝil
Keşte-i bahre dem-ā-dem rüz-gār eksik deĝil
2. Yeri cennet baķdıĝı dīdār olursa 'āşıkıñ
Vech-i nūrundan anı yakmağa nār eksik deĝil¹³⁷
3. Ol cemāl-i muţlaķıñ 'aşķında artdıķça niyāz
Şol kadar nāz arturur bir gül-izār eksik deĝil¹³⁸
4. Şem'-i 'aşķa **Mışrıyā** yandır özüñ yok ol müdām
'Āşıkın her yokluğa¹³⁹ üstünde var eksik deĝil

29

İlāhī

(-.- /-.- - /-.- - /-.- -)

1. Pīr önünde okuyan bī-ħarf-i 'aşķıñ nāmesin
Bī-zebān lāl eyledi cümle cihān 'allāmesin
2. Mekteb-i 'irfānda ders-i vaħdet ezber iden¹⁴⁰
Anladı¹⁴¹ bildi nedir bu keşretde¹⁴² hengāmesin
3. Bu **Sezāyī** yār¹⁴³ idüp şevķ ile bāy-ı himmeti¹⁴⁴
Āşiyān-ı ķudse ķondurdu gönül 'imāmesin¹⁴⁵

12a

30

İlāhī

(11'li Hece Vezni)

'Abā dikinem yüz bin pâreden (Tatçı, 2012, s. 415).

¹³⁵ Kanlı yaş döker (dostlar) aķdan: Kan yaş akıdır ag u (Tatçı, 2012, s. 415).

¹³⁶ *Divan*'da 8. beyit şu şekildedir:
Emrem Yūnus'un murādı budur
İre yārine çıka aradan (Tatçı, 2012, s. 415).

¹³⁷ *Divan*'da 3. beyittir (Tatçı, 2017, s. 468).

¹³⁸ *Divan*'da 2. beyittir (Tatçı, 2017, s. 468).

¹³⁹ 'Āşıkın her yokluğa: Āşık her yokluğun (Tatçı, 2017, s. 468). *Divan*'da 5. Beyittir.

¹⁴⁰ 'irfānda ders-i vaħdet ezber iden: 'irfān içinde dersi vaħdetden alan (Özuygun, 1999, s. 465).

¹⁴¹ Anladı: Oķudı (Özuygun, 1999, s. 465).

¹⁴² keşretde: keşretüñ (Özuygun, 1999, s. 465).

¹⁴³ yār: bāz (Özuygun, 1999, s. 465).

¹⁴⁴ bāy-ı himmeti: bāl-i himmetin (Özuygun, 1999, s. 465).

¹⁴⁵ 'imāmesin: ħammāmesin (Özuygun, 1999, s. 465). *Divan*'da 5. beyittir.

1. Arayı arayı bulsam izüni
İzüniñ tozına sürsem yüzüni
Haq naşib eylese görsem yüzüni
Yâ Muhammed cânım arzûlar seni
2. Bir mübârek sefer olsa da varsam¹⁴⁶
Ka'be yollarında kumlara batsam
Ol hûb cemâlünü düşde¹⁴⁷ seyr itsem
Yâ Muhammed cânım arzûlar seni
3. Hasan ile Hüseyin 'Alî de önde
Ebû Bekr 'Ömer 'Osmân da bile
Yarın mahşer günü ol Haq dîvânda
Yâ Muhammed cânım arzûlar seni¹⁴⁸
4. **Yûnus** medheyledi seni dillerde
Dillerde dillerde hem gönüllerde
Arayı arayı¹⁴⁹ kurbet ellerde
Yâ Muhammed cânım arzûlar seni¹⁵⁰
(Dost Muhammed cânım arzûlar seni)¹⁵¹

12b

31

İlâhî-i der maqâm-ı râst

(8'li Hece Vezni)

1. Dolâb n' için inilersün
Derdim vardır inilersün¹⁵²
[Ben Mevlâ'ya 'âşık oldum
Derdüm vardır inilerüm]
2. Benüm adum dertlü dolâb
Şuyum aqar yalab yalab
Böyle emreylemiş Çâlâb
(Efendim hû)¹⁵³ derdüm vardır inilerüm
3. Ulu tağlar¹⁵⁴ ağacıyam
Ne tatluyam ne acıyam

¹⁴⁶ varsam: gitsem (Tatçı, 2012, s. 852).¹⁴⁷ Ol hûb cemâlini düşde: Hûb cemâlün bir kez düşde (Tatçı, 2012, s. 852).¹⁴⁸ Cönkte *Divan*'da yer alan iki dörtlüğün birleştirildiği görülmektedir. *Divan*'da şu şekilde geçmektedir:

*Zerrece kalmadı gönümde hîle
Sıdkıla girmişem ben bu Hak yola
Ebû Bekir 'Ömer 'Osmân da bile
Yâ Muhammed cânım arzular seni*

*'Ali ile Hasan Hüseyin anda
Sevgüsü gönülde mahabbet cânda
Yarın mahşer günü Hak dîvânda
Yâ Muhammed cânım arzûlar seni* (Tatçı, 2012, s. 852).

¹⁴⁹ Arayı arayı: Ağlayu ağlayu (Tatçı, 2012, s. 852).¹⁵⁰ *Divan*'da 6. dörtlüktür (Tatçı, 2012, s. 852).

- Ben Mevlâ'ya du'acıyam
Derdüm çokdur¹⁵⁵ inilerüm
4. Şuyum alçaqdan çekerem
Döner¹⁵⁶ yüksekden dökerem
Ben Mevlâ'yı zıkr iderem¹⁵⁷
Derdim çokdur¹⁵⁸ inilerüm
5. Beni bir tağda buldılar
Çolum kanadum kırdılar
Dolâba lâyıq gördiler
Derdüm vardır iniler[üm]¹⁵⁹
6. **Derviş Yûnus** eydür âhi
Göz yaşı döker günâhı
Haqk'a 'âşıkam billâhî¹⁶⁰
Anın için¹⁶¹ inilerüm

13a

32

İlâhî-i Der-maqâm-ı 'Uşşâk

(11'li Hece Vezni)

1. Bu gönlüm şehrini seyrân iderken
Didi sırrum baña seyrân içinde
2. Derde¹⁶² düşdiñ niçün dermân ararsın
'Âşıklar derd arar dermân içinde
3. Miñneti râhat bil râhat arama
Râhat mı bulunur zindân içinde¹⁶³
4. 'Âşıklara qarış 'âşık olagör
Ne gevherler vardır ol kân içinde
5. İçüp 'aşkıñ meyîñ [şöyle] mest ol kim

¹⁵¹ Bu mısra, derleyen tarafından eklenmiştir.¹⁵² inilersün: inilerim (Tatçı, 2012, s. 740).¹⁵³ "Efendim hû" kelimeleri derleyen tarafından eklenmiştir.¹⁵⁴ Ulu tağlar: Ben bir dagun ağacıyam (Tatçı, 2012, s. 741). *Divan*'da 10. dörtlüktür.¹⁵⁵ çokdur: vardır (Tatçı, 2012, s. 741).¹⁵⁶ Döner: Dönüp (Tatçı, 2012, s. 741).¹⁵⁷ Ben Mevlâ'yı zıkr iderem: Görün şu ben ne çekerem (Tatçı, 2012, s. 741).¹⁵⁸ çokdur: vardır (Tatçı, 2012, s. 741). *Divan*'da 9. dörtlüktür.¹⁵⁹ *Divan*'da 3. dörtlüktür (Tatçı, 2012, s. 741).¹⁶⁰ billâhî: vallahi (Tatçı, 2012, s. 741).¹⁶¹ Anın için: Derdüm vardır (Tatçı 2012, 741).¹⁶² Derde: 'İşka (Güneş, 2006, s. 363).¹⁶³ *Divan*'da 6. beyittir (Güneş, 2006, s. 363).

Dīvāne disünler yārān içinde¹⁶⁴

6. Aç gözünü **Eşref**¹⁶⁵ Hakk'ı zikr eyle
Fezkurūnī¹⁶⁶ didi Qurān içinde

13b

33

İlāhī-i Der-makām-ı Şabā

(-.- -/-. -/-. -/-.)

1. Gelmişem vahdet elinden 'aşk ile cihāna ben
İçmişem cām-ı ezelden olmuşam mestāne ben
2. Tā ezelden dest-i kudret bunu yazmış başıma
Anuñ için yok kararım düşmüşem cevlanā ben
3. Çünkü 'kerremnā benī ādem¹⁶⁷ didi Kur'an'da
Hakk
Ayine-veş şüret oldum cism ile ol cāna ben
4. Gönlüme nūr-i tecellī Hakk cemālinden doğar
Şem'ine pervāne oldum 'aşkla yāne yāne ben
5. Cān uyandı cümle-i müşkillerim oldu 'ayān
Açdı dost gönül gözüm başdım kadem 'irfāna
ben
6. Ey **Sinānī** 'aşk makāmı pes rızā-yı Hakk-durur
Pādīşāhñ hizmetinde durmuşam dīvāne ben¹⁶⁸

14a

34

İlāhī-i Der-makām-ı Şabā¹⁶⁹

(. - - -/-. - -/-. - -)

1. Ezelden 'aşkıñla ben yāne geldim
Cemālīñ şem'ine pervāne geldim
2. Görindi gözüme şeyhñ hayālī
Nā-gümān uyhudan uyana geldim
3. Kō beni yatayım dost eşiginde
Bu dertli cānıma dermāna geldim
4. Gerekmez dünyāyı dünya sözünü
Öñi ma' mūr şoñı vīrāna geldim

¹⁶⁴ *Dīvan*'da 3. beyittir (Güneş, 2006, s. 363).

¹⁶⁵ Aç gözünü Eşref: Eşrefoğlu Rūmī (Güneş, 2006, s. 363).
Dīvan'da 7. beyittir

¹⁶⁶ "Öyle ise yalnız beni anm." (Bakara, 2/152).

¹⁶⁷ "Biz insanoğlunu şereflī kıldık." (İsra, 17/70).

¹⁶⁸ Bu ilāhī İbrahim Ümmi Sinan'a aittir. (Kuzay Demir, 2020)

5. 'Aşklar dārmı gördüm de geldim
Kararım kalmayup meydāna geldim

6. Bu dünyā fānidür ey **Yūnus Emre**'m
Ben de bu fenā-yı mihmāna geldim

14b

35

İlāhī-i Der-makām-ı Evc

(14'lü Hece Vezni)

1. Şem' -i rūhuna cismimi pervāne düşürdüm
Evrāk-ı dil-i āteş-i suzāna düşürdüm
Bir kaçre iken kendimi 'ummāna düşürdüm
Semā şafā cāna şafā rūha gıdadır
2. Ey şūfī bizim şöhetimiz cāna şafādur
Hakk ile ezel etdiğimiz 'ahd ü vefādur
Bir cür'amızı nüş idegör derde devādur
Eyzān
3. Dinle sözümü saña direm özge edādur
Dervīş olana lāyık olan 'aşk-ı Hudā'dur
'Aşkın nesi var ise ma' şūka fedādur
Eyzān
4. 'Aşkla gelin eyleyelüm zevk u şafāyı
Zevk ile şafālar sürelüm hū ile hayı
Çalalum kūdüm debredelüm def ile nāyı
Eyzān
5. 'Aşkla gelin tālib-i cūyende olalum
Şevk ile şafālar sürelüm zinde olalum
Hāzret-i Mevlānā'ya gelün bende olalum
Semā şafā cāna şafā rūha gıdadır¹⁷⁰

15a

36

İlāhī-i Der-makām-ı Rāst

(7'li Hece Vezni)

1. 'Aşkıñla cihān beste
Lutf eyle 'ināyet kıl (yā Allāh hū)¹⁷¹
Derdiñle bu cān haste
Lutf eyle 'ināyet kıl (yā Allāh hū)

¹⁶⁹ Bu başlığın altında "Allāh Allāh Allāh vāhid lā-yezāl / el-Kerīme'r-raḥīmü'l-Maḥmūdü'l-gaffār" yazmaktadır. Bu ilāhī *Dīvan*'da bulunmamaktadır (Tatçı, 2012).

¹⁷⁰ Abdülbāki Gölpınarlı, bu manzumeyi altı kıta olarak vermektedir (Gölpınarlı 1992: 379-380). Erdoğın Ateş, bu güftenin Sultan Veled'e ait olmadığını Sultan Dīvānī mahlaslı Mehmet Çelebi'ye ait olduğunu iddia etmektedir (Ateş, 2015, s. 38-40).

¹⁷¹ "yā Allāh hū" derleyen tarafından eklenmiştir.

2. Ey derdime dermânım
 Kırbân yoluna cânım
 Benim dağı sultânım
 Lutf eyle ‘ inâyet kı1¹⁷² (yâ Allâh hû)
3. Raĥmân-ı Raĥîmimsin
 Ğufrân-ı ‘ Aẓîmimsin
 Sultân-ı Kerîmimsin
 Lutf eyle ‘ inâyet kı1¹⁷³ (yâ Allâh hû)
4. Ey raĥmeti çok Raĥmân
 ‘ Âlem gözüme zindân
 Uçarsa kıfesden cân
 Lutf eyle ‘ inâyet kı1¹⁷⁴ (yâ Allâh hû)
5. ‘ Âşıklara iĥsân it
 Dertlülere dermân it
 Vuşlat yoluñ âsân it
 Lutf eyle ‘ inâyet kı1¹⁷⁵ (yâ Allâh hû)
6. Bülbül gibi bî-zâram¹⁷⁶
 Da ‘im durmaz¹⁷⁷ ağlaram
 Dağı kime yalvaram
 Lutf eyle ‘ inâyet kı1 (yâ Allâh hû)
7. Bî-çârelerin¹⁷⁸ yâd it
 Vîrâneyi âbâd it
 Nûrî kuluñ irşâd¹⁷⁹ it
 Lutf eyle ‘ inâyet kı1 (yâ Allâh hû)

15b

37

İlâhî-i Der-makâm-ı ‘Uşşâk

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

1. Ey gönül var kim bu dertden sen ĥaber-dâr
 olmadun
 Anuñ içündür bu yolda sen ciger-dâr olmadun

2. Ey gönül var kim benümle dosta karşı
 yanmadun
 Çok cefâlar eyledüñ baña vefâ-dâr olmadun
3. Ben dilerüm¹⁸⁰ dost zülfüñ boynuma kılam¹⁸¹
 kemend
 Sen perîşânlık idüp ol dâra ber-dâr olmadun
4. Ben o sultânıñ cemâliñ¹⁸² şem‘ ine pervâne yem
 Var gönül var kim benümle¹⁸³ şem‘ a yanar
 olmadun
5. **Eşrefoĝlı Rûmî**¹⁸⁴’ye yoldaş oluben gönül
 Geçüben ‘ âşî¹⁸⁴ ziyândan dosta gider olmadun

38

İlâhî-i Der makâm-ı ‘uşşâk

(7’li Hece Vezni)

1. Allâh diyelim dâ ‘im
 Mevlâm¹⁸⁵ görelim n’eyler (Allâh görelim
 n’işler)¹⁸⁶
 Yolda duralım kâ ‘im
 Mevlâm¹⁸⁷ görelim n’eyler
2. Gündüz olalım şâ ‘im
 Gice olalım kâ ‘im
 Mevlâm¹⁸⁸ diyelim dâ ‘im
 Mevlâm¹⁸⁹ görelim n’eyler (Allâh görelim
 n’işler)¹⁹⁰
3. Sen şanmaduĝın yirde
 Şâyed¹⁹¹ açıla perde
 Dermân irişe derde
 Mevlâm¹⁹² görelim n’eyler
4. N’itdi bu **Yûnus** n’itdi
 Bir toĝrı yola gitdi
 Pirlere etegin tıtdı

¹⁷² *Divan*’da 6. dörtlüktür (Coşkun, 2001, s. 118).

¹⁷³ *Divan*’da 4. dörtlüktür (Coşkun, 2001, s. 118).

¹⁷⁴ *Divan*’da 3. dörtlüktür (Coşkun, 2001, s. 118).

¹⁷⁵ *Divan*’da 2. dörtlüktür (Coşkun, 2001, s. 118).

¹⁷⁶ bî-zâram: pür-zârem (Coşkun, 2001, s. 118).

¹⁷⁷ durmaz: durup (Coşkun, 2001, s. 118) *Divan*’da 5. dörtlüktür.

¹⁷⁸ Bî-çârelerin: Biçâreleri (Coşkun, 2001, s. 118).

¹⁷⁹ kuluñ irşâd: kuluñ şâd (Coşkun, 2001, s. 118).

¹⁸⁰ dilerüm: diledüm (Güneş, 2006, s. 286).

¹⁸¹ kılam: kılamak (Güneş, 2006, s. 286). *Divan*’da 4. beyittir.

¹⁸² Ben o sultânıñ cemâliñ: Ben ki ol şâhun cemâli (Güneş, 2006, s. 286). *Divan*’da 5. beyittir.

¹⁸³ benümle: düşüp ol (Güneş, 2006, s. 286).

¹⁸⁴ ‘ âşî: assı (Güneş, 2006, s. 286). *Divan*’da 7. beyittir.

¹⁸⁵ Mevlâm: Allah (Tatcı, 2012, s. 174).

¹⁸⁶ “Allâh görelim n’işler” derleyen tarafından yazılmıştır.

¹⁸⁷ Mevlâm: Allah (Tatcı, 2012, s. 174).

¹⁸⁸ Mevlâm: Allah (Tatcı, 2012, s. 174). *Divan*’da 6. dörtlüktür.

¹⁸⁹ Mevlâm: Allah (Tatcı, 2012, s. 174).

¹⁹⁰ “Allâh görelim n’işler” derleyen tarafından yazılmıştır.

¹⁹¹ Şâyed: Nâĝâh (Tatcı, 2012, s. 174). *Divan*’da 5. dörtlüktür.

¹⁹² Mevlâm: Allah (Tatcı, 2012, s. 174).

Mevlâm¹⁹³ görelim n'eyler¹⁹⁴
(Allâh görelim n'işler
Ne işlerse güzel işler)¹⁹⁵

16a

39

İlâhî-i Der-makâm-ı Bayâtî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

1. Derûnuñ maḥzen-i râz-ı Ḥudâ'dur yâ Resûlallâh
Kelâmun 'aşîka ḥâlet-fezâdur yâ Resûlallâh
2. Görinür sırr-ı esmâ cevher-i mir'ât olup zâtuñ
Dâr-ı âyîne-i 'âlem-nümâdur yâ Resûlallâh
3. 'Anber-i¹⁹⁶ kâkülün bād-ı şabâ ile seherlerde
Meşâm-ı 'âleme büy-ı 'aḫâdur¹⁹⁷ yâ Resûlallâh
4. Vücûdun Ḥaḫ Te'âlâ kâ'inâtın mefḥarı kılmış¹⁹⁸
Cenâbın muḫtedâ-yı enbiyâdur yâ Resûlallâh
5. Devâdur ḥaste-gân-ı derd-i 'aşka ravzâ-i pākün
Sa'âdet-ḥâne-i dârü's-şifâdur yâ Resûlallâh¹⁹⁹
6. Cenâbuñdan şefâ'at-ḥâh olupdur **Naḫşî**-i 'âşik
Kemâl²⁰⁰-i merḥâmet kıl kim gedâdur yâ
Resûlallâh²⁰¹

40

İlâhî

(-. - - / . - - - / . - - - / . - - -)

1. Ey risâlet bostânında hırâmân serv-kad (yâ
Resûlallâh)²⁰²
Vey nübüvvet ravzasında yâsemen-bû lâle-had
(yâ Resûlallâh)
2. Adı Ahmed bî-'adeddür yâ Nebiyallâh velî (yâ
Resûlallâh)
Sen bir Aḫmedsin ki senden görünür nûr-ı Eḫad
(yâ Resûlallâh)
3. **Rüşenî** bî-çâre zulmetde ḫalurdu yâ Velîyallâh²⁰³

¹⁹³ Mevlâm: Allah (Tatçı, 2012, s. 174).

¹⁹⁴ *Divan*'da 13. dörtlüktür (Tatçı, 2012, s. 174).

¹⁹⁵ "Allâh görelim n'işler/ Ne işlerse güzel işler" derleyen tarafından yazılmıştır.

¹⁹⁶ 'Anber-i: Mu'anber (Ayhan, 2000, s. 172).

¹⁹⁷ 'aḫâdur: şafâdur (Ayhan, 2000, s. 172).

¹⁹⁸ Kılmış: kılmışız C.

¹⁹⁹ *Divan*'da 7. beyittir (Ayhan, 2000, s. 173).

²⁰⁰ kemâl: nigâh (Ayhan, 2000, s. 173).

²⁰¹ *Divan*'da 9. beyittir (Ayhan, 2000, s. 173).

²⁰² "yâ Resûlallâh" derleyen tarafından yazılmıştır.

[...] agzuñla olmasa²⁰⁴ iki daluñ olmasa meded²⁰⁵
(yâ Resûlallâh)

16b

41

İlâhî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

1. Düşelden derdine yokdur ḫarârım yâ Resûlallâh
(hû)²⁰⁶
Değişdüm 'aşkıña dâr u diyârim yâ Resûlallâh
(hû)
2. Geçirdüm²⁰⁷ 'ömrümi sevdâ-yı ḥüsnüñ firḫât ile
(hû)
Benim âh u enînim ber-güzârim yâ Resûlallâh
(hû)
3. Görünmez gözime dâr-ı fenânın bağ u bostânı
Senin yüzini²⁰⁸ görmek gül-'izârim yâ Resûlallâh
(hû)
4. Sevelden zâr u sergerdân olup ['aşkıñla] ey
Leylâ
Seni cism içre cânımda araram yâ Resûlallâh
(hû)
5. Saña meftûn olan 'uşşâk ile hemrâh olup **Kenzi**
Fedâ olsun yolunda cümle varım yâ Resûlallâh
(hû)²⁰⁹

42

İlâhî-i Der-makâm-ı 'Uşşâk

(-. - - / . - - - / . - - - / . - - -)

1. Ol cihân faḫriniñ sırrına ḫurbân olayım
Ḥutbe-i levlâkeniñ şanıña ḫurbân olayım
*Ḫâbe ḫavseyni ev ednâ*²¹⁰sına ḫurbân olayım
Ben anıñ 'ilmine irfânıña ḫurbân olayım
2. Ol Ebü Bekr u 'Ömer 'Oşmân 'Alî dört yâridir
Ol risâlet bāğınıñ anlar gül-'izâridir
Cümle ashâb hidâyet rāḫınıñ envâridir

²⁰³ velîyullâh: nebî (Tavukçu, t.y., s. 73). *Divan*'da 7. beyittir.

²⁰⁴ "olmasa" kelimesi anlamı ve vezni bozmaktadır.

²⁰⁵ *Divan*'da 7. beyittir (Tavukçu, t.y., s. 73).

²⁰⁶ "hû" derleyen tarafından yazılmıştır.

²⁰⁷ Geçirdüm: Geçirdi (Küçükçalık, 2016, s. 83).

²⁰⁸ Yüzini: vechiñi (Küçükçalık, 2016, s. 83).

²⁰⁹ *Divan*'da 6. beyittir (Küçükçalık, 2016, s. 83).

²¹⁰ "(Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu." (Necm, 53/9).

Ben anıñ äline ashâbına qurbân olayım

3. Ol Hasan hazretlerine zehr içirdi eşkiyâ
Hem Hüseyinî şusuzluğdan oldu şehid-i Kerbelâ
İkisi de nesl-i pâk fahr-i ‘ âlem Muhammed
Muştafâ
Ben anıñ äline evlâdına qurbân olayım
4. Cümle²¹¹ enbiyâ vü mürselîn kim geldiler
Ümmeti olmaqlığı Hâk’dan temennî kıldılar
Evlîyâ Niyâzî kul u qurbân oldılar
Ben anıñ ayağının tozına qurbân olayım

17a

43

İlâhî-i Der-makâm-ı ‘Uşşâk ve Hüseyinî

(10’lu Hece Vezni)

1. Durma yanalım âteş-i ‘ aşka
Şu’ le virelim âteş-i ‘ aşka
2. Bu dilim sūzân çeker pūryân
Durma sen de yan âteş-i ‘ aşka
3. Bir yakış yakdı oda bırağdı
Varlığım yakdı âteş-i ‘ aşka
4. Evvel aldandım ki kolay şandım
Kat kat ben yandım âteş-i ‘ aşka
5. Dide-i giryân yâ dil-i sūzân
Durma sen de yan âteş-i ‘ aşka
6. Gel benim cânım gel gör aḥvâlim
Yanmağdur kârim âteş-i ‘ aşka
7. ‘ Aşk arı olmaz sırdır añlamaz
Yanmayan bilmez âteş-i ‘ aşka
8. ‘ Aşk ile geldim meydâna girdim
Bağrımı yakdım âteş-i ‘ aşka
9. Manşūr-ı Hâllâc dâr üzre mi’ râc
Sen de gözün ac âteş-i ‘ aşka
10. Seyyid Nesimî terk ider ismi
Şaldı bu cismi âteş-i ‘ aşka²¹²

17b

²¹¹ Cönkte “cümle” kelimesinin üstünde “her ne denli” yazılıdır.

²¹² *Divan*’da bulunmamaktadır (Ayan, 2002).

²¹³ *Divan*’da dörtlükler hâlidir; cönkteki şekli esas alınmıştır (Tatçı, 2012, s. 765).

44

İlâhî-i Der-makâm-ı Bayâtî

(10’lu Hece Vezni)

1. Bilmem n’ideyim ‘ aşkıñ elinden
Kande gideyim ‘ aşkıñ elinden
2. Diñle zârımı qodum ‘ arımı
Virdim sırrımı ‘ aşkıñ elinden
3. Vârim vireyim qadre ireyim
‘ Üryân olayım ‘ aşkıñ elinden
4. Meskenim tağlar göz yaşım çağlar
Durmaz kan ağlar ‘ aşkıñ elinden
5. Qaddim yay oldu bağrım nây oldu
İşim vây oldu ‘ aşkıñ elinden

6. **Yünus**’uñ sözi kan ağlar gözi
Eglenmiş özi ‘ aşkıñ elinden²¹³

18a

45

İlâhî

(-.- -/-.- -/-.-)

1. Gülşeniñem nisbetim gül-zârdur
Bülbülem kârum hemişe zârdur
2. ‘ Andelîbem şol²¹⁴ bir gülşende kim
Gülleri ol gülşeniñ bi-ḥârdur
3. Murğ-i dilde ḫâlî‘ oldu vech-i yâr
Dil-i **Sezâyî** maṭla‘ u’ l-envârdur²¹⁵

46

Der-makâm-ı Şabâ²¹⁶

(..- -/..- -/..- -/..-)

1. N’ideyüm şabr idebilsem dil ü cân oda yanar
Velî âh eylerisem kevn ü mekân oda yanar
2. Boyadı yir yüzini âh ile zârum tütini
Bu inildüm işiden cümle cihân oda yanar
3. Beni vaşlından ırağ eyleyüp cennetten qoma
Bu inildüm işiden ḫūr-i cihân oda yanar
4. **Eşrefoğlı** yana gör küh-i kenârında Hâkḫ’ın

²¹⁴ şol: öyle (Özuygun 1999, s. 368).

²¹⁵ Bu beyit *Divan*’da yer almamaktadır.

²¹⁶ Bu manzumeden önce “İlâhî-yi Hüseyinî/ Tütamadım [...] şermsârım yâ nebî” yazılmıştır.

18b Ko disünler Rûmî'ye İbn-i Fülân oda yanar

47

Der-mağâm-ı 'Aşîrân

(-.- -/-.- -/-.-)

1. Hâzret-i Hâkq'ın hâbîbi sevgülü bir dânesi
Sevdüğü çün oldu 'âlem hüsnünün dîvânesi
2. Zât-i pâkindir sebep bu 'âlemin icâdına
Olmasa teşrifîñ olmaz idi cihân kâşânesi
3. Yâ Resûlallâh vişâlin bezmine şâyeste kıl
Tâ gönül olsun şerâb-ı 'aşkıñın mestânesi
4. Genc-i 'aşkıñ mağzeni olmuş **Sezâyî** gâlibâ
Hiç 'imâret istemez bu gönülümün vîrânesi²¹⁷

48

İlâhî-i Der-mağâm-ı Şabâ

(-.- -/-.- -/-.-)

1. Dervîş olan 'âşık gerek
Yolunda hem şâdık gerek
Bağrı başı²¹⁸ yanık gerek
Cân gözleri açık gerek
2. Alçağdan alçağ yürüye
Toprak içinde çürüye
'Âşk âteşinde eriyen
Altun gibi şızmak gerek
3. Dervîşleriñ alçağı
Buğdây içinde purçağı
Bu **Mısrî** gibi balçığı
Her bir ayak başmak gerek

19a

49

Der-mağâm-ı Segâh

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

1. Zâhidâ şüret gözetme içerü gel câna bak

²¹⁷ Bu beyitten sonra, iki beyit yazılmış lakin üstü karalanmıştır.

²¹⁸ Cönkte "başı" kelimesinin altında "anıñ" yazılmıştır. *Divan*'da beyitler hâlinedir; cönkteki şekli esas alınmıştır (Tatçı, 2017, s. 461).

²¹⁹ "De ki: O, Allah'tır" (İhlas, 112/1).

²²⁰ Pâdişâhlar kâpusında: Kapısında pâdişâhlar (Tatçı, 2017, s. 456). *Divan*'da 6. beyittir.

²²¹ *Divan*'da 7. beyittir.

²²² bî-çâresi: bahrişi (Tatçı, 2012, s. 112). *Divan*'da beyitler hâlinedir; cönkteki şekli esas alınmıştır.

²²³ 'Aşk oldu seyrân baña: Zerrelere 'ummân bana (Tatçı, 2012, s. 112).

Vechiñ üzre gör ne yazmuş defter-i Raḥmân'a bak

2. Muşḥaf-ı hüsnünde yazmış *Ḳul hüvellâl*²¹⁹ âyeti
Gel inanmazsañ gir oḡu mekteb-i 'irfâna bak
3. Hep mülâzım kulluğunda bu cihânın şâhları
Pâdişâhlar kâpusında²²⁰ ḡul olan sulṭâna bak
4. 'Âlem anıñ hüsnünün şerḡinde olmuş bir kitâb
Metniñ isterseñ **Niyâzî** şüret-i insâna bak²²¹

50

Der-mağâm-ı Şabâ

(7'li Hece Vezni)

1. Benim ol 'aşk bî-çâresi²²²
Deñizler ḡayrân baña
Deryâ benim ḡatremdir
'Aşk oldu seyrân baña²²³
2. Yoğ iken²²⁴ bu bâr-gâh
Var idensin²²⁵ pâdişâh
Âh bu 'aşk elinden âh
Derd oldu dermân baña
- 19b
3. Dosta giderken²²⁶ yolun
Mülke irişdi elim²²⁷
'Aşğdan²²⁸ söyler bu dilim
Ne ḡul ne sulṭân baña
4. Çünki toğdı²²⁹ Muşṭafâ
Gönül ṭolı²³⁰ pür-şafâ
Ol Hâkq'a kıldı vefâ
Andandır iḡsân baña
5. Şerî'at ehl-i irâḡ
İremez bu menzile bak
Cânıñ 'aşk odına yak
Söyler Süleymân baña²³¹

²²⁴ Yoğ iken: yogdı (Tatçı, 2012, s. 112). Bu kıta, *Divan*'da 4. beyittir.

²²⁵ Var idensin: varıdı ol (Tatçı, 2012, s. 112).

²²⁶ Dosta giderken: Çün dosta gider (Tatçı, 2012, s. 112).

²²⁷ Mülke irişdi elim: mülk-i ezelder ilüm (Tatçı, 2012, s. 112).

²²⁸ 'Aşğdan: Hak'dan (Tatçı, 2012, s. 112).

²²⁹ Çünki toğdı: Yaradıldı (Tatçı, 2012, s. 112).

²³⁰ Gönül ṭolı pür: yüzi nür gönli (Tatçı, 2012, s. 112). Bu kıta, *Divan*'da 7. beyittir.

²³¹ Bu kıta, *Divan*'da yer almamaktadır.

6. Kâf Tağı zerrem degil
Ay güneş baña kul degil
Hâk'dır aşlım²³² şek degil
Mürşiddür Qur'an baña

7. Yûnus bu halk içre hû²³³
Eksiklidir Hâk bilür²³⁴
Dîvâne olmuş²³⁵ çağırur
Dervişlik bühtân baña

20a

51

İlâhî

(- -/- -/- -/- -/-)

1. Mülk-i beğâdan gelmişem fânî cihânî n'eylerem
Ben dost cemâliñ görmüşem hür-i cinânî
n'eylerem
2. Vağdet meyiniñ cür' asın ma' şük elinden
içmişem
Ben dost koğusun almışam misk-i Tatar'ı
n'eylerem
3. İbrâhîm'em Cebra' ile ihtiyâcım kalmadı
Muhammed'im dosta gider ben tercümânî
n'eylerem
4. 'İsâ gibi dünyâ koyup gökleri seyrân eylerem
Mûsâ gibi didâr olup²³⁶ ben *lenterân*²³⁷
n'eylerem
5. Eyyüb'leyn şol dilberin²³⁸ cevriñ tağammül
eyledim²³⁹
Bencileyin²⁴⁰ Hâk yoluna çıkmayan cânî
n'eylerem

²³² Hâk'dır aşlım: Aşlım Hak'dır (Tatçı, 2012, s. 112). Bu kıta, *Divan*'da 2. beyittir.

²³³ Yûnus bu halk içre hû: Yunus emre bu yolda (Tatçı, 2012, s. 112).

²³⁴ Eksiklidir Hâk bilür: Eksüklüğün bildürür (Tatçı, 2012, s. 112).

²³⁵ Dîvâne olmuş: Mest oluban (Tatçı, 2012, s. 112).

²³⁶ Mûsâ gibi didâr olup: Mûsâ-ya didâr olmuşam (Tatçı, 2012, s. 730). *Divan*'da 5. beyittir.

²³⁷ "Sen beni göremezsin" (Araf, 7/143).

²³⁸ şol dilberin: ma' şukânın (Tatçı, 2012, s. 730).

²³⁹ eyledim: çekmeğe (Tatçı, 2012, s. 730).

²⁴⁰ Bencileyin: Cercis'leyn (Tatçı, 2012, s. 730). *Divan*'da 6. beyittir.

²⁴¹ *Divan*'da 8. beyittir.

²⁴² Çün: Bir (Aydın, 2013, s. 145).

²⁴³ "hû" derleyen tarafından eklenmiştir.

²⁴⁴ cân gözün: cân kulagın (Aydın, 2013, s. 145).

6. 'Aşık Yûnus ma' şukuña vuşlat olunca mest olur
Ben şîşeyi çaldım taşâ nâmûs u 'ârî n'eylerem²⁴¹

20b

52

İlâhî-i Der-makâm-ı 'Acem

(- - - / - - - / - - - / - - -)

1. Çün²⁴² teferrüc eyleyüp bağdım cihânîñ yüzine
(hû)²⁴³
Her neye bağdım ise 'ibret göründi gözüme
'Âkil iseñ cân gözün²⁴⁴ aç tüt kulağ²⁴⁵ bu²⁴⁶
söz[üme]
Bir degirmendir bu dünyâ un ider bir gün bizi²⁴⁷
2. Alt taşı degirmeniñ yeryüzünü tütmuş qarâr
Göklere kılsan²⁴⁸ nazarı nicedir leyl ü nehâr
Niçe yüz biñ evliyâyı kıldı toprağâ²⁴⁹ qarâr
Bir degirmendir bu dünyâ un ider bir gün bizi²⁵⁰
3. Âline aldanma şakın mekr ile hîle kıla²⁵¹
Virdigini girü alur şanma kim bâkî kıla²⁵²
İki taşın arasında daneniñ hâli n'ola²⁵³
Bir degirmendir bu dünyâ un ider bir gün bizi
4. Câhidî²⁵⁴ gec bu fenâdan bakma bunun²⁵⁵ âline
Zehr olur her kim yise şunma sen anuñ balına
'Âkil iseñ kıl seyâhat gir Resül'ün yolına
Bir degirmendir bu dünyâ un ider bir gün bizi²⁵⁶

21a

53

İlâhî-i Der-makâm-ı Şabâ

(16'lı Hece Vezni)

1. Ben dost ile dost olmuşam kimseler dost olmaz
baña
Münkirler bakup gülüşür selâm dağı virmez baña

²⁴⁵ tüt kulağ: nazar kıl (Aydın, 2013, s. 145).

²⁴⁶ *Divan*'da "bu" kelimesi yer almamaktadır (Aydın, 2013, s. 145).

²⁴⁷ un ider bir gün bizi: ögüdür bir gün seni (Aydın, 2013, s. 145).

²⁴⁸ kılsan: kılsam (Aydın, 2013, s. 145).

²⁴⁹ kıldı toprağâ: toprağa kıldı (Aydın, 2013, s. 145).

²⁵⁰ un ider bir gün bizi: ögüdür bir gün seni (Aydın, 2013, s. 145).

²⁵¹ kıla: kılar (Aydın, 2013, s. 145).

²⁵² kıla: kalur (Aydın, 2013, s. 145).

²⁵³ n'ola: n'olur (Aydın, 2013, s. 145).

²⁵⁴ Cönte, "Câhidî" mahlası yerine "Zâhidî" yazılmıştır; doğrusu esas alınmıştır.

²⁵⁵ bunun: dünyâ (Aydın, 2013, s. 145).

²⁵⁶ un ider bir gün bizi: ögüdür bir gün seni (Aydın, 2013, s. 145). *Divan*'da 5. benttir.

2. Ben dost ile dost olayım cânımı fedâ²⁵⁷ kılayım
Ölmezden evvel öleyim dünyâ bâkî kalmaz baña
3. Şanurlar²⁵⁸ beni deliyem dost bâğçesi
bülbüliyem²⁵⁹
Mevlânî'nin ednâ²⁶⁰ kılayım kimse bahâ şaymaz
baña
4. **Dervîş Yünus** ben nic'idem²⁶¹ fânî cihânî terk
idem
Yana yana dosta gidem perde hicâb olmaz baña

54

İlâhî-i Der-mağâm-ı Râst

(-.- -/-. -/-. -/-.)

1. Âfitâb-ı subh-i mâ ev-ğâ Hâbîb-i Kibriyâ
Mâh-i tâb-ı şâm-ı *ev ednâ*²⁶² Hâbîb-i Kibriyâ
2. Cevher-i kül tâb u süz-ı mihrinüñ pervânesi
Şem'-i bezm-i leyletü'l-İsrâ Hâbîb-i Kibriyâ
3. *Ve'd-duha*²⁶³ vaşf-ı güli *Ve'l-leyl*²⁶⁴ şerh-i
sünbülî
Bâğ-ı Yâsîn ravza-i Tâhâ Hâbîb-i Kibriyâ²⁶⁵
4. Umaram²⁶⁶ ma' zür ola evzâ-i güstâhânesi
Bağma noqşân-ı **Naẓîm**'e yâ Hâbîb-i Kibriyâ

21b

55

İlâhî-i Der-mağâm-ı Zirgüle

(-.- -/-. -/-. -/-.)

1. 'Aşk-ı ma' şükî idelden ihtiyâr
'Aşk ile hoş zindedür şeydâ gönül
Yırde gökde eylemez oldu qarâr
Bir kapuya bendedür şeydâ gönül
2. Ey Hudâvend-i Kerîm ü Müste'ân
Hâ'il olmaz dillere kevn ü mekân
Sensiz eylenmez çulüb-ı 'âşıkân

Sen bilürsün kandedir şeydâ gönül

3. Cânib-i maqlûba perr ü bâl açar
Tâ'ir-i kudsî gibi dün gün uçar
Dil-i **Hüdâyî** 'arş u kürsiden geçer
Şanmağıl ki bundadır şeydâ gönül²⁶⁷

56

İlâhî-i Der-mağâm-ı 'İzzâl

(-.- -/-. -/-.)

1. Düşdi cânâ 'âkıbet sevdâ-yı 'aşk
Eyledi şeydâ beni leylâ-yı 'aşk
2. Mest olup ayılmaya tâ haşre dek
Yâr elinden nüş iden şahbâ-yı 'aşk
3. Gül yanağın soldurur 'âşıkların
Şûret-i tebdîl ider ma'nâ-yı 'aşk
4. Kimse bilmez hâlini 'âşıkların
Gerçi mümkün degil ahfâ-yı 'aşk
5. Gözlerim yaşı ko aqsın **Hakkîyâ**
Böyle olur lü'lü'-i nâle-i 'aşk²⁶⁸

22a

57

İlâhî-i Der-mağâm-ı Mâhür

(-.- -/-. -/-. -/-.)

1. Kudümün rahmet ü zevk ü şafâdır yâ Resûlallâh
(hû)²⁶⁹
Zuhûruñ derd-i 'uşşâka devâdır yâ Resûlallâh
(hû)
2. Nebî idin dahı Âdem tururken mâ' vü tîn içre
İmâm-ı Enbiyâ olsañ revâdır yâ Resûlallâh (hû)
3. Kemâl-i zümre-i kümmel seniñ nûruñla
bulmuşdur
Vücûduñ mazhar-ı tamm-ı Hudâdır yâ Resûlallâh
(hû)

²⁵⁷ fedâ: kurbân (Tatcı, 2012, s. 649). *Divan*'da dörtlükler hâlinindedir; cönkteki şekli esas alınmıştır.

²⁵⁸ Şanurlar: Sanmanuz (Tatcı, 2012, s. 649).

²⁵⁹ bâğçesi bülbüliyem: bâğçesinin güliyem (Tatcı, 2012, s. 649).

²⁶⁰ Mevlânî'nin ednâ: Tanrı'nun abdâl (Tatcı, 2012, s. 649). *Divan*'da 4. dörtlüktür.

²⁶¹ Dervîş Yünus ben nic'idem: 'Âşık Yünus bir niçe dem (Tatcı, 2012, s. 649). *Divan*'da 5. dörtlüktür.

²⁶² "Daha yakın" (Necm, 53/9)

²⁶³ "Kuşluk vaktine ant olsun." (Duha, 93/1).

²⁶⁴ "Geceye ant olsun." (Duha, 93/2).

²⁶⁵ *Divan*'da 4. beyittir (Çakır, 2018, s. 172).

²⁶⁶ Umaram: İsterim (Çakır, 2018, s. 174) *Divan*'da 25. beyittir.

²⁶⁷ *Divan*'da bulunmaktadır (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 145-147).

²⁶⁸ Kaynaklarda bu ilâhî Bursalı İsmail Hakkî'ya atfedilmektedir. *Divan*'da ise bulunmamaktadır (Yurtsever, 1990).

²⁶⁹ "hû" derleyen tarafından eklenmiştir.

4. Seniñle irdiler zāta daħı envā^c -i lezzāta
İşñ erbāb-ı hācāta ^c aṭadır yā Resūlallāh (hū)

5. **Hüdāyī^{ye}** şefā^c at kıl eger zāhir eger bāṭın
Kaṭuñā intisāb itmiş gedādır yā Resūlallāh
(hū)²⁷⁰

58

İlāhī-i Der-maḳām-ı ^cUşşāk

(- - - / - - - / - - -)

1. Ṭulū^c itdi dile şems-i ḥaḳīḳat
Şereflendik bu gün elḥāmdülillāh
Muşaffā oldı meclis ḳalḳdı zulmet
Şereflendik bu gün elḥāmdülillāh

2. Gönüller iricek zevḳ u şafāya
Baḳılmaz çekilen cevṛ ü cefāya
İrişdik Ḥaḳ Te^c ālā^c dan ^c atāya
Eyzān

3. İdüp arzu vişāl-i yāre her dem
Aḳıdup bu gözümdeñ āb ile dem
Olup **Seyyid Şeref** yār ile her dem
Eyzān²⁷¹

22b

59

İlāhī

(11'li Hece Vezni)

1. Meded Allāh şundum saña²⁷² elimi
Bizi ol dost²⁷³ Muḥammed^c den ayırma
Senden ḡayrı kime ^c arz idem ben ḥāy²⁷⁴
Bizi server²⁷⁵ Muḥammed^c den ayırma

2. Enbiyā vü evliyā çıkar köşküne
Mest olalar ^c anber ile misk ile²⁷⁶
İmām Ḥüseyn^c in ḳanı ^c aşḳına
Bizi server²⁷⁷ Muḥammed^c den ayırma

3. **Sinān Ümmī** söyler sözi²⁷⁸ gümānsız

²⁷⁰ *Divan*'da bulunmaktadır (Tatçı ve Yıldız, 2005, s. 87-89).

²⁷¹ Şaire ait bir divan bulunmamaktadır. Şiirin geçtiği yer için bk. <https://divanmakam.com/forum/tulu-etdi-dile-şems-i-hakikat-belirsiz-isfahan.35743/> [Erişim Tarihi: 12.07.2022].

²⁷² şundum saña: saña sundum (Bilgin, 2017, s. 146).

²⁷³ ol dost: güzel (Bilgin, 2017, s. 146).

²⁷⁴ Senden ḡayrı kime ^c arz idem ben ḥāy: Gayrı kime ^c arz ideyüm hālimi (Bilgin, 2017, s. 146).

²⁷⁵ server: güzel (Bilgin, 2017, s. 146).

²⁷⁶ ^c anber ile misk ile: ^c anberine müşkine (Bilgin, 2017, s. 147).

N'iderler cesedi içinde cānsız
Ḥūr u ḡilmān gerekmez baña²⁷⁹ ansız
Bizi server²⁸⁰ Muḥammed^c den ayırma

60

İlāhī-i Der-maḳām-ı Segāh

(- - - / - - - / - - -)

1. Bilmeyen cān Yūsuf-ı Ken^c ān[ı] bilmez
ḳandedür
Öz vücuduñ Mışrī^c niñ sulṭānı bilmez ḳandedür
2. İçmeyen vuşlat şarābıñ yār elinden her zamān
Beñzer ol māhiye ki ^c ummān bilmez ḳandedür
3. Bilmeyen ^c ilm-i ledunni dört kitābı oḳısa
Zāhiren ^c ālemdür ol Ḳur^c ān[ı] bilmez ḳandedür
4. Cān ḳulaḡıyla işit **Muḥyī** Muḥammed nuṭḳıdur
Kendi nefsuñ bilmeyen Raḥmān^c 'ı bilmez
ḳandedür²⁸¹

23a

61

İlāhī-i Der-maḳām-ı Beyātī

(- - - / - - - / - - -)

1. Ez-cān u dil peygāmbere ^c aşḳı iseñ şallü ^c aleyh
Şāhib çıkar rüz-ı cezā şek itmesün²⁸² şallü ^c aleyh
2. Peygamberiñ sünnetini²⁸³ icrā ider iseñ eger
Nā^c 'il olursun lütfuñā ḥiç şübhe yok²⁸⁴ şallü
^c aleyh
3. Ta^c zīm ile tekrīm ile leyl ü nehār hem şevḳ ile
Ey **Faḥriyā** her ḥāl ile ez-cān u dil şallü ^c aleyh

23b

62

İlāhī

(11'li Hece Vezni)

1. Tevḥīd ile olur her derde dermān
Ḥaḳḳ'a tevḥīd ile irmiş irenler

²⁷⁷ server: güzel (Bilgin, 2017, s. 147). *Divan*'da 12. dörtlüktür.

²⁷⁸ Sinān Ümmī söyler sözi: Ümmī Sinān bunu söyler (Bilgin, 2017, s. 147).

²⁷⁹ Ḥūr u ḡilmān gerekmez baña: Ḥürf vü cennet ki gerekmez (Bilgin, 2017, s. 147).

²⁸⁰ server: güzel (Bilgin, 2017, s. 147). *Divan*'da 13. dörtlüktür.

²⁸¹ *Divan*'da yer almaktadır (Yaşar, 2019, s. 687).

²⁸² itmesün: itmegil (Sapmaz, 2009, s. 78).

²⁸³ Peygamberiñ sünnetini: Sünnetini Peygamberiñ (Sapmaz, 2009, s. 78).

²⁸⁴ ḥiç şübhe yok: Peygamberiñ (Sapmaz, 2009, s. 78).

‘İrfāna ir esrāra ir
 aşd it **Hüdāyī** yāre ir
 Māh-ı mübārekdür gelen²⁹¹

25a

66

İlāhī

(16’lı Hece Vezni)

1. Şaşmın dünyāya aldanma aç gözün ğafletten uyan
 Bunda kimse alır şanma aç gözün ğafletten uyan
2. anı Ādem anı Hāvavā anı Muḥammed
 Muştāfā
 Bu fāniden umma vefā aç gözün [ġafletten uyan]
3. Taşīre istiġfār eyle ikrārını tekrār eyle
 Bir aşılı bāzār eyle aç gözün [ġafletten uyan]
4. Bu devlete maġrūr olma fānī zeve mesrūr olma
 Tā’at-ı Hā’dan dūr olma eyzān
5. Nefsiñ aradan süre gör vahdet iline ire gör
 ‘Alın başına dire gör eyzān
6. Şol ki oldu Hā’a vāşıl ol oldu insān-ı kāmil
 Geç sevdālardan ey ġāfil eyzān
7. Māsivādan yuyup eli dergāh-ı Hā’a tūt yüzi
Hüdāyī’den gūş et sözi aç gözün ġafletten uyan²⁹²

25b

67

İlāhī

(- -./- -./ - -./ - -.)

1. Luţf eyleyüp bir kez nazar eylerse ger sultānımız
 Kürsi deġil ‘arşdan daı ‘ālī ola ‘unvānımız
2. Benlik aradan dūr ola zulmet gidüp pür-nūr ola
 Maḥzūn gönül mesrūr ola ma’ mūr olur
 vīrānımız
3. Vahdet şarābın kim ie fānī ‘alāyıkdan gee
 Ger aşr ola nie nie ayılmaya mestānımız
4. Şevk-ile bülbüller öte āvāzı āfāı tuta

²⁹¹ *Divan*’da yer almaktadır (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 41-43).

²⁹² *Divan*’da dörtlükler hālindedir; cönkteki şekli esas alınmıştır (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 387-389).

²⁹³ Mevlā: Hudā (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 35). *Divan*’da dörtlükler hālindedir; cönkteki şekli esas alınmıştır.

Her laḥza taze gül bite hiç şolmaya bostānımız

5. Ola **Hüdāyī**’ye ‘aā cān sem’ine ire nidā
 Derdin viren ādir Mevlā²⁹³ bir gün vire
 dermānımız

68

İlāhī

(- -./- -./ - -./ - -.)

1. Eyler seerde ġulġule dost ġulşeniniñ bülbulü
 İster vire cānın ġüle dost ġulşeniniñ bülbulü
2. Feryād idersin rūz u şeb bu derdiñe n’oldu sebeb
 Gülden n’eylersin taleb eyzān
3. Biñ cān ile ‘aşık olan yolunda hoş şādık olan
 Dost bezmine lāyık olan eyzān
4. Bülbul ki ‘ārif cānıdır dost iliniñ mihmānıdır
 Derd ehliniñ yārānıdır eyzān
5. Dost bāġına ılma nazar cānında itdi mi eşer
 Virgil **Hüdāyī**’ye aber dost ġulşeniniñ
 bülbulü²⁹⁴

26a

69

İlāhī

(16’lı Hece Vezni)

1. Bir pādīşāha ul ol kim mülki zā’il olmaz ola
 Bir ġulşene bülbul ol kim gülleri hiç²⁹⁵ şolmaz
 ola
2. Kendiñ ‘ummāna şalagör ġavvāş oluban alagör
 Bir dürlü cevher bulagör kimse anı bulmaz²⁹⁶ ola
3. Gerçek ‘aşık olsa sālİK görinür küllü şey’ hālİK
 Bir mülke ola gör mālİK kimse elden almaz ola
4. oyalım lāf ü ġüzāfı gel eyleyelüm inşāfı
 Gönül ol vaqt olur şāfı ki aña keder gelmez ola
5. Sırrıñ keşf itme yāda virme aşılıñı bāda
 Bir dost idin kim dünyāda hiç senden ayrılmaz
 ola
6. Gerçek seven cānānını virir tenini cānını

²⁹⁴ *Divan*’da yer almaktadır (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 39-41).

²⁹⁵ Gülleri hiç: Hi sararıp (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 97). *Divan*’da dörtlükler hālindedir; cönkteki şekli esas alınmıştır.

²⁹⁶ kimse anı bulmaz: kimsede bulunmaz (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 97)

Derd odur ki dermânını Hâk'dan ğayrı bilmez
ola

7. Bülbül olup ötmek gerek güller gibi bitmek
gerek
Bir 'âleme yetmek gerek fenâ eli irmez ola
8. Zâhidlere uçmak gerek 'ârif hâkķı bilmek gerek
Bir çeşmeden içmek gerek içenler ayılmaz ola
9. Bir kapuya mülâzım ol dün gün **Hüdâyi** kâ'im ol
Bir özge 'ilme 'âlim ol melek anı bilmez ola

26b

70 İlâhî

(11'li Hece Vezni)

1. Tevfîk eyle bizi vuşlat yoluna
Efendim meded hey sulţânım meded
Keremiñden irgör vahdet iline
Efendim meded hey sulţânım meded
2. Yardım eyle bize işbu yollarda
Tâ ki qalmayavuz yüce bellerde
Ayrılık güç imiş ğurbet illerde
Efendim meded hey sulţânım meded
3. Zerrece lütfuñla günâhlar gider
Raĥmetiñ deryâsı zenbî maĥv ider
Sen qabûl itmezsen kim kabûl ider
Eyzân
4. Kimiñ qapusına yüzüm urayım
Kimiñ dîvânına el qavşurayım
Efendimi qoyup qande varayım
Eyzân
5. Quluñ günâhından raĥmetiñ çokdur
Toĝrulup gelene qapıñ açıqdır
Keremiñden maĥrûm qalmış yokdur
Eyzân
6. Gücümüz yetdikçe her yaña yeldik
'Âhir dermân senden olduĝun bildik
Yüzümüz sürüyü qapuña geldik
Eyzân
7. Nice bir hicâbdan arınmayalım
İrgör saña yolda sürünmeyelim

²⁹⁷ *Divan*'da yer almaktadır (Tatçı ve Yıldız, 2005, s. 73-77).

Kâmillere bakup yerinmeyelim
Eyzân

8. Qulluq saña lâyıq işi yoĝımış
Yokdan şudûr iden zîrâ yoĝımış
Hüdâyi'ye seniñ fazlıñ çoĝımış
Eyzân²⁹⁷

71

İlâhî

(-.- -/- . - -/-.-)

1. Nûr ile toldu yine kevn ü mekân
Geldi hoş luţf ile şehr-i Ramazân
Zeyn olup açıldı ebvâb-ı cinân
Geldi hoş luţf ile şehr-i Ramazân
2. Zıkr ü tehîl ü tesbîhi güzel
Şevk ü zevk ile²⁹⁸ terâvîhi güzel
Hem²⁹⁹ qandîl ü meşâbihi güzel
Eyzân
3. Anda Qur'an-ı azîm itdi nüzûl
Şehr-i ümmet buyurur aña Resûl
Tâlib-i Hâkķ'a naşib ola vüsûl
Eyzân
4. Şer' -i pâki başa hoş tâc idelim
Sünnet-i Aĥmed'i minhâc idelim
'Âlem-i ma' nâya mi' râc idelim
Eyzân
5. Mâsivâ ĥubun aradan süregör
Zât-ı bî-çüne **Hüdâyi** iregör
Bezm-i vahdetde şafâlar süregör
Geldi hoş luţf ile şehr-i Ramazân

27a

72

(14'lü Hece Vezni)

1. Adımı dostdan yaña atalum şimden gerü
Lâ-mekân illerine gidelüm şimden gerü
2. Qoyup ğayrı sevdâyı isteyelim Mevlâ'yı
Bu yalancı dünyâyı n'idelüm şimden gerü
3. Hâk kelâmıñ ĝuş idüp deryâ gibi cûş idüp
Câm-ı 'aşķı nûş idüp yudalum şimden gerü
4. Her kim ister dîdârı terk itsün cümle vâri
Ĥân-ı vaşl-ı dildârı dadalum şimden gerü

²⁹⁸ Şevk ü zevk ile: Hem namâzı vü (Tatçı ve Yıldız, 2005, s. 79) *Divan*'da 3. dörtlüktür.

²⁹⁹ Hem: Zav'-i (Tatçı ve Yıldız, 2005, s. 79).

5. Ey **Hüdâyi** cânânı iste bulsun cân anı
Geçen ‘ahd ü peymânı güdelüm şimden gerü³⁰⁰

73
İlâhî

(14’lü Hece Vezni)

1. N’eyleyeyin dünyâyı baña Allâh’ım gerek
Gerekmez mâsivâyı baña Allâh’ım gerek
2. Ehl-i dünyâ dünyâda ehl-i ‘uqbâ ‘uqbâda
Her biri bir sevdâda eyzân
3. Dertlü dermânın ister kullar sulţânın ister
‘Âşık cânânın ister eyzân
4. Fânî devlet gerekmez dürlü zînet gerekmez
Hâşısız cennet gerekmez eyzân
5. Mecnûn ister Leylâ’yı Vâmık ister ‘Azrâ’yı
N’idem gayrı sevdâyı eyzân
6. Bülbül güle karşı zâr pervâneyi yakmış nâr
Her kulum bir derdi var eyzân
7. Beyhûde hevâyı ço Hâkık’ı bula gör yâ hû
Hüdâyi’niñ sözi bu baña Allâh’ım gerek³⁰¹

27b

74
İlâhî

(14’lü Hece Vezni)

1. Şadr-ı cemü’l-mürselîn sensin yâ Resûlallâh
Raḥmeten li’l-‘âlemîn sensin yâ Resûlallâh³⁰²
2. Nûruñ sirâc-ı vehhâc ‘âlemler saña muhtâc
Şâhib-i tâc ü mi’râc eyzân
3. ‘Âyîne-i Raḥmânî nûr-i pâk-i Sübhânî
Sırr-ı *Seb’ü’l-meşânî*³⁰³ sensin yâ Resûlallâh
4. Şâhidiñ leyl-i İsrâ *subḥâne’l-lezî esrâ*³⁰⁴
Câmi’ cümle-i esmâ eyzân

³⁰⁰ *Divan*’da dörtlükler hâlidir; cönkteki şekli esas alınmıştır (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 105).

³⁰¹ *Divan*’da dörtlükler hâlidir; cönkteki şekli esas alınmıştır (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 111-113).

³⁰² *Divan*’da dörtlükler hâlidir; cönkteki şekli esas alınmıştır (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 107-109).

³⁰³ “*Seb’ü’l-meşânî*” hakkında detaylı bilgi için bk. (Ayçiçeği, 2018, s. 490-503).

³⁰⁴ “Allah, (Muhammed’i) yürüttü.” (İsra, 17/1).

5. Ey menba‘-i lutf u cûd yerin³⁰⁵ maḳâm-ı
Maḥmûd
Yaradılmışdan maḳşûd eyzân

6. Cânlar içinde cânân ma‘den-i ‘ilm ü ‘irfan
Ceddîm ü pîrim sulţân eyzân

7. Açar râh-ı tevḥîdi bulan sırr-ı tefrîdi
Hüdâyi’nin ümîdi eyzân

75
İlâhî

(10’lü Hece Vezni)

1. İsteyen yârin ḥâk ider varin
Bulsa dildârın şaḳlar esrârın
2. Bakmayan cânâ irdi cânâna
Girdi meydâna terk idüp ‘ârın
3. Yâr elin tutdı birlige yetdi
Dost ile itdi gizli bâzârın
4. ‘Ârif ol ey dil ola gör kâmil
Ben diyen gâfil utana³⁰⁶ yarın
5. ‘Âşık ile tolan arayup bulan
Nefsini bilen bildi Ğaffâr’ın

6. Gel **Hüdâyi**’den al haber irken
Hâkık’ı isteyen ḳosun inkârın³⁰⁷

28a

76
İlâhî

(.- - - / . - - - / . - - - / . - - -)

1. Hudâyâ cümle ‘âlem saña ‘âşık seni özler
Melek cinn ü benî-âdem saña ‘âşık seni özler
2. Şeḳerde açılan güller öten şürîde bülbüller
Benefşeler[le] sünbüller saña ‘âşık seni özler³⁰⁸
3. Eger mihr eger zerre eger baḳr ü eger ḳatre
Eger Tübâ eger Sidre eyzân³⁰⁹

³⁰⁵ yerin: yerindedir C.

³⁰⁶ Utana: utanır (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 123). *Divan*’da dörtlükler hâlidir; cönkteki şekli esas alınmıştır.

³⁰⁷ *Divan*’da 7. dörtlüktür (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 123).

³⁰⁸ *Divan*’da 3. dörtlüktür (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 127). *Divan*’da dörtlükler hâlidir; cönkteki şekli esas alınmıştır.

³⁰⁹ *Divan*’da 4. dörtlüktür (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 127-129).

4. Eger hürî eger gılmân eger Mâlik eger Rıdvân
Sekiz cennet yedi nîrân eyzân³¹⁰
5. Eger gâ'ib eger hâzır eger bâtın eger zâhir
Eger mü'min eger kâfir eyzân³¹¹
6. Kâmunuñ mañlabı birdir yâ niçün ba'z kâfirdir
' Aceb hâlât ' aceb sırdır eyzân³¹²
7. **Hüdâyi'**ye irüp hâlât visâliñe³¹³ bulup lezzât
Efendi cümle mevcûdât eyzân

77

İlâhî

(16'lı Hece Vezni)

1. Cümle hiçcâblardan geçür Rabbim meded Mevlâ
meded³¹⁴
Vaşlñ şarâbından içür Rabbim meded Mevlâ
meded
2. ' Aşkıñ [ile] taldur bizi çok ağladuğ güldür bizi
Tut elümüz kaldır bizi eyzân
3. Olmayıcak senden kerem yol varamazız bir
kadem
Budur sözüümüz dem-be-dem eyzân
4. Keşf olup ef'âl ü şifât kılsun tecellî nûr-i zât
Tâ bulavuz bâkî hayât eyzân
5. Senden eger teyîd ola her hâlimiz tevhîd ola
Göster cemâlin 'ıyd ola eyzân
6. Bir ' aşık irişse saña ol 'ıyd-ı ekberdir aña
Budur murâd önden şoña eyzân
7. Feth it bize mu'ammâyı tâ bulavuz müsemmayı
İrişsün zevke **Hüdâyi'** eyzân

28b

78

İlâhî

(. - - - / - - - / - - -)

1. Yeter olduñ fenâ bāğında nālân
Yüri bülbül yüri dost illerine

İdüp tāvūs-ı kudsîlerle cevân
Eyzân

2. Gülün rengine aldanma geçegör
Bu keşret merg-zârından uçagör
Varup vahdet şarâbından içegör
Eyzân
3. Güli şanma ki derdiñe devâdır
Sivâ hubbu çü beyhüde hevâdır
Ço gayrı maqşad-ı aqşâ Hudâ'dır
Eyzân
4. Görüp pervâneyi andan sebağ al
Göyündür nâr-ı ' aşka perr ile bâl
Mecâzı ço haqîkat bahırına tal
Eyzân
5. Göñül virme **Hüdâyi'** kâ'inâta
Geçüp fâniden ir bâkî hayâta
Şafâ bul garç olup envâr-ı zâta
Eyzân³¹⁵

79

İlâhî

(. - - - / - - - / - - -)

1. Behey bülbül nedir feryâd var eyle Hağ'dan
istimdâd
Hudâ'yı yâd it olma yâd kul ol kim olasın âzâd³¹⁶
2. Qarîñ-i nefsi emmâre qarîb olur begim mâre
Çeker ol şahibin nâre işi dâ'im olur ifsâd
3. Hîtab-ı *irci'*³¹⁷ irse göñül mañlûbunu görse
Sarây-ı vahdete girse olurdu kâdr ile i' yâd
4. ' Acebdır hikmet-i Mevlâ kimi ednâ kimi a' lâ
Kimi Mecnûn kimi Leylâ kimi Şîrîn kimi Ferhâd
5. **Hüdâyi'** yalvar Allâh'a yüz ur ol 'âlî dergâha
Şu kim meyleyemez câha dil ü cânı olur âbâd

29a

80

İlâhî

(- - - / - - - / - - -)

³¹⁰ *Divan'*da 5. dörtlüktür (Tatçı ve Yıldız, 2005, s. 129).

³¹¹ *Divan'*da 6. dörtlüktür (Tatçı ve Yıldız, 2005, s. 129).

³¹² *Divan'*da 7. dörtlüktür (Tatçı ve Yıldız, 2005, s. 129).

³¹³ Visâliñe: Visâliñden (Tatçı ve Yıldız, 2005, s. 129).
*Divan'*da 13. dörtlüktür.

³¹⁴ *Divan'*da dörtlükler hâlinedir; cöñkteki şekli esas alınmıştır (Tatçı ve Yıldız, 2005, s. 131-133).

³¹⁵ *Divan'*da yer almaktadır (Tatçı ve Yıldız, 2005, s. 139-141).

³¹⁶ *Divan'*da dörtlükler hâlinedir; cöñkteki şekli esas alınmıştır (Tatçı ve Yıldız, 2005, s. 353-355).

³¹⁷ "(Rabbine) dön" (Fecr, 89/28).

1. Diller ‘aceb hayrân olur esrâr-ı Zikrullâh ile
Yollar begim âsân olur âşâr-ı Zikrullâh ile³¹⁸
2. Nefsiñ hevâsından kesil zıkr eyle Hâkķ’ı muttaşıl
Şaykallanur mirât-ı dil tekrâr-ı Zikrullâh ile
3. Ger isterseñ kurb-ı Hâkķ al ehl-i ‘irfândan sebaķ
Geldi zuhûra her varaķ eşcâr-ı Zikrullâh ile
4. Ref’ olsa zûlmânî hicâb dilden giderdi izîrâb
Yap yap gönül kaşırını yap mi’ mar-ı Zikrullâh ile
5. Zıkrî bulup ħabl-i metîñ muĥkem tutar ehl-i
yaķîñ
Dâ’im ider i’ lâ-yı dîn izĥâr-i Zikrullâh ile
6. İsterse ger kalbiñ şafâ zıkr eyle Hâkķ’ı dâ’imâ
Bîmâr olan bulur şifâ tîmâr-ı Zikrullâh ile
7. Dilden kederler dūr olur maĥzûn olan ma’rūr
olur
Zulmet **Hüdâyi** nūr olur envâr-ı Zikrullâh ile
5. Mâsivâdan gözün yum
Ne umarsañ Hâkķ’dan um
Gitsün gönülden hümûm
Eyżân³²⁴
6. Sen seni [ne] şanursiñ
Fânîye tayanursiñ
Uş³²⁵ bir gün uyanursiñ
Eyżân
7. Emri yerine yetür
İr kendin işiñ³²⁶ bitür
Şıdķ ile îmân getir
Eyżân
8. Uyan[ı]gör ħafletden
Geç bu fânî lezzetden
İç kevşer-i vaĥdetden
Eyżân
9. **Hüdâyi**’yi güş eyle
Şevke gelüp cüş eyle
Bu kevşerden nüş eyle
Eyżân

81
İlâhî

(7’li Hece Vezni)

1. Buyruĥun tüt Raĥmân’iñ
Tevĥîde gel tevĥîde
Tâzelensün îmânîñ
Tevĥîde gel tevĥîde
2. Zâhirde қalan kişi
Güç eyleme âsân işi
Gider ĥayrı teşvîşi
Eyżân³¹⁹
3. Yaban yerlerine³²⁰ baķma
Cânîñi od[lar]a yaķma
Her gördüĥüne aķma
Eyżân³²¹
4. Şirki başdan şavarsañ
Hâkķ’ı bilmek isterseñ³²²
Yaradanı severseñ
Eyżân³²³

³¹⁸ *Divan*’da dörtlükler hâlidir; cönkteki şekli esas alınmıştır (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 369-371).

³¹⁹ *Divan*’da 4. dörtlüktür (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 227).

³²⁰ yerlerine: yerlere (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 227).

³²¹ *Divan*’da 2. dörtlüktür (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 227).

³²² Hâkķ’ı bilmek isterseñ: Hak bilmeĥe iwersen (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 227).

29b

82

İlâhî

(8’li Hece Vezni)

1. Şaķın dünyâya aldanma
Aç gözün ħafletden uyan
Bunda kimse қalır şanma
Eyżân
2. Қanı Âdem қanı Ĥavvâ
Қanı Muĥammed Muştafâ
Bu fânîden umma vefâ
Eyżân
3. Taķşîr-i istiĥfâr eyle
İkrârını tekrâr eyle
Bir aşşılı bâzâr eyle
Eyżân
4. Bu devlete maĥrūr olma

³²³ *Divan*’da 5. dörtlüktür (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 227).

³²⁴ *Divan*’da 3. dörtlüktür (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 227).

³²⁵ Uş: Hoş (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 229).

³²⁶ İr kendin işiñ: İhmâli ko iş bitir (Tatcı ve Yıldız, 2005, s. 229).

- Fānī zevke mesrūr olma
Tā'at-ı Hāḡ' dan dūr olma
Eyzān
5. Nefsiñ aradan süregör
Vaḡdet iline iregör
'Aqlın başına diregör
Eyzān
6. Şol ki oldu Hāḡḡ'a vāşıl
Ol oldu insān-ı kāmīl
Geç sevdālardan ey ḡāfil
Eyzān
7. Māsivādan yumup gözi
Dergāh-ı Hāḡḡ'a tūt yüzi
Hüdāyī' den ḡuş et sözi
Aç gözün ḡafletten uyan³²⁷

83

İlāhī

(7'li Hece Vezni)

1. Kullaruñ oda yaḡma
Kerem eyle yā Mevlā
Eksiklerine baḡma
Kerem eyle yā Mevlā
2. Birer eksükli ḡuldur
İhsānıñ ile töldur
Seniñ raḡmetiñ boldur
Eyzān
3. Tūtalım ḡul le'imdür
Efendisi kerīmdür
Adıñ Raḡmān u Raḡīm'dür
Eyzān
4. Yoluña tevfiḡ eyle
Fazlıñ refiḡ eyle
Raḡmete ḡarīk eyle
Eyzān
5. Hālimize a'lemsün
'Afv idersin ekremsün
Anamızdan erḡamsun
Eyzān

6. Çünkü insān eyledün
Bunca ihsān eyledün
Ehl-i imān eyledün
Eyzān
7. İhsānıñ tetmīm it
Yollarıñ ta'lim it
ḡufrānıñ ta'mīm it
Eyzān
8. Derdlü 'aşıḡlar için
Yolda şadıḡlar için
Baḡrı yanıḡlar için
Eyzān
9. Ḳutb-ı evliyā için
Şadr-ı aşfiyā için
Faḡr-i evliyā için
Eyzān

10. Dā'im şebātıñ için
Bunca şıfātıñ için
Şol güzel zātıñ için
Eyzān

11. **Hüdāyī'** ye ihsān it
Raḡmet-ile ḡufrān it
Her işini āsān it
Eyzān³²⁸

30a

84

İlāhī

(-.-/-.-/-.-/-.-)

1. Biz ki tevḡid-i Hūdā'nıñ 'ālim-i ma'nāsıyuz
Hemm ü şevḡiyle cihānıñ merd-i bi-pervāsıyuz
2. 'Ālem-i iḡlāḡa düşdüüm zevḡ-i esmā ile hep
Nokḡā-i sırr-ı³²⁹ vücūduñ kenz-i lā-yefnāsıyuz
3. Ḳurret-i 'ayn-ı şafādır sālīkāna rāh-i 'aşḡ
Anıñ için ol ḡarīḡiñ ḡalib-i bālāsıyuz
4. *Semme vechullāha*³³⁰ naḡırdır ḡürūh-ı evliyā
Sırr-ı ḡaybu'l-ḡayb[a] mā'il 'aşıḡ-ı şeydāsıyuz
5. Biz ene'l-Hāḡ sırrını zāhirde izḡār itmeyüz
Nūr-ı vaḡdet Kāf'ını gördük anıñ anḡāsıyuz

³²⁷ *Divan*'da yer almaktadır (Tatçı ve Yıldız, 2005, s. 387-389).

³²⁸ *Divan*'da yer almaktadır (Tatçı ve Yıldız, 2005, s. 239-241).

³²⁹ sırr-ı: sırrıñ C.

³³⁰ "Allah'ın yüzü oradadır." (Bakara 2/115).

6. Nür-ı zıkrullâh ile açıldı hep ezhâr-ı 'aşk
Kenz-i maḥfî' bāğçesiniñ bir gül-i zîbâsiyuz
7. [...] 'aşk bulan 'aşık semâ eyler hemân
Biz anıñ şıdık ile her dem nây-ı Mevlâ'sıyuz³³¹
8. **Şeyh Muhammed** görmüş ol ekşer-i nuḫı
şüphesiz
Ol sebebdendür ʔarıķiñ ʔâlib-i kimyâsiyuz³³²

30b

85

İlâhî

(. - - - / - - - / - - - / - - -)

1. Ey Allâh'im seni sevmek ne güzeldür ne güzeldür
Yolunda cân u baş virmek ne güzeldür ne güzeldür³³³
2. Şol ism-i zâtiñ sevmek vişâliñ gülünü dermek
Cemâl-i pâkiñi görmek ne güzeldür ne güzeldür
3. Vişâliñ derdine düşmek yanup 'aşk odına pişmek
Şoñunda saña irişmek ne güzeldür ne güzeldür³³⁴
4. **Niyâzi** yârini bulmak yanında eglenüp kalmak
Varup bir ile bir olmak ne güzeldür ne güzeldür³³⁵

86

İlâhî-i Der-maḫâm-ı Evc

(10'lu Hece Vezni)

1. Ey şanem n'olduñ câna kaşdıñ var
Bağrıñı deldiñ kana kaşdıñ var
2. Başım öñünde çevgân eliñde
Çelmeden ğayrı yâ ne kaşdıñ var
3. Beni gör n'oldum şararup şoldum
Vaşl umarken hicrâna kaşdıñ var
4. Bu vücudumı odlara yaqdıñ
Ben de bildim büryâna kaşdıñ var
5. Tiğ-i ğamzeñile ʔoğradıñ bağrıñ

Cism ü cânım ʔurbâna kaşdıñ var

6. Oñmadık başım ğavgâya şaldıñ
Pâdişahım seyrâna kaşdıñ var
7. Bu **Niyâzi**'yi ağlatduğundan
Añlanur kim ihsâna kaşdıñ var³³⁶

31a

87

İlâhî

(- - - / - - - / - - - / - - -)

1. Ben şanurdum 'âlem içre baña hiç yâr kalmadı
Ben beni terk eyledüm gördüm ki ağyâr kalmadı
2. Cümle eşyâda gördüm hâr var gülzâr yok
Hep gülîstân oldu 'âlem şimdi hiç hâr kalmadı
3. Gice gündüz zâr u eğgân eyleyüp iñlerdi dil
Bilmezem n'oldu kesildi âh ile zâr kalmadı
4. Gitdi keşret geldi vahdet oldu hâlvet dost ile
Hep Hâk oldu cümle 'âlem şehri ü bâzâr kalmadı
5. Dîn diyânet 'âdet ü şöhret kamu vardı yile
Ey **Niyâzi** n'oldu sende ʔayd-ı dînâr³³⁷ kalmadı

88

İlâhî-i Der-maḫâm-ı 'Irâk

(- - - / - - - / - - - / - - -)

1. ʔâlib-i Hâk'ın devâsız dert-durur ser-mâyesi
Anıñ-çün âh u zâr olur hemîn hem-sâyesi
2. 'Âşıkıñ ma' şük yolundan³³⁸ derdi artdukça
müdâm
Artar anıñ dem-be-dem akrân içinde pâyesi
3. ʔâ' atıñ ihlâşa irmez 'ilm ile a' mâl ile
'İzzeti ʔo zilleti ʔut oldur anıñ mâyesi
4. 'Arz-ı vâsi' ister iseñ kâmilîñ gir ʔabzına
'Arş u kürsiden ğeñişdür bir velîniñ âyesi
5. Kim ki *mâzâğa 'l-başar*³³⁹ sultânınıñ ʔıflı ola
Mışriyâ şol feyz-i ağdes nûrı oldu dâyesi

31b

89

³³¹ Vezne uymamaktadır.³³² Kaynaklarda bu ilâhiye rastlanılmamıştır.³³³ *Divan*'da dördlükler hâlidir; cönkteki şekli esas alınmıştır (Tatçı, 2017, s. 436).³³⁴ *Divan*'da 4. dördlüktür (Tatçı, 2017, s. 436).³³⁵ *Divan*'da 5. dördlüktür (Tatçı, 2017, s. 436).³³⁶ *Divan*'da yer almaktadır (Tatçı, 2017, s. 422-423).³³⁷ dînâr: dindâr (Tatçı, 2017, s. 551).³³⁸ yolundan: yolunda (Tatçı, 2017, s. 552).³³⁹ "Göz (gördüğünden) şaşmadı" (Necm, 53/17).

(-.- -/-.- -/-.-)

1. İbn-i vaktem ben Ebu'l-vaqt olmazam
‘ Abd-i mahzam ben taşarruf bilmezem
2. Meryem içre ben toğurdum bir gulām
Hem bikir hem bir gülüm ki şolmazam³⁴⁰
3. Ben toğurdum atasuz ‘ İ̄sāyı hem
İttişālim var aña ayrılmazam³⁴¹
4. Şanma kim Mehdī benim Mehdī Odur
Adı Yahyā’dır anıñ yañılmazam³⁴²
5. Sırr ile baña içümden söylenür
Mısrıyā ben toğmazam ben ölmezem³⁴³
2. ‘ Aşkıñla toluşam zühdimi yañılmışam
Mest-i müdām olmuşam çağırırım dost dost
3. Mescid ü meyḥānede ḥānede virānede
Ka‘ be’de puḥānede çağırırım dost dost
4. Dünyā ḡamından geçüp yoqluğa kanat açup
‘ Aşkla dā’im uçup çağırırım dost dost³⁴⁷
5. Hep görinen dost yüzi andan ayırmam gözi
Gitmez dilimden sözi çağırırım dost dost³⁴⁸
6. Deryā olunca bu nefes pārelenince kaḡes
Tā kesilince ses çağırırım dost dost³⁴⁹

90

İlāhī-i Der-maḡām-ı Evc

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

1. ‘ İlim baḡr-i vücūd aşdāf anıñ dürdānesiyim ben
Ma‘ arif kenz-i dil vaşşāfınıñ virānesiyim ben
2. Benim ‘ ilmim ḡatında müctehid[ler] ‘ āciz oldılar
Velī ‘ ilm-i İlāhī’niñ deli divānesiyim ben
3. Birer hāle ciḡānıñ ḡalkı bir bir rāzī olmuşlar
Benim bir hāle meylim yoḡ Ḥaḡḡ’ıñ bilmem
nesiyim ben
4. Egerçi şüretā āḡirde geldim ‘ ālem-i mülke
Ne māzıyem ne müstaḡbel her anıñ ānesiyim
ben³⁴⁴
5. Ne **Mısrı’**yem ne Mehdī’yem ne ‘ İ̄sā’yam ne
insānam
Bu yanan dā’imā şem‘ in [velī] pervānesiyem
ben³⁴⁵
7. Ne yirdeyim ne gökde ne ölüyem³⁵⁰ ne zinde
Her yerde her zamānda çağırırım dost dost³⁵¹
8. Geldim o dost elinden ḡoḡa ḡoḡa gülünden
Niyāzı’niñ dilinden çağırırım dost dost³⁵²

32b

92

İlāhī

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

1. Cān bu ilden göḡmeden cānānı bulmazsa ne güç
Yārini terk itmeden yārānı bulmazsa ne güç
2. Ādemiñ gönli içinde baḡr-i ‘ ummān gizlidir
Dā’imā şusuz gezüp ‘ ummānı bulmazsa ne
güç³⁵³
3. Herkesiñ derdine dermānı yine derdindedir
Derdiniñ içindeki dermānı bulmazsa ne güç³⁵⁴
4. Şol faḡır olup gezenlerde ḡazāne toḡḡolu
Sa‘ y idüp ol kenz-i pāyānı bulmazsa ne güç
5. **Faḡru faḡrī** devletine irişen sulḡān olur
Faḡr-i tāmme irişüp sulḡān bulmazsa ne güç
6. Bunda gelmekden murād çün kim Ḥaḡḡ’ıñ
‘ irfānıdır

32a

91

İlāhī

(14’lü Hece Vezni)

1. Bakup cemāl-i yāre çağırırım dost dost³⁴⁶
Dil oldı pāre pāre çağırırım dost dost

³⁴⁰ *Divan*’da 3. beyittir (Tatcı, 2017, s. 492).³⁴¹ *Divan*’da 4. beyittir (Tatcı, 2017, s. 492).³⁴² *Divan*’da 5. beyittir (Tatcı, 2017, s. 492).³⁴³ *Divan*’da 7. beyittir (Tatcı, 2017, s. 492).³⁴⁴ *Divan*’da 5. beyittir (Tatcı, 2017, s. 509).³⁴⁵ *Divan*’da 7. beyittir (Tatcı, 2017, s. 510).³⁴⁶ *Divan*’da dörtlükler hālindedir; cönkteki şekli esas alınmıştır (Tatcı, 2017, s. 388).³⁴⁷ *Divan*’da 6. dörtlüktür (Tatcı, 2017, s. 388).³⁴⁸ *Divan*’da 10. dörtlüktür (Tatcı, 2017, s. 389).³⁴⁹ *Divan*’da 11. dörtlüktür (Tatcı, 2017, s. 389).³⁵⁰ ölüyem: mürdeyem (Tatcı, 2017, s. 389).³⁵¹ *Divan*’da 13. dörtlüktür (Tatcı, 2017, s. 389).³⁵² *Divan*’da 14. dörtlüktür (Tatcı, 2017, s. 389).³⁵³ *Divan*’da 3. beyittir (Tatcı, 2017, s. 393).³⁵⁴ *Divan*’da 6. beyittir (Tatcı, 2017, s. 393).

Ey **Niyāzī** kişi ol ‘irfānı bulmazsa ne güç³⁵⁵

93

İlāhī

(-.- -/-. - -/-. - -/-. -)

1. Her neye baksa gözün bil sırr-ı Sübhān andadur
Her ne işide³⁵⁶ kulağın maḳarr³⁵⁷-ı Ḳur’ān andadur
2. Her şey’e maḳlūḳ gözüyle baksañ ol maḳlūḳ olur
Ḥaḳ gözüyle bak ki bî-şekk nūr-i Yezdān andadur
3. Keşret-i emvāca bakma cümle bir deryā-durur
Her ne mevci kim görürsün baḫr-i ‘ummān andadur
4. ‘İbret ile şeş cihetden görinen eşyāya bak
Cümle bir āyinedür kim vech-i Raḫmān andadur³⁵⁸
5. Görinen şanma **Niyāzī**’niñ hemān sen mülkünü
Gönlü bir virānedür genc-i pinhān andadur³⁵⁹

33a

94

İlāhī

(- -./-. - -./-. -)

1. Bir kimse ‘aceb yoḳ mı ki bu sīnemi yārem
Şerḫ ide aña ḫālimi sīnemdeki yārem
2. Ol vech ile ki cān u dili pūr-ṭaleb olsa
Dise ne zamān aḡıra Yā Rab bu dil-i ḳaram
3. Çün nefsi[ni] bilse kişi Allāh’ı bilürmiş
Bu ma’nā[ya] yoḳ bende ‘ilācım n’ola çārem
4. Terk eylese hem ‘ār ile nāmūsī[ni] ol er
Ol vaḳt o yürek yaresine merhem şarsam
5. Dertsüzler[e] diken görünür gerçi **Niyāzī**
Pervāneye od bülbüle dā’im gül-[i]zāram³⁶⁰

95

İlāhī

(.- - -/-. - -/-. - -/-. -)

1. Bugün Ya’ḳūb-ı ḳalbe Yūsuf-ı cāndan ḫaber geldi
Ḳamīş-i pūr-nesīm ile o cān[ān]dan ḫaber geldi
2. Açıl ey gözlerim envār-ı vech-i zü’l-celālīden
Dilā bedr ol kim ulu³⁶¹ dıraḫşāndan ḫaber geldi
3. Bu **Mıṣrı**’niñ vücūdı Mıṣrı’niñ oldı şehinşāhı
Ezelden tā ebed ḫükm-i Süleymān’dan ḫaber geldi³⁶²

33b

96

İlāhī-i Der-maḳām-ı Rāst

(16’lı Hece Vezni)

1. ‘Ālemler nūra ḡarḳ oldı Muḫammed ṭoḡduḡı gice
Mü’min münāfik ḡarḳ³⁶³ oldı Muḫammed ṭoḡduḡı gice
2. ‘Arşın nūrı yire indi şuyun rengi nūra döndi
Hep şusuzlar şuya ḳandı Muḫammed ṭoḡduḡı gice
3. Ana raḫminden³⁶⁴ düşdi küffārların³⁶⁵ ‘aḳlı şaşdı
Biñ kilise yire geçdi Muḫammed ṭoḡduḡı gice
4. **Yūnus** eydür ey³⁶⁶ ḳardeşler gözden aḳan³⁶⁷ ḳanlı yaşlar
Secde itdi ṭaḡlar ṭaşlar Muḫammed ṭoḡduḡı gice³⁶⁸

97

İlāhī

(- -./-. - -/-. - -/-. -)

1. Ben bende buldum çün Ḥaḳḳ’ı şekk ü gümān
nemdür benüm
Ben dost yüzün görmez isem bu gözlerüm
nemdür benüm
2. Ol dost baña ümmī dimiş hem adımı Ümmī³⁶⁹
ḳomış

³⁵⁵ *Divan*’da 7. beyittir (Tatçı, 2017, s. 393).

³⁵⁶ işide: işitse (Tatçı, 2017, s. 411).

³⁵⁷ maḳarr: maḡz (Tatçı, 2017, s. 411).

³⁵⁸ *Divan*’da 5. beyittir (Tatçı, 2017, s. 411).

³⁵⁹ *Divan*’da 9. beyittir (Tatçı, 2017, s. 412).

³⁶⁰ *Divan*’da bulunmaktadır (Tatçı, 2017, s. 471).

³⁶¹ ulu: ol mihr-i (Tatçı, 2017, s. 543).

³⁶² *Divan*’da 6. beyittir (Tatçı, 2017, s. 543).

³⁶³ ḡarḳ: fark (Tatçı, 2012, s. 811). *Divan*’da dörtlükler hālindedir; cönkteki şekli esas alınmıştır.

³⁶⁴ Ana raḫminden: ananın rahmine (Tatçı, 2012, s. 811).

³⁶⁵ küffārların: kâfırların (Tatçı, 2012, s. 811).

³⁶⁶ ey: hey (Tatçı, 2012, s. 811).

³⁶⁷ gözden aḳan: akar gözden (Tatçı, 2012, s. 811).

³⁶⁸ *Divan*’da 7. dörtlüktür (Tatçı, 2012, s. 811). Bu dörtlükten sonra cönkte “nice biñ” yazısı bulunmaktadır.

³⁶⁹ Ümmī: Yūnus (Tatçı, 2012, s. 286).

Dilüm şeker gövdem kâmiş bu sözlerüm³⁷⁰
nemdür benüm

3. Ümmî benem **Yûnus** benem toköz atam dördür
anam
‘Işk odına düşüp yanam sük u bâzâr nemdür
benüm³⁷¹

34a

98

İlâhî-i Der-makâm-ı ‘Uşşâk

(16’lı Hece Vezni)

- Her kaçan anarsam seni qarârüm qalmaz
Allâh’ım
Senden ğayrı³⁷² gözüm yaşı³⁷³ kimseler silmez
Allâh’ım
- Açulur bâğ u bostânın okunur dilde destânın
Seniñ baqduğın gül-sitânın³⁷⁴ gülleri şolmaz
Allâh’ım
- ‘Aşkıñ baħrine talmayan cânını fedâ³⁷⁵ kılmayan
Seniñ cemâliñ görmeyen meydâna gelmez
Allâh’ım
- Sensin dillerde okınan hem gönüllerde şaķınan
Senin ‘aşkıma doķınan ebedî gülmez Allâh’ım³⁷⁶
- ‘**Aşık Yûnus** seni ister luţf eyle cemâliñ³⁷⁷ göster
Cemâliñ gören ‘aşıklar ebedî ölmez Allâh’ım

34b

99

İlâhî

(..- /..- /..-)

- Düşeli bu ‘aşkıñ³⁷⁸ cânım eline
Beni düşürdi³⁷⁹ bu ħalkuñ diline

³⁷⁰ sözlerüm: söyleyen (Tatçı, 2012, s. 286).

³⁷¹ *Divan*’da 6. beyittir (Tatçı, 2012, s. 286).

³⁷² ğayrı: ayruk (Tatçı, 2012, s. 729). *Divan*’da dörtlükler hâlinindedir; cöñkteki şekli esas alınmıştır.

³⁷³ yaşı: yaşım (Tatçı, 2012, s. 729).

³⁷⁴ *Divan*’da 4. dörtlüğün ilk üç mısrası şu şekildedir:

Okunur dilde destânun

Açıldı bâğ u bostânun

Sen bakduğın gülistânun (Tatçı, 2012, s. 729).

³⁷⁵ fedâ: kurbân (Tatçı, 2012, s. 729). *Divan*’da 5. dörtlüktür.

³⁷⁶ *Divan*’da 2. dörtlük şu şekildedir:

Sensin ismi bâkî olan

Sensin dillerde okınan

Senün ‘ışkuna tutulan

Kendini bilmez Allah’um (Tatçı, 2012, s. 729).

³⁷⁷ cemâliñ: cemâl (Tatçı, 2012, s. 729).

- Akıtdun çeşmden kanlı yaşları
İllâ yaşum diñilmez siline³⁸⁰

- Hoş yaraşur ‘aşıklara göz³⁸¹ yaşı
Hem kim ‘aşuğdur gözlerinden³⁸² biline

- İsm ü resmi **Eşrefoğlı Rûmî**’nüñ
Kül olup şavrudı ‘aşkıñ yeline³⁸³

100

İlâhî-i Der-makâm-ı Evc

(- -./- -./- -./- -.)

- Dil-ĥânesi mir’ât-ı Ħaķ sırr-ı Cemâlullâh’ı gör
Maķşüd olan keşf ise baķ keşf-i Cemâlullâh’ı gör
- Âdemdedir kenz-i ezel ğayra baķup itme zelel
Dil zevķine virme ĥalel nûr-ı Cemâlullâh’ı gör
- Efgâ[n] idüp kevn ü mekân vaĥdet terâyında
hemân
Bulsun beķâ sırrında cân sırr-ı Cemâlullâh’ı gör
- Cümle bilür sensin ‘ayân ancaķ cemâlindür nihân
Oldı **Naşuĥî** ğarķ-ı ân baħr-i Cemâlullâh’ı gör³⁸⁴

35a

101

İlâhî-i Der-makâm-ı Evc

(14’lü Hece Vezni)

- Tehî şanman³⁸⁵ siz beni dost yüzün görüp geldüm
Bâķî devlet-i rüzgâr³⁸⁶ dost ilen³⁸⁷ sürüp geldüm
- Âdem oldum bilmedim nefsuñ boynıñ urmadım
Yañılup buğday yidüm cennetden çıkup
geldüm³⁸⁸

³⁷⁸ bu ‘aşkıñ: ‘aşkıñ bu (Güneş, 2006, s. 362).

³⁷⁹ düşürdi: bıraktı (Güneş, 2006, s. 362).

³⁸⁰ *Divan*’da bu beyit şu şekildedir:

Gözlerümden yaşıla kan akıdur

İllâ yaşum dilemezem siline (Güneş, 2006, s. 362).

³⁸¹ ‘aşıklara göz: ‘aşık gözi (Güneş, 2006, s. 362).

³⁸² Hem kim ‘aşuğdur gözlerinden: Kim ki ‘aşık gözinden (Güneş, 2006, s. 362). *Divan*’da 4. beyittir.

³⁸³ *Divan*’da 7. beyittir (Güneş, 2006, s. 362).

³⁸⁴ bk. (Tatçı, 2004, s. 181).

³⁸⁵ şanman: görmen (Tatçı, 2012, s. 314).

³⁸⁶ devlet-i rüzgâr: devrân-rüzigâr (Tatçı, 2012, s. 314).

³⁸⁷ dost ilen: dostla (Tatçı, 2012, s. 314).

³⁸⁸ *Divan*’da 6. beyit şu şekildedir:

Âdem olup turmadın nefsuñ boynın burmadın

Yañıldum buğday yidüm Uçmak’dan sürüp geldüm

(Tatçı, 2012, s. 314).

İlâhî

(11'li Hece Vezni)

3. Nûh oldum tufân için çok çalışdum³⁸⁹ dîn için
Dinüme dönmeyeni şuya ğark idüp geldüm
4. Mûsâ oldum Tûr oldum biñ bir kelimât kıldum
'Aşâyı yire urdum 'ecderhâ olup geldüm³⁹⁰
5. Eyyüb oldum bir zamân du' a kıldım bî-gümân
Şıgındum Sübhân'uma kırtları döküp geldüm³⁹¹
6. 'İsâ oldum kudretten bahâne [bir] ' avretten
Hidâyet³⁹² oldu Hâk'dan ölüyi dirildüp³⁹³ geldüm
7. Muḥammed'i bir gice Hâk oğudu Mi' rāca
Ser-te-ser uçdan uca gökleri seyrân idüp³⁹⁴
geldüm
8. Yalınız Sübhân idi peygamber cân idi³⁹⁵
Yünus da³⁹⁶ pinhân idi şüret değişüp³⁹⁷ geldüm

35b

102

İlâhî-i Der-maḳâm-ı 'Acem

(-.- -/-. -/-. -/-.)

1. Dertliyüm dermâna geldüm derdi olan iniler
Yanmışam ' aşķıñ odına oda yanan iniler
2. Ağla gözüm inleme özüm³⁹⁸ ' aklı olan gülmesün
Kimisi âh idüp³⁹⁹ ağlar kimi pinhân iniler
3. Vâh baña 'ömrüm⁴⁰⁰ geçürdüm yok yere kıldum
günâh
Hâk katında suçlı oldum suçı⁴⁰¹ olan iniler
4. Ey **Niyâzî** ne yatursın aç gözini uykudan
Şol kıyâmet günlerinde çok günâhkâr⁴⁰² iniler

103

İlâhî

(11'li Hece Vezni)

1. Sürüp dergâhına rûy-ı siyâhım
Umaram 'afv ola cürm ü günâhım
Benim Hâlıkım Rabbim İlâhım
Hudâvendim efendim pâdişâhım
2. Ger sen eylemezsen derde dermân
Ne etsün n'eylesün bî-çare insân
Biline senden olur her luḫ u ihsân
Hudâvendim efendim pâdişâhım
3. **Ġafürî**'nin idüp derdine tîmâr
[Cemâliñ] nûrına ile sezâ-vâr
Keremler eyleyüp luḫfuñla her bâr
Hudâvendim efendim pâdişâhım⁴⁰³

36a

104

İlâhî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

1. Derd-mendem mücrimem dermâna geldim yâ
Resûl
Sâ'ilem muhtâcinam ihsâna geldim yâ Resûl
2. Ka'be-i vaşlîñ yolunda sa'y idüp düşdüm ğarîb
Ġayrı nem var cânımı kırbâna geldim yâ Resûl
3. Varlığımıñ bırağdım kenz-i rahmet bulmağa
Ben mücrim sen şefa'atkâna geldim yâ Resûl
4. İntisâb-ı [zât-ı pâkin] 'afv-ı cürme çün sebep
Ġayr kıonup [âsitân-ı] rahmet-i rahmâna geldim
yâ Resûl
5. İtme **Maḫvî** bendeni red ey şefa'at menba'ı

³⁸⁹ çalışdım: dürişdim (Tatçı, 2012, s. 314). *Divan*'da 7. beyittir.

³⁹⁰ *Divan*'da 11. beyit şu şekildedir:
Mûsâ'yla Tûr'a çıkdım bin bir kelime kıldım
Bu halâyık bilsünler anda bulunup geldüm (Tatçı, 2012, s. 315).

³⁹¹ *Divan*'da 9. beyit şu şekildedir:
Eyyüb oldum tenüme cefâ kıldım cânuma
Çağurdum Sübhân'uma kırtlar toyurup geldüm (Tatçı, 2012, s. 315).

³⁹² Hidâyet: İnâyet (Tatçı, 2012, s. 315).

³⁹³ Ölüyi dirildüp: Ölü dirgürüp (Tatçı, 2012, s. 315). *Divan*'da 12. beyittir.

³⁹⁴ Gökleri seyrân idüp: Bile yüz sürüp (Tatçı, 2012, s. 315). *Divan*'da 14. beyittir.

³⁹⁵ Peygamber cân idi: Peygamberler cânıdı (Tatçı, 2012, s. 315).

³⁹⁶ da: hod (Tatçı, 2012, s. 315).

³⁹⁷ değişüp: değşürüp (Tatçı, 2012, s. 315). *Divan*'da 15. beyittir.

³⁹⁸ inleme özüm: inle gönlüm (Tatçı, 2017, s. 442).

³⁹⁹ idüp: idüben (Tatçı, 2017, s. 442). *Divan*'da 3. beyittir.

⁴⁰⁰ 'ömrüm: ömür (Tatçı, 2017, s. 442).

⁴⁰¹ suçı: suçlu (Tatçı, 2017, s. 442). *Divan*'da 2. beyittir.

⁴⁰² çok günâhkâr: cüml'alemyân (Tatçı, 2017, s. 442). *Divan*'da 5. beyittir.

⁴⁰³ Bu manzumenin yer aldığı kaynak için bk. (Sağman, 2001, s. 546).

Sen gibi ihsanı çok sultāna geldim yâ Resûl⁴⁰⁴
36b

105
İlâhî

(16'lı Hece Vezni)

1. Bulmaz bu derdiñ çâresin bî-çâre gönülüm
n'eylesün⁴⁰⁵
Ulaşdı mı 'aşkıñ cânıma âvâre gönülüm
n'eylesün⁴⁰⁶
2. Cânâna vâsıl olmadı cânımda⁴⁰⁷ tâkât kalmadı
Andan tesellî bulmadı dîvâne gönülüm
n'eylesün⁴⁰⁸
3. Encüm gibi dâ'im döner gâhî çıkar gâhî iner
Durmaz gice gündüz yanar pervâne gönülüm
n'eylesün⁴⁰⁹
4. Terk itdi cümle pîşesin artırdı gam endişesin
Şındırdı Nûrî şîşesin şad pâre gönülüm
n'eylesin⁴¹⁰

36b

106
İlâhî

(-.- -/-.- -/-.-)

1. Ravzana çün yüz süren⁴¹¹ bulur amân
El-amân ey fahr-i 'âlem el-amân
Her gelen dil-ħaste bulur taze cân
El-amân ey fahr-i 'âlem el-amân
2. Anda kim medfün olur taze⁴¹² teniñ
Cennet-i a'lâ'ya beñzer [medfeniñ]
Derviş 'Abdullâh⁴¹³ garibiñdir seniñ
El-amân ey fahr-i 'âlem el-amân

37a

⁴⁰⁴ *Divan*'da yer almamaktadır. Şiirin geçtiği yer için bk. (Uzun, 2021, s. 354-355). Bu mısradan sonra cönkte, "12758" yazılmıştır.

⁴⁰⁵ n'eylesün: neyleyim (Coşkun, 2001, s. 124). *Divan*'da dörtlükler hâlinindedir; cönkteki şekli esas alınmıştır.

⁴⁰⁶ Ulaşdı mı 'aşkıñ cânıma âvâre gönülüm n'eylesün: İşletdi aşkın yâresin/ Pür yâre gönülüm neyleyim (Coşkun, 2001, s. 124).

⁴⁰⁷ cânımda: cânında (Coşkun, 2001, s. 124).

⁴⁰⁸ dîvâne gönülüm n'eylesün: bir pâre gönülüm neyleyim (Coşkun, 2001, s. 124).

⁴⁰⁹ dîvâne gönülüm n'eylesün: bir nâra gönülüm neyleyim (Coşkun, 2001, s. 124). *Divan*'da 4. dörtlüktür.

⁴¹⁰ n'eylesün: neyleyim (Coşkun, 2001, s. 124). *Divan*'da 5. dörtlüktür.

⁴¹¹ süren: sürenler C.

⁴¹² taze: nâzik (Yetkin, 2016, 135).

107

(14'lü Hece Vezni)

1. İlhâm ile dün gice seyr itdüm Muḥammed'i
Âyine-i kalemde⁴¹⁴ seyr itdüm Muḥammed'i
2. İmâmesi başında yeşil hülle egninde
Dört yâr ile⁴¹⁵ yanında seyr itdüm Muḥammed'i
3. Pervâneym şem'ine şeyhüm 'azîzim bile
Cümle 'aşıklar ile seyr itdüm Muḥammed'i
4. Çer'a⁴¹⁶ şundı Muḥammed mest itdi beni 'ayân⁴¹⁷
Ḥaḳ'dan oldı⁴¹⁸ 'inâyet seyr itdüm Muḥammed'i
5. Yûnus murâda irdi zevḳ u şafâlar⁴¹⁹ sürdi
'Aşık ma'sûkıñ buldı seyr itdüm Muḥammed'i

37b

[...]⁴²⁰

38a

108

(8'li Hece Vezni)

1. Yâ Rab 'aşkıñ vir baña
Hû diyeyim döne döne⁴²¹
'Aşık olayım ben saña
Hû diyeyim döne döne
2. Derde düşdüm Eyyüb gibi
Çâha düşdüm Yûsuf gibi
Ağlayayım Ya'kûb gibi
Hû diyeyim döne döne⁴²²
3. Ḳoma hîç benliğim bende
Varlığım yok eyle sende

⁴¹³ 'Abdullah: 'Abdâl'la C.

⁴¹⁴ kalemde: kalbümde (Tatçı, 2012, s. 845). *Divan*'da dörtlükler hâlinindedir; cönkteki şekli esas alınmıştır.

⁴¹⁵ yâr ile: yârı da (Tatçı, 2012, s. 845).

⁴¹⁶ Çer'a: Cur'a (Tatçı, 2012, s. 845).

⁴¹⁷ 'ayân: gâyet (Tatçı, 2012, s. 845).

⁴¹⁸ oldı: indi (Tatçı, 2012, s. 845). *Divan*'da 6. dörtlüktür.

⁴¹⁹ u şafâlar: ile safâ (Tatçı, 2012, s. 845). *Divan*'da 7. dörtlüktür.

⁴²⁰ Bu sayfa boştur.

⁴²¹ Bu mısradan sonra "Eyzân" yazılmıştır. *Divan*'da beyit hâlinindedir; cönkteki şekli esas alınmıştır (Özdemir, 1996, s. 247).

⁴²² Bu mısradan sonra "Eyzân" yazılmıştır. *Divan*'da 3. dörtlüktür. *Divan*'da birinci ve ikinci mısraların yeri değişmiştir (Özdemir, 1996, s. 247).

Seni görüp⁴²³ her mekânda
Hü diyeyim döne döne⁴²⁴

4. **Seyyid Nizâ[m]Joğlı** kıldur
Diler ağlatdılar güldür⁴²⁵
'Aşkıyla gönlümü⁴²⁶ doldur
Hü diyeyim döne döne⁴²⁷

38b-39a

109

İlâhî

(16'lı Hece Vezni)

1. Ey ma'būdum señ var iken yâ ben kime
yalvar[ayım]
İsmiñ ğanı Settâr iken yâ ben kime yalvarayım
2. 'Azrâ' il qaşd ider câna cân boyanır Kıızıl kıana
Cân virirken yana yana yâ ben kime yalvarayım
3. Od 'alevi parlayınca başda beyni kıaynayınca
Sen de kıulum dimeyince yâ ben kime yalvarayım
4. Altımızda turâb yatar üstümüzde çimen biter
Yılan çıyan mekân tutar yâ ben kime yalvarayım
5. Sensin murâd viren kıula ben de yalvarayım saña
Sen de dimez iseñ baña yâ ben kime yalvarayım

39a

6. **Yünus** kıuluñ sözi [...] Mevlâ'nıñ ihsâmı çokdur
Senden ğayrı rabbim yoқdur yâ ben kime
yalvarayım⁴²⁸

110

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

1. Seniñ hüsnüñ tecellîsi ider 'aşıqları nâlân
Yaқup cân u dili 'aşkıñ bu 'aқlım eyledi nâlân⁴²⁹
2. Gülüñ levhınıñ naқşı⁴³⁰ olmuş vişâlin va'desi âh
âh
Anıñçün 'andelîb oldı kıamu hâlinde ser-gerdân
3. 'Arüs-i lâ-mekân zâtıñ fedâ olsun saña cânım

⁴²³ görüp: gören (Özdemir, 1996, s. 247). *Divan*'da 2. dörtlüktür.

⁴²⁴ Bu mısradan sonra "Eyzân" yazılmıştır.

⁴²⁵ Diler ağlatdılar güldür: Dirgür gerek öldür (Özdemir, 1996, s. 248).

⁴²⁶ gönlümü: göynümü (Özdemir, 1996, s. 248).

⁴²⁷ Bu mısradan sonra "Eyzân" yazılmıştır.

⁴²⁸ *Divan*'da bulunmamaktadır (Tatcı, 2012).

⁴²⁹ nâlân: tâlân (Tatcı 2004, s. 207).

⁴³⁰ Gülüñ levhınıñ naқşı: Gönül levhinde naқş (Tatcı 2004, s. 207).

Şefâ'at kııl a sultânım nigâhındır baña dermân

4. **Naşühî [hâk ile]** yeksân idüp cânıñ saña kıurbân
Terahhüm kııl ana her ân be-Hâk-ı Süre-i
Furkân

39b

[...] ⁴³¹

40a

[...] ⁴³²

40b ⁴³³

111

İlâhî-i Şa'bân Efendi

(11'li Hece Vezni)

1. Şa'bân Efendi'dir cümleñiñ mâhı
Yoluna girenler döker günâhı
Sever iseñ güzel Allâh'ı⁴³⁴
Bizleri isteyenler dîne⁴³⁵ girsün
Yümñ 'arzûlayanlar yolıma girsün⁴³⁶

41a

112

(.- - -/.- - -/.- - -)

1. Nice bir derdiñ odına yanayım
Merhamet kııl merhamet ey pâdişâh
Câm-ı luţfuñ şun biricik kıanayım
Merhamet kııl merhamet ey pâdişâh
2. Bu vücūdum gülşeninden hârî al
Kıahrıñ altından zebūnam bârı al
Nice bir yanayım dilimden nârî al
Merhamet kııl merhamet ey pâdişâh
3. Şağ u şolum sedd olupdur nideyim
Ben de bilmem âh kıande gideyim
Bir dem olsun bârî râhat ideyim
Merhamet kııl merhamet ey pâdişâh
4. Nazm-ı kıurân-ı 'azîmiñ hürmeti
Ma'ni-i hulq-ı kerîmiñ hürmeti
Dür ü nâyâb yetîmiñ hürmeti
Merhamet kııl merhamet ey pâdişâh

⁴³¹ Bu sayfa boştur.

⁴³² Başka bir kişi tarafından eklendiğini düşündüğümüz farklı bir mürekkep ve yazı çeşidiyle yazılan yazılar, mürekkebin dağılması neticesinde okunamamaktadır.

⁴³³ Cönk, bu sayfada mavi mürekkeple ve farklı yazı çeşidiyle tersten yazılmıştır.

⁴³⁴ Vezne uymamaktadır.

⁴³⁵ dîne: dînime C.

⁴³⁶ Kaynaklarda bu mısralara rastlanılmamıştır.

5. Kanlu yaşım yerlere oldı revân
Bitdi renginden şakâ'ık erguvân
Dir bu Hakkî kıl idüp âh u figân
Merhamet kıl merhamet ey pâdişâh⁴³⁷

41b

Şâhib-i mülk
'Alî Rızâ Efendi
Mü'ezzin
1245⁴³⁸

⁴³⁷ Kaynaklarda bu manzumeye rastlanılmamıştır.

⁴³⁸ 1245:1829-1830.

Yer Numarası		06 Mil Yz Cönk 193						
Sıra Nu.	Yp. Nu.	Mahlas	Matla' Beyti / Bendi	Makta' Beyti / Bendi	Nazım Şekli ⁴³⁹	Nazım Türü	Vezin	Açıklamalar
1	1a	Niyāzī	-	Ey Niyāzī hem vücūdın terk iderse ol durur Cümle yüzler içre ol bir yüzi seyrān eyleyen	kıta/2	ilâhî	-. - /-. - /- .- /-. -	-
2	1a	Hilmî	Ḥaḳḳ'ın cemālin gözleyen hū dimesün yā ne disün Zevḳ-i visālin özleyen hū dimesün yā ne disün	Her kim ol ' aşık āşinā işitsün hoş şavt ü nevā İnşāf idelim Hilmîyā hū dimesün yā ne disün	gazel/6	ilâhî	16'lı hece vezni	İlâhî-i Māhūr
3	1b	Yūnus	' Aceb bu benüm cânım āzād ola mı yā Rab Yoḥsa yedi tāmuda yanup ḳala mı yā Rab	Yūnus ḳabre vardıḳda Münker-Nekīr geldükde Rabbiñ kimdür didükde dilüm döne mi yā Rab	gazel/5	ilâhî	14'lü hece vezni	İlâhî-i Māhūr
4	1b- 2a	Şemsi	Cümle ' alem āşinā ben arada bigāneyim Her işim aḡyār ile gör kim ' aceb dīvāneyim	Mey-fürüş oldum şaladır ehl-i ' aşḳa Şemsiyā Bendedir ḥamr-i ezel gelsün gelen meyhāneyim	gazel/5	ilâhî	-. - /-. - /- .- /-. -	İlâhî-i Muḥayyer
5	2a- 2b	Eşrefoḡlı Rūmî	Rāzıyım derdine yārin ben şikāyet itmezem Kendi ḫālim söylerem ḡayra ḫikāyet itmezem	Söyle Eşrefoḡlı Rūmî derdini ' aşıklara Dime kim ben gizlerim ' aşḳı melāmet itmezem	gazel/6	ilâhî	-. - /-. - /- .- /-. -	İlâhî-i Hümāyūn
6	2b- 3a	Keşfi	Çün ziyāretgāh olundu ravza-i pāk-i Resūl Cümle arzdan eḡḫal oldu ravza-i pāk-i Resūl	Ey gönül ḫākine yüz sür Keşfiyā ma' zūr eyle Cennet-i Firdevs ḳılandı ravza-i pāk-i Resūl	gazel/6	ilâhî	-. - /-. - /- .- /-. -	İlâhî-i Penç- gāh
7	3a- 3b	Vālî	Ey Ḥudādan luḡf u iḥsān isteyen Mevlūd-i pāk-i Resūlullāh'a gel Cennet içre hūr u ḡilmān isteyen Mevlūd-i pāk-i Resūlullāh'a gel	Meclis-i mevlūde ey Vālî müdām Ol Resūl'e vir şalāt ile selām Cennet-i a' lāda istersen maḳām Mevlūd-i pāk-i Resūlullāh'a gel	murabba/4	ilâhî	-. - /-. - /- .-	İlâhî-i Nikrīz
8	3b	Niyāzī	Dermān arardım derdime derdim bana dermān imiş Bürhān arardım aşıma aşılm bana bürhān imiş	İşit Niyāzī'nin sözün bir nesne örtmez Ḥaḳ yüzün Ḥaḳ'dan ' ayān bir nesne yok gözüzlere pinhā[n imiş]	gazel/5	ilâhî	-. - /-. - /- .- /-. -	İlâhî-i Māhūr
9	3b	Cemālî	Cānımız cānāna virüp vaşl-ı cānān olmuşuz Derdimiz dermān idüp her derde dermān olmuşuz	Gevher-i esrār-ı Ḥaḳḳ'ı isteyen gelsün bize Ey Cemālî biz anıla ṭoptolu kan olmuşuz	gazel/3	ilâhî	-. - /-. - /- .- /-. -	İlâhî-i Nevā
10	4a	Yūnus	Ġaflet-ile baña bir ḫāl yükledi Bir yeşil ' ālemlı sultān görüdü Gözümüñ gördüğün söylerim size Bir yeşil ' ālemlı sultān görüdü	Derviş Yūnus saña şıḳ ile ṭapar Ṭapmayañlar ṭoḡrı yolundan şapar Ey Allāh'ım bizi anlarla ḳopar Bir yeşil ' ālemlı sultān görüdü	koşma/5	ilâhî	11'li hece vezni	İlâhî-i Şabā
11	4b	Sezāyî	Şarāb-ı cām-ı vaşluñdan içenler Ayılmaz tā ebet mestāne geldi Seniñ ' aşḳuñ hevāsına düşenler Bilişmez ' aḳl ile dīvāne geldi	Olanlar ' izz-i zātın āşināsı Bekā bulur ḫaḳıḳatda fenāsı Sezāyî vāşl olur ' aşḳıñ cüdāsı İrişdi ḳatreler ' ummāna geldi	murabba/3	ilâhî	(. - - /-. - - - /-. -)	İlâhî-i Çar- gāh

⁴³⁹ Derleyicinin cönkteki yazım şekli esas alınmıştır.

12	4b	-	Sâkî şun bâde-i şubûh olsun İçeriz tevbe-i naşûh olsun Bir dem olsun vişâl-i yâre degiş ‘Ömrün isterse ‘ömr-i Nûh olsun	-	krta/1	ilâhî	10’lu hece vezni	İlâhî
13	5b	Hakki	Nice bir nâr-ı gamından yanayın El-amân ey fahr-i ‘âlem el-amân Şem’-i ‘aşkında yanar pervaneyin El-amân ey fahr-i ‘âlem el-amân	-	murabba/4	ilâhî	-. - / - / - / - / - .-	-
14	6a	Yünus	Şehidlerin ser-çeşmesi Hasan ile Hüseyin’dür Enbiyanın bağı başı Hasan ile Hüseyin’dür	Derviş Yünus dünyâ fânî senden evvel gelen kâmi İki cihânın sultânı Hasan ile Hüseyin’dür	gazel/7	ilâhî	14’lü hece vezni	İlâhî-i Der- mağâm-ı Bayâtî
15	6b	Naşî	Maşad-ı ‘âşıkların menzil-i cânân olur İsmi yâd eyleyen vâlih u hayrân olur	Naşî-yi ‘âşık saña ‘aşk haberin vir baña Menkıbe-yi evliyâ reşk-i gülistân olur	gazel/8	ilâhî	16’lı hece vezni	İlâhî-i Der- mağâm-ı Şabâ
16	7a	Yünus	Rûm’da ‘Acem’de ‘âşık olduğum Yemen illerinde Veysel Karânî Allâh’ın habîbi dostum didigi Yemen illerinde Veysel Karânî	Yünus bunda idi kendisi anda Arzum kaldı benim yine ol yirde Yerini şorar iseñ karanlık köyde Yemen illerinde Veysel Karânî	koşma/4	ilâhî	11’li hece vezni	İlâhî-i Der- mağâm-ı Rast
17	7b	Sinân Ümmî	Seyrimde bir şehre vardım Gördüm sarayı güldür gül Bağçesinin içindeki Serv ü çınarı güldür gül	Sinân Ümmî gel vaşf eyle Gül ile bülbül dardını Yine bu ‘âşık bülbülün Âh u figâmı güldür gül	koşma/5	ilâhî	8’li hece vezni	İlâhî-i Der Mağam-ı ‘Uşşâk
18	8a	Eşrefoğlu	-	Hak katında uludur iki cihân töludur Eşrefoğlu kuldur Sultân ‘Abdü’l-kâdir’ün	koşma/6	ilâhî	7’li hece vezni	İlâhî
19	8b	Seyyid Nizamoğlu	Mevlâm vir ‘aşkıñı baña hayrânın olayım seniñ Bülbül gibi didârına nâlanın olayım seniñ	Seyyid Nizamoğlu hoca ayırma kendiden yüce Eger gündüz eger gece mihmânın olayım seniñ	gazel/5	ilâhî	- - / - / - / - / - .- / - / -	İlâhî
20	9a	Üftâde	İlahi yârî kıt baña ki senden gayrı yârim yok Ne yüz ilen varam saña günâhdan gayrı kârim yok	Benim ‘âşî yüzi kara garîb Üftâde bî-çâre Tutuşmuşam ki bir nâra yanınca bir yanarım yok	gazel/5	ilâhî	. - - / - / - - - / - - / - - -	İlâhî-i Der- mağâm-ı Evc
21	9a	Yünus	Ey dervişler ey kardaşlar ne ‘aceb derdüm var benim Mecnün olmuş der görenler ne ‘aceb derdüm var benim	Derviş Yünus coşdum yine ‘aşk bahırına düşdüm yine Yârdan ayru düşdüm yine ne ‘aceb derdim var [benüm]	gazel/4	ilâhî	16’lı hece vezni	İlâhî-i Der- mağâm-ı ‘Uşşâk

22	9b	Niyāzī	Ey ʔarīkat erleri ey ʔaḳīkat pirleri Bir nişān virün baña ol bir nişān ʔandedür	Niyāzī'ye cān olan sırrında sulṫān olan Dīn ü hem īmān olan ol bī-mekān ʔandedür	gazel/5	ilāhī	14'lü hece vezni	İlāhī-i Der- maḳām-ı Evc
23	10a	Niyāzī	Gel ey miskīn vü bī-çāre igende gezme āvāre Dilersen derdiñe çāre eyzān	Seḫerde uyƒudan uyan Niyāzī durma derde yan Ola kim iriše dermān eyzān	gazel/4	ilāhī	.- - - / . - - - / . - - / . - - -	-
24	10a	ʔAbdulhay	Vücūduñ ʔāleme lutf-ı Ḥudā'dur yā Resūlallāh Zuhūruñ ʔāşıḳa nūr-ı Ḥudā'dur yā Resūlallāh	Şefā'at eyle ʔAbdulhay faḳīre zāhir ü bāṫın Sende iḫsāmına ʔalmış gedādur yā Resūlallāh	gazel/5	ilāhī	.- - - / . - - - / . - - / . - - -	İlāhī
25	10b	Hāfiz	Göñül pervāne-i bezm-i vişālin yā Resūlallāh Lisānım bülbül-i bāḡ-ı cemālīñ yā Resūlallāh	Çapuña intisāb idüp şefā'at ilticā eyler Faḳīrīñ Hāfiz'ı şerminden ḫālak yā Resūlallāh	gazel/5	ilāhī	.- - - / . - - - / . - - / . - - -	İlāhī
26	10b- 11a	Rüşenī	Çün toḡup tutdı cihān yüzini ḫüsnuñ güneşi Kim ola sevmeye bu vech ile sen mäh-veşi	Ve'd-ḡuḫa virdüñe Ve'l-leyl oḫuram sünbülüñe Rüşenī virdi budur külle ḡadātin ve ʔaşı	gazel/4	ilāhī	.. - - / .. - - / .. - - / .. - -	-
27	11a	Yūnus	Ayurma beni senden yaradan Düşüp ölürem ben bu yaradan	ʔAşıḳ Yūnus'uñ budur maḳşudı Alam yārimi ʔıḫam aradan	gazel/5	ilāhī	10'lu hece vezni	İlāhī-i Der- maḳām-ı Māhūr
28	11b	Mısrī	Āşinā-yı ʔaşḳ olandan āh u zār eksik deḡil Keşte-i baḫre dem-ā-dem rüz-gār eksik deḡil	Şem' -i ʔaşḳa Mısrīyā yandır özün yoḡ ol müdām ʔAşıḳın her yoḡluḡa üstünde var eksik deḡil	gazel/4	ilāhī	- - - / - - - / - - - - - / - - -	İlāhī-i Şehnāz
29	11b	Sezāyī	Pīr önünde oḫuyan bī-ḫarf-i ʔaşḳn nāmesin Bī-zebān lāl eyledi cümle cihān ʔallāmesin	Bu Sezāyī yār idüp şevḳ ile bāy-ı himmeti Āşiyān-ı ḳudse ḳondurđı göñül ʔimāmesin	gazel/3	ilāhī	- - - / - - - / - - - - - / - - -	İlāhī
30	12a	Yūnus	Arayı arayı bulsam izüni İzüñiñ tozına sürsem yüzümi Ḥaḳ naşīb eylese görsem yüzüni Yā Muḫammed cānum arzūlar seni	Yūnus medḫeyledi seni dillerde Dillerde dillerde hem göñüllerde Arayı arayı ḳurbet ellerde Yā Muḫammed cānım arzūlar seni	koşma/4	ilāhī	11'li hece vezni	İlāhī
31	12b	Yūnus	Dolab n' için inilersün Derdim vardır inilersün [Ben Mevlā'ya ʔaşḳ oldum Derdüm vardır inilerem]	Dervīş Yūnus eydür āhı Göz yaşı döker günāhı Ḥaḳḳ'a ʔaşḳam billāhī Anıñ için inlerim	koşma/6	ilāhī	8'li hece vezni	İlāhī-i Der- maḳām-ı Rāst
32	13a	Eşref	Bu göñlüm şehrini seyrān iderken Didi sırrum baña seyrān içinde	Aç gözünü Eşref Ḥaḳḳ'ı zıkr eyle Fezḳurūñı didi Ḳurān içinde	kıta/6	ilāhī	11'li hece vezni	İlāhī-i Der- maḳām-ı ʔUşşāḳ
33	13b	Sinānī	Gelmişem vaḫdet elinden ʔaşḳ ile cihāna ben İçmişem cām-ı ezelden olmuşam mestāne ben	Ey Sinānī ʔaşḳ maḳāmı pes rızā-yı Ḥaḳ-durur Pādişāhıñ ḫizmetinde durmuşam dīvāne ben	gazel/6	ilāhī	- - - / - - - / - - - - - / - - -	İlāhī-i Der- maḳām-ı Şabā
34	14a	Yūnus	Ezelden ʔaşḳıñla ben yāne geldim Cemālīñ şem'ine pervāne geldim	Bu dünyā fānidür ey Yūnus Emre'm Ben de bu fenā-yı mihmāna geldim	gazel/6	ilāhī	.- - - / . - - - / . - -	İlāhī-i Der- maḳām-ı Şabā

35	14b	-	Şem‘-i rûhuna cismimi pervâne düşürdüm Evrâk-ı dil-i âteş-i suzâna düşürdüm Bir kaçre iken kendimi ‘ummâna düşürdüm Semâ şafâ câna şafâ rûha gıdadır	-	koşma/5	ilâhî	14’lü hece vezni	İlâhî-i Der- mağâm-ı Evc
36	15a	Nürî	‘Aşkîñla cihân beste Lutf eyle ‘inâyet kııl Derdiñle bu cân haste Lutf eyle ‘inâyet kııl	Bî-çârelerin yâd it Virânelerin âbâd it Nürî kuluñ irşâd it Lutf eyle ‘inâyet kııl	koşma/7	ilâhî	7’li hece vezni	İlâhî-i Der- mağâm-ı Râst
37	15b	Eşrefoğlı Rûmî	Ey gönül var kim bu dertden sen haber-dâr olmadun Anuñ içündür bu yolda sen ciger-dâr olmadun	Eşrefoğlı Rûmî’ye yoldaş oluben gönül Geçüben ‘âşî ziyândan dosta gider olmadun	gazel/5	ilâhî	.- - / - . - / - . - / - . -	İlâhî-i Der makâm-ı ‘Uşşâk
38	15b	Yûnus	Allâh diyelim dâ’im Mevlâm görelim n’eyler Yolda duralım kâ’im Mevlâm görelim n’eyler	N’itdi bu Yûnus n’itdi Bir toğrı yola gitdi Pirler etegin tıtdı Mevlâm görelim n’eyler	koşma/4	ilâhî	7’li hece vezni	İlâhî-i Der- mağâm-ı ‘Uşşâk
39	16a	Nağşî	Derünuñ mağzen-i râz-ı Hüdâ’dur yâ Resûlallâh Kelâmun ‘aşîka hâlet-fezâdur yâ Resûlallâh	Cenâbuñdan şefâ‘at-hâh olupdur Nağşî-i ‘aşîk Kemâl-i merhâmet kııl kim gedâdur yâ Resûlallâh	gazel/6	ilâhî	. - - / - . - - - / . - - / . - - -	İlâhî-i Der- mağâm-ı Bayâtî
40	16a	Rüşenî	Ey risâlet bostânında hîrâmân serv-kad yâ Resûlallâh Vey nübüvvet ravzasında yâsemen-bü lâle-had yâ Resûlallâh	Rüşenî bi-çâre zulmetde kalurdu yâ Velîyallâh [...] agzuñla olmasa iki daluñ olmasa meded yâ Resûlallâh	gazel/3	ilâhî	.- - / - . - / - . - / - . -	İlâhî
41	16b	Kenzi	Düşelden dertine yoçdur kararım yâ Resûlallâh Değişdüm ‘aşkıña dâr u diyârım yâ Resûlallâh	Saña meftûn olan ‘uşşâk ile hemrâh olup Kenzi Fedâ olsun yolunda cümle varım yâ Resûlallâh	gazel/5	ilâhî	. - - / - . - - - / . - - / . - - -	İlâhî
42	16b	Niyâzî	Ol cihân fâhriniñ sırrına kıurbân olayım Hutbe-i levlâkeniñ şanıña kıurbân olayım Kâbe kıavseyni ev cdnâsına kıurbân olayım Ben anuñ ‘ilmine irfâniña kıurbân olayım	Cümle enbiyâ vü mürselîn kim geldiler Ümmeti olmaqlığı Hâk’dan temenni kııldılar Evliyâ Niyâzî kıul u kıurbân oldılar Ben anuñ ayağınuñ tozına kıurbân olayım	murabba/4	ilâhî	.- - / - . - / - . - / - . -	İlâhî-i Der- mağâm-ı ‘Uşşâk
43	17a	Seyyid Nesîmî	Durma yanalım âteş-i ‘aşka Şu’le virelim âteş-i ‘aşka	Seyyid Nesîmî terk ider ismi Şaldı bu cismi âteş-i ‘aşka	gazel/10	ilâhî	10’lu hece vezni	İlâhî-i Der- mağâm-ı ‘Uşşâk ve Hüseynî
44	17b	Yûnus	Bilmem n’ideyim ‘aşkıñ elinden Kande gideyim ‘aşkıñ elinden	Yûnus’uñ sözi kıan ağlar gözi Eglenmiş özi ‘aşkıñ elinden	gazel/6	ilâhî	10’lu hece vezni	İlâhî-i Der- mağâm-ı Bayâtî

45	18a	Sezāyī	Gülşeniyem nisbetim gül-zârdur Bülbülem kârim hemîşe zârdur	Mürğ-i dilde tâli' oldı vech-i yâr Dil-i Sezāyī muṭla' olan vardur	gazel/3	ilâhî	-. - / - / - / - .-	İlâhî
46	18a	Eşrefoğlu	N'ideyüm şabr idebilsem dil ü cân oda yanar Velî âh eylerisem kevn ü mekân oda yanar	Eşrefoğlu yana gör küh-i kenârında Hâkḳ'ın Ço disünler Rûmî'ye İbn-i Fülân oda yanar	gazel/4	ilâhî	.. - / .. - - /.. - /.. -	Der- maḳâm-1 Şabâ
47	18b	Sezāyī	Hâzret-i Hâkḳ'ın ḥabîbi sevgüli bir dânesi Sevdüğü çün oldu 'âlem hüsnünüñ dîvânesi	Genc-i 'aşkıñ maḥzeni olmuş Sezāyī gâlibâ Hîç 'imâret istemez bu gönümün virânesi	gazel/4	ilâhî	-. - / - / - / - .-	Der- maḳâm-1 'Aşîrân
48	18b	Mısrî	Dervîş olan 'âşık gerek Yolunda hem şâdık gerek Bağrı başı yanıq gerek Cân gözleri açık gerek	Dervîşleriñ alçağı Buğdây içinde purçağı Bu Mısrî gibi balçığı Her bir ayak başmak gerek	murabba/3	ilâhî	- - - / - - -	İlâhî-i Der- maḳâm-1 Şabâ
49	19a	Niyâzî	Zâhidâ şüret gözetme içerü gel cânâ baq Vechiñ üzre gör ne yazmuş defter-i Raḥmân'a baq	'Âlem anıñ hüsnünüñ şerḥinde olmuş bir kitâb Metniñ istersen Niyâzî şüret-i insâna baq	gazel/4	ilâhî	-. - / - / - / - .- - / - / -	Der- maḳâm-1 Segâh
50	19a- 19b	Yûnus	Benim ol 'aşk bî-çâresi Deñizler ḥayrân baña Deryâ benim ḳatremdir 'Aşk oldı seyrân baña	Yûnus bu ḥalk içre hû Eksiklidir Hâk bilür Dîvâne olmuş çağırur Dervîşlik bühtân baña	koşma/7	ilâhî	7'li hece vezni	Der- maḳâm-1 Şabâ
51	20a	Yûnus	Mülk-i beḳâdan gelmişem fânî cihânı n'eylerem Ben dost cemâliñ görmüşem ḥür-i cinânı n'eylerem	'Âşık Yûnus ma'şûkuña vuşlat olunca mest olur Ben şîşeyi çaldım ṭaşâ nâmûs u 'ârî n'eylerem	gazel/6	ilâhî	- - - / - - - / - / - .- / - -	İlâhî
52	20b	Câhidî	Çün teferrüc eyleyüp baqđım cihânıñ yüzine Her neye baqđım ise 'ibret göründi gözüme 'Âkil iseñ cân gözün aç ṭut kulaq bu söz[üme] Bir degirmendir bu dünyâ un ider bir gün bizi	Câhidî gec bu fenâdan baqma bunuñ âline Zehr olur her kim yise şunma sen anuñ balına 'Âkil iseñ ḳıl seyâhat gir Resül'ün yolına Bir degirmendir bu dünyâ un ider bir gün bizi	murabba/4	ilâhî	-. - / - / - / - .- - / - / -	İlâhî-i Der- maḳâm-1 'Acem
53	21a	Yûnus	Ben dost ile dost olmuşam kimseler dost olmaz baña Münkirler baqup gülüşür selâm daḥı virmez baña	Dervîş Yûnus ben nic'idem fânî cihânı terk idem Yana yana dosta gidem perde hicâb olmaz baña	gazel/4	ilâhî	16'lı hece vezni	İlâhî-i Der- maḳâm-1 Şabâ
54	21a	Naẓîm	Âfitâb-ı subḥ-i mâ ev-ḥâ Ḥabîb-i Kibriyâ Mâh-i tâb-ı şâm-ı ev ednâ Ḥabîb-i Kibriyâ	Umaram ma'zûr ola evzâ-i güstâhânesi Baqma noḳşân-ı Naẓîm'e yâ Ḥabîb-i Kibriyâ	gazel/4	ilâhî	-. - / - / - / - .- - / - / -	İlâhî-i Der- maḳâm-1 Râst
55	21b	Hüdâyî	'Aşk-ı ma'şûkî idelden ihtiyâr 'Aşk ile ḥoş zindedür şeydâ gönül Yirde gökde eylemez oldı ḳarâr Bir ḳapuya bendedür şeydâ gönül	Cânib-i maṭlûba perr ü bâl açar Ṭâ'ir-i ḳudsî gibi dün gün uçar Dil-i Hüdâyî 'arş u kürsiden geçer Şanmağıl ki bundadır şeydâ gönül	murabba/3	ilâhî	-. - / - / - / - .- - / - / -	İlâhî-i Der- maḳâm-1 Zîrgüle

56	21b	Haqqî	Düşdi cāna ‘ākıbet sevdā-yı ‘aşk Eyledi şeydā beni leylā-yı ‘aşk	Gözlerim yaşı ko aqsın Haqqî’ya Böyle olur lü’lü’-yi nāle-yi ‘aşk	gazel/5	ilâhî	-. -/-. -/-. .-	İlâhî-i Der- mağām-1 ‘İzzâl
57	22a	Hüdâyî	Ḳudümün rahmet ü zevk ü şafâdır yâ Resûlallâh Zuhûruñ derd-i ‘uşşâka devâdır yâ Resûlallâh	Hüdâyî’ye şefâ‘at kıl eger zâhir eger bâtın Ḳapuña intisâb itmiş gedâdır yâ Resûlallâh	gazel/5	ilâhî	.- -/-. - - - /-. -/-. - - -	İlâhî-i Der- mağām-1 Mâhûr
58	22a	Seyyid Şeref	Tulû‘ itdi dile şems-i haqqîkat Şereflendik bu gün elhâmdülillâh Muşaffâ oldu meclis kalkdı zulmet Şereflendik bu gün elhâmdülillâh	İdüp arzu vişâl-i yâre her dem Akıdup bu gözümdeñ âb ile dem Olup Seyyid Şeref yâr ile her dem Eyżân	murabba/3	ilâhî	.- -/-. - - - /-. -	İlâhî-i Der- mağām-1 ‘Uşşâk
59	22b	Sinân Ümmî	Meded Allâh şundum saña elimi Bizi ol dost Muḫammed’den ayırma Senden ğayrı kime ‘arz idem ben hây Bizi server Muḫammed’den ayırma	Sinân Ümmî söyler sözi gümânsız N’iderler cesedi içinde cânsız Ḥûr u ğılmân gerekmez baña ansız Bizi server Muḫammed’den ayırma	koşma/3	ilâhî	11’li hece vezni	İlâhî
60	22b	Muhyî	Bilmeyen cān Yûsuf-ı Ken‘ân[ı] bilmez kâdedür Öz vücûduñ Mışrî’niñ sulţânı bilmez kâdedür	Cān kulağıyla işit Muhyî Muḫammed nuṭkıdur Kendi nefsün bilmeyen Raḫmân’ı bilmez kâdedür	gazel/4	ilâhî	.- -/-. -/-. .- -/-. -	İlâhî-i Der- mağām-1 Segâh
61	23a	Fahri	Ez cān u dil peygābere ‘âşık iseñ şallü ‘aleyh Şâhib çıkar rûz-ı cezâ şek itmesün şallü ‘aleyh	Ta‘zîm ile tekrîm ile leyl ü nehâr hem şevk ile Ey Fahriyâ her hâl ile ez cān u dil şallü ‘aleyh	gazel/3	ilâhî	.- -/-. -/-. .-/-. -	İlâhî-i Der- mağām-1 Beyâtî
62	23b	Hüdâyî	Tevhîd ile olur her derde dermân Haqq’a tevḫîd ile irmiş irenler Tevḫîd ile olur her müşkil âsân Eyżân	Bulmak istersen eger Ḥudâ’yı Ehl-i tevḫîde hizmet it Hüdâyî Yola çeken oldur bây u gedâyı Haqq’a tevḫîd ile irmiş irenler	koşma/5	ilâhî	11’li hece vezni	İlâhî
63	24a	Hüdâyî	Gelün diyelüm şevk ile lâ ilâhe illallâh ‘Aşk ile şıdık u zevk ile lâ ilâhe illallâh	İster iseñ hayr-ı ezkâr ṭurma hemân tevḫîde var Hüdâyî’ye yol soran yâr lâ ilâhe illallâh	koşma/7	ilâhî	16’lı hece vezni	İlâhî
64	24b	Hüdâyî	Açıldı çün bezm-i elest devr eyledi peymānesi Andan içenler oldu mest ayılmadı mestānesi	Aç gözünüñ Haq ile bak oқи Hüdâyî’den sebağ Kâmil olurmuş ehl-i Haq toğmazdan evvel anesi	gazel/5	ilâhî	.- -/-. -/-. .-/-. -	-
65	24b	Hüdâyî	Sulţân-ı kevneyn toğduğı Mâh-ı mübârekdür gelen ‘Ālem münevver olduğı Eyżân	Envâra ir eṭvâra ir ‘İrfâna ir esrâra ir Ḳaşd it Hüdâyî yâre ir Mâh-ı mübârekdür gelen	murabba/5	ilâhî	.- -/-. -	İlâhî
66	25a	Hüdâyî	Şaḫın dünyâya aldanma aç gözünüñ ğafletden uyan Bunda kimse kalır şanma aç gözünüñ ğafletden uyan	Mâsivâdan yuyup eli dergâh-ı Haqq’a tut yüzi Hüdâyî’den ğuş et sözi aç gözünüñ ğafletden uyan	gazel /7	ilâhî	16’lı hece vezni	İlâhî

67	25b	Hüdāyī	Luṭf eyleyüp bir kez naẓar eylerse ger sulṭānımız Kürsī deġil ‘arşdan daġı ‘ālī ola ‘unvānımız	Ola Hüdāyī’ye ‘aṭā cān sem‘ine ire nidā Derdin viren Qādir Mevlā bir gün vire dermānımız	gazel /5	ilāhī	--/- --/- -/- --	İlāhī
68	25b	Hüdāyī	Eyler şeḥerde ġulgüle dost ġülşeniniñ bülbülü İster vire cānın ġüle dost ġülşeniniñ bülbülü	Dost bāġına kıлмақ naẓar cānında itdi mi eşer Vir-gil Hüdāyī’ye ḥaber dost ġülşeniniñ bülbülü	gazel /5	ilāhī	--/- --/- -/- --	İlāhī
69	26a	Hüdāyī	Bir pādīşāha ḳul ol kim mülki zā’ıl olmaz ola Bir ġülşene bülbül ol kim ġülleri hiç şolmaz ola	Bir ḳapuya mülāzım ol dün gün Hüdāyī kâ’im ol Bir özge ‘ilme ‘ālim ol melek anı bilmez ola	gazel/9	ilāhī	16’lı hece vezni	İlāhī
70	26b	Hüdāyī	Tevfīk eyle bizi vuşlat yoluna Efendim meded hey sulṭānım meded Keremiñden ir gör vaḥdet iline Efendim meded hey sulṭānım meded	Ḳulluḳ saña lāyık işi yoġımış Yoḳdan şudur iden zīrā yoġımış Hüdāyī’ye seniñ fazlñ çoġımış Eyzān	koşma/8	ilāhī	11’li hece vezni	İlāhī
71	26b	Hüdāyī	Nūr ile ṭoldu yine kevn ü mekān Geldi hoş luṭf ile şeḥr-i Ramazān Zeyn olup açıldı ebvāb-ı cinān Geldi hoş luṭf ile şeḥr-i Ramazān	Māsivā ḥubbin aradan süregör Zāt-ı bī-çüne Hüdāyī iregör Bezm-i vaḥdetde şafālar süregör Geldi hoş luṭf ile şeḥr-i Ramazān	murabba/5	ilāhī	--/- --/- .-	İlāhī
72	27a	Hüdāyī	Adımı dostdan yaña atalum şimden gerü Lā-mekān illerine ġidelüm şimden gerü	Ey Hüdāyī cānāmı iste bulsun cān anı Geçen ‘ahd ü peymāmı ġudelüm şimden gerü	gazel/5	ilāhī	14’lü hece vezni	-
73	277 a	Hüdāyī	N’eyleyeyin dünyāyı baña Allāh’ım gerek Gerekmez māsivāyı baña Allāh’ım gerek	Beyhüde hevāyı ḳo Ḥaḳḳ’ı bula gör yā hū Hüdāyī’niñ sözi bu baña Allāh’ım gerek	gazel/7	ilāhī	14’lü hece vezni	İlāhī
74	27b	Hüdāyī	Şadr-ı cemü’l-mürselīn sensin yā Resūlallāh Raḥmeten li’l-‘ālemīn sensin yā Resūlallāh	Açar rāh-ı tevḥīdi bulan sır-ı tefrīdi Hüdāyī’nin ümīdi eyzān	gazel/7	ilāhī	14’lü hece vezni	İlāhī
75	27b	Hüdāyī	İsteyen yārin ḥāk ider varıñ Bulsa dildārıñ şaḳlar esrārıñ	Gel Hüdāyī’den al ḥaber irken Ḥaḳḳ’ı isteyen ḳosun inkārın	gazel/6	ilāhī	10’lu hece vezni	İlāhī
76	28a	Hüdāyī	Hüdāyā cümle ‘ālem saña ‘āşık seni özler Melek cinn ü benī-Ādem saña ‘āşık seni özler	Hüdāyī’ye irüp ḥālāt visālīne bulup lezzāt Efendī cümle mevcūdāt eyzān	gazel/7	ilāhī	.- - -/- - - - ./ - - -/- - - -	İlāhī
77	28a	Hüdāyī	Cümle ḥicāblardan geçür rabbim meded Mevlā meded Vaşlñ şarābından içür rabbim meded Mevlā meded	Feth it bize mu‘ammāyı tā bulavuz müsemməyı İrişsün zevḳe Hüdāyī eyzān	gazel/7	ilāhī	16’lı hece vezni	İlāhī
78	28b	Hüdāyī	Yeter olduñ fenā bāġında nālān Yüri bülbül yüri dost illerine İdüp ṭāvūs-ı kudsilerle cevālān Eyzān	Gönül virme Hüdāyī kâ’ināta Geçüp fāniden ir bāḳı ḥayāta Şafā bul ġarḳ olup envār-ı zāta Eyzān	murabba/5	ilāhī	.- - -/- - - - ./ - -	İlāhī
79	28b	Hüdāyī	Behey bülbül nedir feryād var eyle Ḥaḳ’dan istimdād Ḥudā’yı yād it olma yād ḳul ol kim olasın āzād	Hüdāyī yalvar Allāh’a yüz ur ol ‘ālī dergāha Şu kim meyleylemez cāha dil ü cānı olur ābād	gazel/5	ilāhī	.- - -/- - - - ./ - - -/- - - -	İlāhī
80	29a	Hüdāyī	Diller ‘aceb ḥayrān olur esrār-ı Zıkrullāh ile Yollar begim āsān olur āşār-ı Zıkrullāh ile	Dilden kederler dūr olur maḥzūn olan ma’rūr olur Zulmet Hüdāyī nūr olur envār-ı Zıkrullāh ile	gazel/7	ilāhī	--/- --/- -/- --	İlāhī

81	29a	Hüdâyî	Buyruğun tut Raḥmân'ın Tevhîde gel tevḥîde Tâzelensün İmânın Tevhîde gel tevḥîde	Hüdâyî'yi gûş eyle Şevke gelüp cûş eyle Bu kevşerden nûş eyle Eyẓân	koşma/9	ilâhî	7'li hece vezni	İlâhî
82	29b	Hüdâyî	Şaḥın dünyâya aldanma Aç gözün ğafletten uyan Bunda kimse kalır şanma Eyẓân	Mâsivâdan yumup gözi Dergâh-ı Hâḫḫ'a tut yüzi Hüdâyî'den gûş et sözi Aç gözün ğafletten uyan	koşma/7	ilâhî	8'li hece vezni	İlâhî
83	29b	Hüdâyî	Ḳullarun oda yaḫma Kerem eyle yâ Mevlâ Eksiklerine baḫma Kerem eyle yâ Mevlâ	Hüdâyî'ye iḥsân it Raḫmet-ile ğufrân it Her işini âsân it Eyẓân	koşma/11	ilâhî	7'li hece vezni	İlâhî
84	30a	Şeyh Muhammed	Biz ki tevḥîd-i Hudâ'nın 'âlim-i ma'nâsiyuz Hemm ü şevḫiyle cihânın merd-i bî-pervâsiyuz	Şeyḫ Muḫammed görmüş ol ekşer-i nuḫḫı şüphesiz Ol sebebendir tariḫin tâlib-i kimyâsiyuz	gazel/8	ilâhî	---/---/--- /---/---	İlâhî
85	30b	Niyâzî	Ey Allâh'im seni sevmek ne güzeldür ne güzeldür Yolunda cân u baş virmek ne güzeldür ne güzeldür	Niyâzî yârini bulmak yanında eğlenüp ḫalmaq Varup bir ile bir olmak ne güzeldür ne güzeldür	gazel/4	ilâhî	---/--- /---/---	İlâhî
86	30b	Niyâzî	Ey şanem n'oldun cânâ kaşdıñ var Bağrımı deldin ḫana kaşdıñ var	Bu Niyâzî'yi ağlatduğundan Anlanur kim iḥsâna kaşdıñ var	gazel/7	ilâhî	10'lu hece vezni	İlâhî-i Der- maḫâm-ı Evc
87	31a	Niyâzî	Ben şanurdum 'âlem içre baña hiç yâr ḫalmadı Ben beni terk eyledüm gördüm ki ağyâr ḫalmadı	Dîn diyânet 'âdet ü şöhret ḫamu vardı yile Ey Niyâzî n'oldu sende ḫayd-ı dînâr ḫalmadı	gazel/5	ilâhî	---/---/--- -/-/---	İlâhî
88	31a	Mıṣrî	Tâlib-i Hâḫḫ'ın devâsîz dert-durur ser-mâyesi Anın-çün âh u zâr olur hemîn hem-sâyesi	Kim ki mâzâğa'l-başar sultânın tıflı ola Mıṣrîyâ şol feyz-i aḫdes nûri oldu dâyesi	gazel/5	ilâhî	---/---/--- -/-/---	İlâhî-i Der- maḫâm-ı 'Irâḫ
89	31b	Mıṣrî	İbn-i vaḫtem ben Ebu'l-vaḫt olmazam 'Abd-i mahzam ben taşarruf bilmezem	Sırr ile baña içümden söylenür Mıṣrîyâ ben toğmazam ben ölmezem	gazel/5	ilâhî	---/---/--- -/-/---	İlâhî
90	31b	Mıṣrî	'İlim baḫr-i vücüd aşdâf anın dürdânesiyim ben Ma'arif kenz-i dil vaşşâfın virânesiyim ben	Ne Mıṣrî'yem ne Mehdî'yem ne 'İsâ'yam ne insânâm Bu yanan dâ'imâ şem'în [velî] pervânesiyim ben	gazel/5	ilâhî	---/---/--- /---/---	İlâhî-i Der- maḫâm-ı Evc
91	32a	Niyâzî	Bakup cemâl-i yâre çağırırım dost dost Dil oldı pâre pâre çağırırım dost dost	Geldim o dost elinden ḫoḫa ḫoḫa gülünden Niyâzî'nin dilinden çağırırım dost dost	gazel/8	ilâhî	14'lü hece vezni	İlâhî

92	32b	Niyāzī	Cān bu ilden göçmeden cānānı bulmazsa ne güç Yārini terk itmedin yārānı bulmazsa ne güç	Bunda gelmekden murād çün kim Hāḫḫ'ın 'irfānıdır Ey Niyāzī kişi ol 'irfānı bulmazsa ne güç	gazel/6	ilāhī	-. -/-. -/-. .- -/-. -	İlāhī
93	32b	Niyāzī	Her neye baksa gözün bil sırr-ı Sübhān andadır Her ne işide kulağın maḳarr-ı Qur'an andadır	Görinen şanma Niyāzī'niñ hemān sen mülküni Gönlü bir virānedür genc-i pinhān andadır	gazel/5	ilāhī	-. -/-. -/-. .- -/-. -	İlāhī
94	33a	Niyāzī	Bir kimse 'aceb yok mı ki bu sinemi yārem Şerḫ ide aña ḫālimi sinemdeki yārem	Dertsüzler[e] diken görünür gerçi Niyāzī Pervāneye od bülbüle dā'im gül-[i]zāram	gazel/5	ilāhī	-. -/-. -/-. ./- -	İlāhī
95	33a	Mısrī	Bugün Ya'kūb-ı ḳalbe Yūsuf-ı cāndan ḫaber geldi Ḳamīş-i pür-nesim ile o cān[ān]dan ḫaber geldi	Bu Mısrī'niñ vücūdı Mısrī'niñ oldı şehinşāhı Ezelden tā ebed ḫükm-i Süleymān'dan ḫaber geldi	gazel/3	ilāhī	-. -/-. - - - ./- -/-. - - -	İlāhī
96	33b	Yūnus	'Alemler nūra ḡarḳ oldı Muḫammed toḡduḡı gice Mü'min münāfiḳ ḡarḳ oldı Muḫammed toḡduḡı gice	Yūnus eydür ey kardeşler gözden aḳan ḳanlı yaşlar Secde itdi ḡaḡlar ḡaşlar Muḫammed toḡduḡı gice	gazel/4	ilāhī	16'lı hece vezni	İlāhī-i Der- maḳām-ı Rāst
97	33b	Yūnus	Ben bende buldum çün Hāḫḫ'ı şekk ü gümān nemdür benüm Ben dost yüzün görmez isem bu gözlerüm nemdür benüm	Ümmī benem Yūnus benem toḡuz atam dördür anam 'İşk odına düşüp yanam sūḳ u bāzār nemdür benüm	gazel/3	ilāhī	-. -/-. -/-. .- -/-. -	İlāhī
98	34a	Yūnus	Her ḳaçan anarsam seni ḳarārüm ḳalmaz Allāh'ım Senden ḡayrı gözüm yaşı kimseler silmez Allāh'ım	'Aşık Yūnus seni ister luḫf eyle cemālīñ göster Cemālīñ gören 'aşıklar ebedi ölmez Allāh'ım	gazel/5	ilāhī	16'lı hece vezni	İlāhī-i Der- maḳām-ı 'Uşşāk
99	34b	Eşrefoḡlı Rūmī	Düşeli bu 'aşkıñ cānum eline Beni düşürdi bu ḫalḳuñ diline	İsm ü resmi Eşrefoḡlı Rūmī'nün Kül olup şavruıldı 'aşkıñ yeline	gazel/4	ilāhī	.. -/.. - - ./- -/.. -	İlāhī
100	34b	Naşūḫī	Dilḫānesi mir'āt-ı Hāḫ sırr-ı Cemālullāh'ı gör Maḳşūd olan keşf ise baḳ keşf-i Cemālullāh'ı gör	Cümle bilür sensin 'ayān ancaḳ cemālindir nihān Oldı Naşūḫī ḡarḳ-ı ān baḫr-i Cemālullāh'ı gör	gazel/4	ilāhī	-. -/-. -/-. .- -/-. -	İlāhī-i Der- maḳām-ı Evc
101	35a	Yūnus	Tehī şanman siz bizi dost yüzün görüp geldüm Bāḳī devlet-i rüzḡār dost ilen sürüp geldüm	Yalınız Sübhān idi peyḡamber cān idi Yūnus da pinhān idi şüret deḡişüp geldüm	koşma/8	ilāhī	14'lü hece vezni	İlāhī-i Der- maḳām-ı Evc
102	35b	Niyāzī	Dertliyüm dermāna geldüm derdi olan iniler Yanmışam 'aşkıñ odına oda yanan iniler	Ey Niyāzī ne yaḫırsın aç gözini uyḳudan Şol ḳıyāmet günlerinde çok günāhkār iniler	gazel/4	ilāhī	-. -/-. -/-. .- -/-. -	İlāhī-i Der- maḳām-ı 'Acem
103	35b	Ġafūrī	Sürüp dergāhına rüy-ı siyāhım Umaram 'afv ola cürm ü günāhım Benim ḫālīḳım rabbim İlāhım Ḫudāvendim efendim pādīşāhım	Ġafūrī'nin idüp derdine tīmār [Cemālīñ] nūrına ile sezāvār Keremler eyleyüp luḫfuñla her bār Ḫudāvendim efendim pādīşāhım	koşma/3	ilāhī	11'li hece vezni	İlāhī
104	36a	Maḫvī	Derd-mendem mücrimem dermāna geldim yā Resül Sā'ilem muḫtācinam iḫsāna geldim yā Resül	İtme Maḫvī bendeni red ey şefā'at menba'ı Sen gibi iḫsānı çok sulḫāna geldim yā Resül	gazel/5	ilāhī	-. -/-. -/-. .- -/-. -	İlāhī

105	36b	Nürî	Bulmaz bu derdiñ çâresin bî-çâre gönüm n'eylesün Ulaşdı mı 'aşkıñ cânıma âvâre gönüm n'eylesün	Terk itdi cümle pişesin artırdı gam endişesin Şındırdı Nürî şişesin şad pâre gönüm n'eylesün	gazel/4	ilâhî	16'lı hece vezni	İlâhî
106	36b	Derviş 'Abdullâh	Ravzana çün yüz süren bulur amân El-amân ey fahr-i 'âlem el-amân Her gelen dil-ğaste bulur taze cân El-amân ey fahr-i 'âlem el-amân	Anda kim medfün olur taze teniñ Cennet-i a'lâ'ya beñzer [medfeniñ] Derviş 'Abdullâh ğaribiñdir seniñ El-amân ey fahr-i 'âlem el-amân	murabba/2	ilâhî	.- - /.- - /.- .-	İlâhî
107	37a	Yûnus	İlhâm ile dün gece seyr itdüm Muḥammed'i Âyine-i kalemde seyr itdüm Muḥammed'i	Yûnus murâda irdi zevk u şafâlar sürdi 'Âşık ma'sûkıñ buldı seyr itdüm Muḥammed'i	gazel/5	ilâhî	14'lü hece vezni	İlâhî
108	38a	Seyyid Nizâmoğlu	Yâ Rab 'aşkıñ vir baña Hû diyeyim döne döne 'Âşık olayım ben saña Hû diyeyim döne döne	Seyyid Nizâ[m]oğlu kıldur Diler ağlatdılar güldür 'Âşıkla gönümi doldur Hû diyeyim döne döne	koşma/4	ilâhî	8'li hece vezni	İlâhî
109	38b- 39a	Yûnus	Ey ma'bûdum señ var iken yâ ben kime yalvar[ayım] İsmiñ ğani Settâr iken yâ ben kime yalvarayım	Yûnus kuluñ sözi [...] Mevlâ'nıñ ihsânı çoğdur Senden ğayrı rabbim yoğdur yâ ben kime yalvarayım	gazel/6	ilâhî	16'lı hece vezni	İlâhî
110	39a	Naşûhî	Seniñ hüsniñ tecellisi ider 'âşıkları nâlân Yakup cân u dili 'aşkıñ bu 'aqlım eyledi nâlân	Naşûhî [hâk ile] yeksân idüp cânıñ saña kurbân Teraḥḥum kıl ana her ân be-Ḥaḥḥ-ı Süre-i Furḳân	gazel/4	ilâhî	.- - /.- - - - /.- - /.- - - -	-
111	40b	-	Şa'bân Efendi'dir cümleñiñ mâhı Yoluna girenler döker günâhı Sever iseñ güzel Allâh'ı Bizleri isteyenler dîne girsün Yümn 'arzûlayanlar yolıma girsün	-	bent/1	ilâhî	11'li hece vezni	İlâhî-i Şa'bân Efendi
112	41a	Ḥaḥḥî	Nice bir derdiñ odına yanayım Merḥamet kıl merḥamet ey pâdişâh Câm-ı luṭfuñ şun biricik ḳanayım Merḥamet kıl merḥamet ey pâdişâh	Ḳanlı yaşım yerlere oldı revân Bitdi renginden şakâ'ık ergüvân Dir bu Ḥaḥḥî kıl idüp âh u fiğân Merḥamet kıl merḥamet ey pâdişâh	murabba/5	ilâhî	.- - /.- - /.- .-	-

Sonuç

Başta Türk edebiyatı olmak üzere tarih, din, sosyoloji, tıp ve musiki gibi pek çok disipline kaynaklık eden cönkler, muhtevalarında birer hazine barındırırlar. Mürettibin arzu ve isteğine göre şekillenen ve tertip edilen cönkler, edebiyat tarihimizdeki boşlukları doldurması bakımından önemlidirler. Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz Cönk 193 numarada kayıtlı olan cönkte dinî edebiyatımızın başlıca ürünlerinden olan ilâhîler toplanmıştır. Cönkte hem aruz hem de hece vezninin farklı kalıplarıyla yazılan 112 şiir bulunmaktadır. Kaynaklarda ismine rastlanmayan şairlerin ve divanlarda yer almayan şiirlerin/beyitlerin/kıtaların ortaya çıkarılması edebiyat tarihi için bir kazanım sağlamaktadır. Bu şiirlerin pek çoğunun bestelendiği makamın belirtilmiş olması da dinî musikimiz açısından önemlidir. Çalışmamızda, cöngün muhtevalarının MESTAP'a göre düzenlenmesiyle cönkler ve mecmualar üzerinde çalışma yapanlar başta olmak üzere pek çok araştırmacının bilgilere ulaşması kolaylaştırılmıştır. Çalışma neticesinde Yunus Emre'ye ait iki; Keşfi, Abdulhay, Seyyid Nesîmî, Şeyh Muhammed, Mahvî ve Hakkî mahlashlı şairlere ait birer manzume literatüre kazandırılmıştır.

Kaynakça

- Ateş, E. (2015). Güfte-Beste Açısından Niyaz Âyini (İlâhisi). *EÜ Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi*, (7), 35-41.
- Ayan, H. (2002). *Nesîmî, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aydın, A. (2013). *Câhidî Dîvânı*. Ankara: Sonçağ Yayınları.
- Ayhan, E. (2000). *Nakşî Dîvânı*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Bilgin, A. (2017). *Ümmî Sinan Dîvânı*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Coşkun, A. O. (2001). *Abdülahad Nuri Divanı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Çakır, M. S. (2018). *Yahyâ Nazîm Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin)*. Doktora Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.
- Diyanet İşleri Başkanlığı Kur'an Meali* (Yeni). <https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/fatiha-suresi-1/ayet-1/diyanet-isleri-baskanligi-meali-1> [Erişim Tarihi: 12.07.2022].
- Gölpınarlı, A. (1992). *Mevlana'dan Sonra Mevlevilik*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Güneş, M. (2006). *İznikli Eşrefoğlu Rumi'nin Hayatı-Eserleri ve Divanı*. İstanbul: Sahhaflar Kitap Sarayı.
- Gürbüz, M. (2012). Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, (haz. Hatice Aynur - vd). İstanbul: Turkuaz Yayınları, 97-113.
- <http://www.notaarsivleri.com/turk-halk-muzigi/722.html> [Erişim Tarihi: 28.02.2022].
- <https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/details/200704?SearchType=1> [Erişim Tarihi: 29.06.2022].
- <https://divanmakam.com/forum/tulu-etdi-dile-sems-i-hakikat-belirsiz-istifahan.35743/>, [Erişim Tarihi: 20.05.2022].
- İlhan, D. (2020). *Üftâde Divanı (İnceleme-Metin)*. Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi.

- Kantık, H. (2019). *Taksim Atatürk Kitaplığı K.700 Numaradaki Şiir Mecmû'ası (49b-104b Varakları Arası Transkripsiyonlu Metin ve İnceleme)*. Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.
- Karaman, N. N. (1988). *Cemali ve Divanının Tenkidli Metni*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Kaya, T. (2019). *İsmail Hakkî Bursevî'nin Fevâid Mecmûası Üzerine Bir İnceleme (Transkripsiyonlu Metin)*. Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- Kayalık Şahin, D. (2015). Cönk Terimi ve Cönkler Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi. *Turkish Studies*, 10(12), 709-726.
- Kılıç, A. (2012). Mecmûa Tasnifine Dâir. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, (haz. Hatice Aynur - vd). İstanbul: Turkuaz Yayınları, 75-96.
- Koncu, H. (2020). Vali Nefeszade Seyyid Abdurrahman. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü* <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vali-nefeszade-seyyid-abdurrahman> [Erişim Tarihi: 12.07.2022]
- Köksal, M. F. (2012). Şiir Mecmûalarının Önemi ve Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP). *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, (haz. Hatice Aynur - vd). İstanbul: Turkuaz Yayınları, 409-431.
- Köksal, M. F. (2017). Dinî-Tasavvufî Türk Musikîsi Araştırmalarında İhmal Edilen Bir Yazma Türü: İlâhî Mecmuaları ve Mühim Bir İlâhî Mecmuası. *Geçmişten Günümüze Uluslararası Dinî Mûsikî Sempozyumu*, (ed. Ş. Özdemir & A. Gün). Ankara: Kibatek Yayınları, 331-336.
- Kurnaz, C. ve Aydemir, Y. (2013). Mecmualara Sorulması Gereken Sorular. *Turkish Studies*, 8(1), 51-64.
- Kuzay Demir, G. (2013). *Kosova Türk Halk Şiiri (İnceleme-Metin)*. Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi.
- Kuzay Demir, G. (2020). Ümmî Sinan İbrahim. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü* <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ummi-sinan-ibrahim>, [Erişim Tarihi: 28.02.2022]
- Küçükçalık, B. (2016). *Hasan Kenzî Divanı: Metin İnceleme ve Bestelenmiş Şiirlerinde Vezin-Usul İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Özdemir, C. (1996). *Seyyid Nizamoğlu Divanı*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Özuygun, A. R. (1999). *Hasan Sezâyî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Divanı'nın Tenkitli Metni ve İncelenmesi*. Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Sağman, Ş. (2001). *Müstakîmzâde'nin 'Mecmûa-i İlâhiyyât' Adlı Güfte Mecmuası*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Sapmaz, E. (2009). *Fahrî-i Sünbülî ve Dîvançesi (İnceleme ve Çeviriyazılı Tenkitli Metin)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Tatçı, M. ve Yıldız, M. (2005). *Aziz Mahmûd Hüdâyî Dîvân-ı İlâhîyât*. İstanbul: Sahhaflar Kitap Sarayı.
- Tatçı, M. (2004). *Üsküdarlı Muhammed Nasuhi ve Divanı*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Tatçı, M. (2012). *Yûnus Emre Dîvân-ı İlâhîyât*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Tatçı, M. (2017). *Niyâzî-i Mısrî Halvetî Dîvân-ı İlâhîyât*. İstanbul: H Yayınları.

- Tavukçu, O. K. (t.y). *Dede Ömer Rûşenî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânının Tenkidli Metni*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10601,dede-omer-rusenipdf.pdf?0&_tag1=996F7C32D7C6FAEAEA37BAD6DEF222CAA2A64231&refer=B9B1E710449689127931CC7C50517A1F088049A93C64C349C5BDB657933A2E0 [Erişim Tarihi: 12.07.2022]
- Toparlı, R. (2015). *Şemseddin Sivasî Divanı*. Sivas: Sivas Belediyesi Yayınları.
- Uzun, M. (2003). Mecmûa. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (C. 28, 265-268). Ankara: TDV Yayınları.
- Uzun, N. E. (2021). *Millî Kütüphane 06 Mil Yz A 3692 Numaralı Mecmû 'a-i Eş'âr (İnceleme-Metin)*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Vırmiça, R. (2008). *Prizren'de Kültür, Sanat ve Âşıklık Geleneği*. Prizren: Kosova Türk Araştırmacılar Derneği Yayınları.
- Yaşar, Ö. (2019). *Muhyî-i Gülşenî [ö. 1604] Dîvânı (İnceleme-Metin)*. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Yetkin, Y. (2016). *Bolulu Şeyh Himmet ve Dîvânçesi (Çeviriyazı-Şerh-Sözlük)*. Yüksek Lisans Tezi. Yozgat: Bozok Üniversitesi.